

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

A/ Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad

1. Důvod předložení

1.1 Název:

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

1.2 Identifikace problémů, cílů, kterých má být dosaženo, rizik spojených s nečinností:

1.2.1 Obecná východiska identifikace problémů a vymezení cílů, kterých má být dosaženo

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, (dále jen „návrh zákona“) je překládán na základě několika současně působících strategií a uživatelských potřeb. Návrh zákona je především legislativním naplněním usnesení vlády ze dne 1. března 2010 č. 197 k návrhu věcného záměru zákona o Národním digitálním archivu a digitálních archiváliích, kterým bylo ministru vnitra uloženo tento věcný záměr nerealizovat formou samostatného zákona (blíže v dalším textu), ale zapracovat ho do návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Návrh zákona dále reaguje na závěry vyhodnocení zkušeností praxe s právními úpravami, které byly do zákona č. 499/2004 Sb. vtěleny zákonem č. 190/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Zákon č. 190/2009 Sb., který nabyl účinnosti dnem 1. července 2009, jako jedno z legislativních promítnutí strategie efektivní veřejné správy v souvislosti s rozvojem informačních technologií (Smart Administration – Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby) vymezil základní podmínky užívání dokumentů v digitální podobě, resp. provozování elektronických systémů spisové služby. Praktické zkušenosti však ukázaly, že touto novelizací provedenými změnami v zákoně č. 499/2004 Sb. se nepodařilo postihnout plný komplex právních vazeb, které s touto problematikou souvisejí. Důvodem byly jednak malé praktické zkušenosti s vedením spisové služby v elektronické podobě a zejména prováděním důvěryhodných převodů mezi dokumenty v analogové a digitální podobě, jednak v praxi se teprve vytvářející koncepce budování systému archivů oprávněných k ukládání dokumentů v digitální podobě v České republice (dále jen „digitální archiv“).

Cílem návrhem zákona předkládaných změn v zákoně č. 499/2004 Sb. je tedy dokončit a zpřesnit systém zásad pro nakládání s dokumenty v digitální podobě a zajistit jednotný právní rámec pro jejich výběr a ukládání (resp. kompletní péči o ně). S přihlédnutím k velkému společenskému významu uchovávání a zpřístupňování informací pro současné i budoucí potřeby společnosti je pozornost věnována rovněž podmínkám akreditace a vlastní odborné činnosti digitálních archivů.

Předložení návrhu zákona je reakcí na dřívější odbornou diskusi a zpracované studie v oblasti vytváření koncepce dlouhodobého ukládání dokumentů v digitální podobě, které našly své formální vyústění nejprve ve vládním usnesení ze dne 7. ledna 2004 a č. 11 dále v usnesení vlády ze dne 10. května 2006 č. 500. Obě usnesení vlády se týkala přípravy podmínek pro zřízení národního digitálního archivu a na jejich základě byl v roce 2007 vypracován technologický projekt pracoviště pro dlouhodobé uchovávání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě; hlavním cílem projektu bylo zajištění trvale udržitelného a bezpečného uchování elektronických dokumentů trvalé hodnoty a jejich zpřístupnění veřejnosti v souladu s účinnou právní úpravou. Projekt byl následně realizačně zahrnutý do usnesení vlády České republiky za dne 21. dubna 2008 č. 447 k zabezpečení plnění úkolů ve věci vybudování Národního digitálního archivu a do usnesení vlády České republiky ze dne 14. května 2008 č. 536 o strategických projektových záměrech pro čerpání finančních prostředků ze Strukturálních fondů Evropské unie v rámci Smart Administration.

Problematika ukládání dokumentů v digitální podobě, jejich následného výběru a ukládání archiválií se netýká pouze České republiky, ale je řešena v naprosté většině vyspělých zemí světa. Zabývají se jí vlády, výzkumné instituce, archivy, knihovny i mezinárodní organizace. Přední místo v řešení těchto problémů zaujímá například UNESCO, které vypracovalo v roce 2003 Chartu o uchování digitálního dědictví. Koncepce projektu pracoviště pro dlouhodobé uchovávání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě vybudovaného v České republice má proto mnohem širší vazby, než jsou pouze citovaná usnesení vlády, neboť zpřístupňování informací pro vědecké, studijní a jiné společenské účely je historicky záležitostí mezistátní, a to v dnešní době v celosvětovém měřítku. Jedním z cílů projektu je proto také přispívat k naplňování principů mezinárodních dokumentů přijatých v této oblasti, a to zejména Lisabonské strategie a Iniciativy i2010: eGovernment. Lisabonská strategie určuje priority rozvoje členských zemí Evropské unie v období 2000 až 2010 a kromě jiných cílů se zaměřuje na rozvoj znalostní ekonomiky a opatření pro vytváření informační společnosti. Navrhovaný projekt naplňuje tento cíl prostřednictvím zpřístupnění a integrace velkého množství dat pro rozvoj společnosti založený na znalostech, s využitím informačních technologií, a to s požadavkem na provedení úpravy souvisejících právních vztahů v oblasti „digitálního archivnictví“. eGovernment je klíčovou částí agendy i2010 a znamená efektivní a výkonné veřejné služby a informační a komunikační technologie. Úkolem v rámci iniciativy i2010 je zajistit co nejširší a nejrozsáhlejší poskytování státních on-line služeb a plně využít potenciální přínosy tak, aby bylo dosaženo maximálně možného prospěchu pro ekonomiku a občany. Rozhodnutím ze dne 22. března 2007 Komise (ES) ustavila skupinu odborníků členských států pro digitalizaci a uchovávání digitálních záznamů (2007/320/ES); rovněž závěry práce této komise byly při vyhodnocování potřeby, resp. účelného rozsahu provedení právní regulace v oblasti výkonu spisové služby v elektronických systémech spisové služby a péče o uchovávání dokumentů v digitální podobě vzaty v úvahu.

Přestože o vytvoření Národního digitálního archivu rozhodla vláda České republiky již v roce 2006 (usnesení vlády České republiky ze dne 10. května 2006 č. 500), a to na základě svého předcházejícího usnesení ze dne 7. ledna 2004 č. 11 k dlouhodobému uchovávání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě, systematické řešení stanovení podmínek archivace dokumentů v digitální podobě v současné právní úpravě dosud chybí.

V kontextu shora uvedeného zpracovalo Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Národním archivem v Praze návrh věcného záměru zákona o Národním digitálním archivu a digitálních archiváliích, který byl k projednání předložen vládě České republiky. Vláda České republiky tento věcný záměr schválila a usnesením ze dne 1. března 2010 č. 197 k návrhu věcného záměru zákona o Národním digitálním archivu a digitálních archiváliích uložila ministru vnitra další legislativní práce nerealizovat formou samostatného zákona, ale zpracovat a vládě do 28. února 2011 předložit návrh zákona, kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tak, aby do něho byly vtěleny navrhované principy péče o archiválie v digitální podobě podle schváleného věcného záměru; uvedený termín byl následně s přihlédnutím k průběžnému upřesňování samotné koncepce „digitálního archivnictví“ v České republice změněn na 30. listopadu 2011.

Dalším důvodem předložení návrhu zákona je potřeba jednotně upravit specifické podmínky výkonu spisové služby ve veřejné správě, a to s ohledem na stávající praxi. Zejména s přihlédnutím k požadavkům praxe a k vyhodnocení zkušeností z aplikace příslušných ustanovení zákona č. 499/2004 Sb. a vyhlášky č. 191/2009 Sb. je zřejmé, že postupný vývoj zejména elektronických systémů pro vedení spisové služby v elektronické podobě si vyžaduje řešení dalších podrobností, stanovujících věcné, technické a organizační podmínky pro výkon spisové služby v elektronické podobě.

Ustanovení některých právních předpisů, zejména ustanovení vyhlášky č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelnách, nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, a předmět usnesení vlády ze dne 3. listopadu 2008 č. 1338 o stanovení výstupních datových formátů statických dokumentů textové, obrazové a kombinované povahy v digitální podobě, byly formulovány obecně bez znalostí dopadu požadavků na reálný provoz původců dokumentů, a to především na doručování dokumentů v digitální podobě, ať již formou datové zprávy odesílané prostřednictvím veřejné sítě Internet, nebo prostřednictvím informačního systému datových schránek. Dosavadní závazná úprava této oblasti právních vztahů dosud bohužel neřeší zásadní problematiku podoby datových zpráv, resp. dokumentů v digitální podobě po stránce technické. Vyhláškou č. 191/2009 Sb. byly sice zveřejněny některé zásady pro manipulaci s nimi včetně povinných formátů pro ukládání, avšak jednotlivá ustanovení nemohou nahradit právní předpis vymezující přesně a podrobně všechny technické náležitosti dokumentů v digitální podobě, s nimiž spisová služba nakládá.

Zákon č. 190/2009 Sb. nabyt – jak je již uvedeno výše – účinnosti dnem 1. července 2009, tedy shodně se zákonem č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, jímž byl vytvořen právní rámec pro doručování (dodávání) dokumentů v digitální podobě prostřednictvím zpřístupněných datových schránek jejich držitelům. Tento ojedinělý elektronický komunikační systém kromě jiného pro oblast výkonu spisové služby přinesl celou řadu novinek, týkajících se jak uživatelského vztahu datové schránky a elektronické podatelny, tak potřeby provádět převod dokumentů mezi jejich digitální a analogovou podobou (včetně využití metody autorizované konverze dokumentů), nezbytnosti řešit dlouhodobě zajištění autenticity a integrity dokumentů v digitální podobě a současně také věcnou a právní stránku archivace těchto dokumentů. Téměř dvouleté praktické zkušenosti s využíváním datových schránek prokázaly, že právní úprava provedená v této oblasti ne vždy zcela optimálně předvíдалa objektivní možnosti praxe v dané oblasti, popřípadě ne plně postihla vazby ke všem institutům sloužícím k zajišťování integrity a autentičnosti dokumentů v digitální podobě. Současný stav terminologie pro určité úkony výkonu spisové služby zcela neodpovídá praxi, a proto je pro zajištění jednotnosti

v jejím rámci prováděných úkonů tento nedostatek nutné překlenovat výkladem (např. pojmy „původce“, „uložení dokumentů“, „péče o archiválie“).

Nově vytvářená koncepce „digitálního archivnictví“ současně přinesla požadavky na zavedení terminologie nové (např. pojem „replika dokumentu v digitální podobě“ nebo „národní portál pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě“).

1.2.2 Identifikace problémů a vymezení cílů, kterých má být dosaženo, jejichž aplikace vyžaduje regulace cestou normativního zakotvení

Pro identifikaci okruhů právních vztahů v oblasti uchování dokumentů v digitální podobě, které nelze regulovat s využitím ekonomicko-sociologických nástrojů, tedy jejichž principy a normativní vymezení je nutné zakotvit do právního řádu, byly vyhodnocovány tyto skutečnosti:

1. Na základě provedených konzultací je zřejmé, že jedním z důvodů poměrně nedůvěřivého přístupu ke skutečně efektivnímu zpracování dokumentů v digitální podobě v rámci spisové služby jsou hlavně nejasná pravidla pro střednědobé a dlouhodobé uchovávání dokumentů v digitální podobě a zajištění jejich věrohodnosti. Zatímco tedy tradiční dokumenty v analogové podobě archivy vybírají a ukládají ve svých depozitářích, výběr a uchovávání archiválií v digitální podobě v současné době prakticky neexistuje. Současný stav v oblasti péče o dokumenty v digitální podobě v České republice zaostává za jinými evropskými zeměmi (Velká Británie, Nizozemí, Německo apod.) a dalšími vyspělými státy světa (USA, Austrálie apod.), přičemž jedna z příčin tohoto stavu je nejasná metodika pro standardizaci procesů správy elektronických dokumentů, resp. neúplná nebo neexistující právní úprava této oblasti. Aktuální neutěšený stav řešení problémů spojených s dlouhodobým ukládáním a zpřístupňováním elektronických archiválií v českém prostředí přitom neodpovídá podmínkám nového legislativního rámce nastaveného v roce 2009 (viz shora – novela zákona č. 499/2004 Sb. provedená zákonem č. 190/2009 Sb.).
2. České republice v současné době chybí pracoviště, které je schopné zajistit komplexní, dlouhodobé, bezpečné a důvěryhodné uchovávání dokumentů v digitální podobě trvalé povahy (archiválií v digitální podobě), i fyzické úložiště archiválií v digitální podobě, které bude schopné reagovat na neustálý rozvoj technologií a rostoucí objem dokumentů digitální podobě, a tedy i archiválií z nich vybraných a zaevidovaných. Přitom toto pracoviště je předpokladem pro základní zachování archiválií produkovaných modernizující se veřejnou správou pouze v digitální podobě, pro rozšíření a zkvalitnění přístupu k archiváliím, pro zvýšení úrovně jejich ochrany a pro vytvoření nových možností pro práci s archiváliemi s využitím informačních technologií.
3. Pro zajištění dlouhodobé správy dokumentů v digitální podobě je nutné vytvořit podmínky pro vybudování jednotného informačního systému Národního digitálního archivu, a to udržitelného a snadno rozšiřitelného, jehož segmenty budou v zájmu péče o archiválie v digitální podobě a shromažďování informací o nich jednak umožňovat nepřetržitou komunikaci s informačními systémy dalších archivů, knihoven, muzeí apod., jednak budou umožňovat přístup uživatelů k informacím a archiváliím určeným jako veřejné informace.
4. Pro podporu zpracovávání a pro zpřístupňování archiválií v digitální podobě a informací o těchto archiváliích je nutné vymezit podmínky pro vytvoření

a fungování celostátního archivního portálu. Tento portál by měl obsahovat komunikační vazby s portály ostatních archivů (jejich informačními systémy), knihoven a muzeí na národní i mezinárodní úrovni (uložené archiválie by měly být dostupné z jakéhokoliv místa nejen v České republice a v nesrovnatelně kratším čase, než tomu bylo doposud).

5. V právním řádu je nutné zakotvit definice pravidel pro výběr a zpracovávání archiválií v digitální podobě veřejnými archivy a pravidla pro zajištění bezpečného uchování replik dokumentů v digitální podobě, včetně metodické podpory v oblasti digitalizace.
6. Skutečnosti uvedené v bodech 1 až 5 jsou kromě jiného také reflexí k Národnímu programu reforem České republiky (Národní Lisabonský program 2005 – 2008 schválený usnesením vlády ze dne 14. září 2005 č. 1200), který je národní implementací lisabonské agendy a který zahrnuje rovněž oblast ochrany práv k duševnímu vlastnictví, urychlení pokroku v oblasti informačních a komunikačních technologií. Jedním z dílčích cílů Národního programu reforem České republiky je zvýšení efektivity výkonu veřejné moci (viz kapitola Modernizace a rozvoj dopravních a ICT sítí). Národní program reforem identifikuje rozvoj informační společnosti jako klíčový faktor zvýšení konkurenceschopnosti české ekonomiky. Podpora informační společnosti, především podpora rozvoje ICT sítí a podpora informační vzdělanosti, je tedy v rámci Národního programu reforem považována za jednu z hlavních priorit. Druhou klíčovou podmínkou širokého využívání ICT ve veřejných službách, malých a středních podnicích a domácnostech je podle Národního programu reforem šíření bohatého a rozmanitého digitálního obsahu a rozvoje aplikací a aktivní rozvíjení služeb informační společnosti. Zajištění těchto aktivit v rámci oblasti spisové služby a archivnictví je tedy nepochybně prioritou také pro úpravu v jejich rámci vymezovaných právních vztahů.
7. V agendách veřejné správy, a to jak na jednotlivých úrovních státní správy, tak samosprávy, vzniká již několik let řada elektronických dokumentů nejrůznějších typů uchovávaných na nejrůznějších typech nosičů. Zapomíná se však na to, že bez dalšího zajištění všechny tyto nosiče (diskety, kompaktní disky, magnetické pásky apod.) ztrácejí během relativně krátké doby své vlastnosti a obsah se stává nečitelný. Pracovníci institucí se také často snaží předávat do spisoven data v tisknutelné podobě tak, aby se s nimi mohlo nakládat jako s klasickými písemnostmi. V řadě případů to však vůbec není možné. Například proto, že software, kterým byla data vytvořena, již není k dispozici, nebo se na nosičích vyskytují audiovizuální či zvukové nahrávky, které nelze na papír tisknout, nebo se na nosičích vyskytují data databázových systémů, která vzhledem k referenční integritě není možno jednoduše vytisknout, aniž by se nějaké informace neztratily.
8. Pokud budou vymezeny technické a organizační podmínky péče o archiválie v digitální podobě a obecné technické a organizační podmínky pro vybudování „úložišť“ archiválií v digitální podobě, tedy digitálních archivů, je nutné normativně stanovit také zásady pro získání oprávnění (akreditace) k provozování digitálního archivu, stanovit akreditující osobu a její práva a povinnosti při rozhodování o udělení takového oprávnění.

9. Ustanovení některých právních předpisů jsou pro zajištění výkonu spisové služby a archivnictví formulována příliš obecně, bez zajištění potřebných vazeb na požadavky reálného provozu původců dokumentů, a to především na doručování dokumentů v digitální podobě, ať již formou datové zprávy odesílané prostřednictvím veřejné sítě Internet, prostřednictvím informačního systému datových schránek, anebo doručované na médiích určených k přenosu dokumentů v digitální podobě. Uvedené právní předpisy dosud postrádají řešení zásadní problematiky podoby datových zpráv, resp. dokumentů v digitální podobě po stránce technické.

1.2.3 Vymezení principů navrhované právní úpravy

V rámci podrobné analýzy právního a skutkového stavu, která předcházela přípravě návrhu zákona a jejíž závěry jsou uvedeny v kapitole 1.2.2, byly pro jeho zpracování vyhodnoceny jako klíčové tyto principy:

1. stanovení podmínek nakládání s archiváliemi v digitální podobě, zejména jejich výběr a ukládání, a stanovení podmínek samotné archivace dokumentů v digitální podobě,
2. vymezení jednotného právního rámce pro provozování systémů spisové služby u původců dokumentů a nakládání s dokumenty v digitální podobě a odstranění výkladových a aplikačních nedostatků (tedy důsledné právní zakotvení komplexní péče o digitální archiválie),
3. jednotná úprava specifických podmínek výkonu spisové služby ve veřejné správě, a to s ohledem na stávající praxi (stanovení dalších podrobností věcných, technických a organizačních podmínek pro výkon spisové služby v elektronické podobě tak, jak nezbytnost jejich řešení prokázaly požadavky praxe a vyhodnocení zkušeností z aplikace příslušných ustanovení zákona č. 499/2004 Sb. a vyhlášky č. 191/2009 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, vzhledem k vývoji elektronických systémů pro vedení spisové služby v elektronické podobě),
4. zpřesnění postavení jednotlivých původců a vymezení jim ukládaných povinností,
5. podrobnější úprava nakládání s dokumenty v digitální podobě s přihlédnutím k potřebám jejich ukládání a archivace,
6. vytvoření věcné a odborně způsobilé struktury subjektů oprávněných k ukládání dokumentů v digitální podobě,
7. stanovení podmínek zpřístupňování a poskytování archiválií v digitální podobě,
8. stanovení přestupků a správních deliktů na úseku péče o archiválie v digitální podobě a jejich užívání,
9. provedení jednotné úpravy přijímání a odesílání dokumentů v digitální podobě,
10. zavedení pojmů „uznávaný elektronický podpis“ a „uznávaná elektronická značka“ jako jedinečných, svébytných pojmů, tedy již nikoliv jako legislativní zkratky zaváděné pro potřeby jednotlivých zákonů pro „zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a obsahující údaje jednoznačně identifikující podepisující osobu“ a „elektronickou značku založenou na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb“.

1.2.4 Identifikace souvisejících právních oblastí

Na základě identifikace cílů, kterých má být dosaženo provedením regulace právních vztahů v oblasti spisové služby a archivnictví tak, aby byl vytvořen právní rámec pro jednoznačné a důvěryhodné nakládání s dokumenty v digitální podobě, jejich archivaci a péči o tyto archiválie, jejíž součástí je rovněž zajištění jejich zpřístupňování, resp. zpřístupňování jejich obsahu, byla rovněž provedena analýza oblastí právních úprav, které buď budou přímo dotčeny realizací regulací vymezených cílů, anebo naopak bude nezbytné v prováděné regulaci důsledně zajistit soulad s těmito právními předpisy (a to například také z důvodů nevytváření duplicit právní úpravy). Těmito oblastmi, resp. konkrétními právními předpisy – vedle Ústavy a Listiny základních práv a svobod – zejména jsou:

Oblast archivní a spisové služby:

- **zákon č. 499/2004 Sb.**, o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- **vyhláška č. 191/2009 Sb.**, o podrobnostech výkonu spisové služby
- **vyhláška č. 645/2004 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění vyhlášky č. 192/2009 Sb.
- **zákon č. 273/1993 Sb.**, o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů, ve znění pozdějších předpisů
- **Národní standard pro elektronické systémy spisové služby** publikovaný v části 101 Věstníku Ministerstva vnitra dne 1. prosince 2010

Doručování dokumentů prostřednictvím datových schránek

- **zákon č. 300/2008 Sb.**, o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů
- **vyhláška č. 193/2009 Sb.**, o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů
- **vyhláška č. 194/2009 Sb.**, o stanovení podrobností užívání informačního systému datových schránek, ve znění vyhlášky č. 422/2010 Sb.

Elektronický podpis, elektronické podatelny

- **zákon č. 227/2000 Sb.**, o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů
- **nařízení vlády č. 495/2004 Sb.**, kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů
- **vyhláška č. 496/2004 Sb.**, o elektronických podatelkách

Oblast elektronických komunikací a informačních systémů

- **zákon č. 365/2000 Sb.**, o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- **zákon č. 480/2004 Sb.**, o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), ve znění pozdějších předpisů

- v souvislosti s návrhem zákona se regulace navrhované v těchto právních prepisech dotýkají také zákony uvedené v části čtvrté až třicáté osmé návrhu zákona

Oblast ochrany osobních údajů

- zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů

Oblast přístupu k informacím

- zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Oblast autorského práva, ochrana utajovaných informací, ochrana obchodního tajemství

- zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů

Oblast bezpečnosti a krizového řízení

- zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Procesní právní předpisy

- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád
- zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

1. 3 Rizika spojená s nečinností

Provedená analýza věcného a skutkového stavu, která předcházela přípravě návrhu zákona a jejíž hlavní závěry jsou shrnuty v bodě 1.2.2 kapitoly 1. „Důvod předložení“, jednak vycházela z usnesení vlády zavazujících Ministerstvo vnitra k právnímu zakotvení problematiky dlouhodobého ukládání dokumentů v digitální podobě a péče o archiválie v digitální podobě, jednak pečlivě vyhodnocovala veškeré poznatky z praxe popisující zkušenosti s nakládáním s dokumenty v digitální podobě v rámci spisové služby,

a to například také v kontextu jejich doručování prostřednictvím datových schránek. Závěry analýzy – jakkoliv jsou nepochybně širší, než je uvedeno v bodě 1.2.2., neboť některé jsou řešeny jinou než legislativní cestou, u některých bylo navrženo nové vyhodnocení realizace technologických podmínek s přihlédnutím k zahraničním zkušenostem a velmi dynamickému vývoji souvisejících technických řešení, materiálů a podmínek zpracování archiválií v digitální podobě – jednoznačně prokázaly, že řešení této problematiky nelze ponechat v úrovni nelegislativních postupů. Celá koncepce digitálního archivnictví – jak již vypovídá samo její označení – je totiž založena na jednotných a závazných základních postupech a pravidlech tak, aby bylo dosaženo optimalizace a garance veškerých procesů a současně aby bylo dosaženo co nejvyšší míry informační využitelnosti archiválií v digitální podobě, tedy informování o jejich obsahu a jejich zpřístupňování.

Usnesením vlády ze dne 1. března 2010 č. 197 k návrhu věcného záměru zákona o Národním digitálním archivu a digitálních archiváliích bylo uloženo ministru vnitra zpracovat a vládě do 28. února 2011 předložit návrh zákona, kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tak, aby do něho byly vtěleny navrhované principy péče o archiválie v digitální podobě podle schváleného věcného záměru (*tento termín byl následně prodloužen, a to z naléhavých věcných důvodů, neboť jak vyplývá z předcházejícího textu, v období mezi zpracováním návrhu věcného záměru a přijetím usnesení vlády č. 197/2010 bylo s přihlédnutím k objektivnímu vývoji v této oblasti nutné přistoupit ke zpřesňování technologických řešení a dílčí modifikaci organizace a povinností jednotlivých pracovišť digitálních archivů*).

Nepředložením návrhu zákona by byla významně narušena celá koncepce „digitálního archivnictví v České republice“, a tím celistvost strategie zavádění informačních procesů do veřejné správy a samosprávy. V současné době by nedodržení tohoto závazného úkolu bylo spojeno také s problematikou faktického neumožnění archivace dokumentů v digitální podobě a péče o ně, a to nikoliv pouze z důvodů neexistence příslušných odborných pracovišť (digitálních archivů), ale především vzhledem k neexistenci jednotně stanovených podmínek pro zpracovávání archiválií v digitální podobě a jejich předávání těmto pracovištím. Vzhledem k množství vznikajících dokumentů v digitální podobě je zřejmé, že takový stav je naprosto nepřijatelný, pokud stát současně deklaruje svůj zájem na jejich dlouhodobém uchovávání a zpřístupňování jako cenného a jedinečného informačního zdroje.

Za riziko nečinnosti je v případě nevytvoření právních podmínek pro vybudování Národního digitálního archivu a následně dalších archivů oprávněných k provozování digitálního archivu nutné nepochybně označit také související ekonomické zajištění realizace tohoto projektu. Pro stanovení výše nákladů na realizaci projektu vybudování Národního digitálního archivu byla vypracována studie proveditelnosti, která se stala rovněž základem zajištění finančních zdrojů (projekt „Pracoviště pro dlouhodobé ukládání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě“). Tyto zdroje jsou v jednotlivých rozpočtech (včetně čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie) navázány na jednotlivá období pro jejich poskytnutí a zúčtování. Jedno z velmi zásadních rizik spojených s legislativní nečinností je tedy nemožnost využití takto rozpočtově schválených finančních prostředků.

Za velmi významné riziko v případě legislativní nečinnosti lze označit také nevyhovění potřebám praxe, která upozorňuje na nejednotnou právní úpravu nakládání s dokumenty v digitální podobě, jejímž důsledkem jsou rozdílné přístupy jednotlivých původců k této problematice, roztržitý výkon spisové služby, značné problémy při komunikaci mezi původci navzájem, ale také při využívání dokumentů pro úřední potřebu u samotných původců (zejména otázky spojené s jejich právní průkazností v plynoucím čase) a při jejich následném posuzování ve skartačním řízení nebo mimo skartační řízení. V tomto případě by riziko spojené s nečinností mělo významné negativní dopady současně do několika

vzájemně se ovlivňujících oblastí. Jednak by se projevilo věcnými, organizačními a zejména finančními nároky nezbytně nutně vynakládanými v souvislosti s dodatečnou úpravou dokumentů v digitální podobě pro zachování jejich autentičnosti a integrity, jednak by byly významně ztíženy podmínky provádění výběru archiválií z dokumentů v digitální podobě a jejich archivní zpracovávání. V nemalé míře by vzniklá situace ovlivnila také možnost mezinárodní výměny archiválií a kvalitu a další podmínky poskytovaných informačních služeb mezi archivy jednotlivých států.

1. 4 Vztah k případnému zpracování Závěrečné zprávy z hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (RIA)

1.4.1 K části první návrhu zákona

Pro zpracování podrobné analýzy právního a skutkového stavu, která předcházela zpracování návrhu zákona, bylo využito metody tzv. „velké RIA“, a to v souladu s kapitolou 5 Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA), přijatých usnesením vlády ze dne 13. srpna 2007 č. 877, neboť podle uplatněného kritéria kvantitativních dopadů realizace návrhem zákona provedených změn a další právní regulace představuje jednorázové finanční náklady vyšší než 30 mil Kč (realizace projektu budování Národního digitálního archivu – viz kapitola 3); další související finanční dopady lze zahrnout do nákladů vynakládaných na zavádění systémů spisové služby vykonávané v elektronické podobě, pro něž se zpřesňují podmínky a některé technické postupy; tyto náklady však lze ve velké míře podřadit do ekonomických propočtů uplatněných v důvodové zprávě, která provázela v legislativním procesu zákon č. 190/2009 Sb.

Návrh zákona je pro použití metody RIA v části první poněkud specifický, neboť předmět legislativního řešení je stanoven usnesením vlády ze dne 1. března 2010 č. 197 k návrhu věcného záměru zákona o Národním digitálním archivu a digitálních archiváliích, resp. schváleným návrhem věcného záměru zákona o Národním digitálním archivu. Předkladatel tedy v rámci prováděné RIA vyhodnocoval co nejúčelnější podmínky legislativní implementace takto stanoveného věcného řešení.

Vyhodnocování v úvahu přicházejících variant řešení v podstatě vychází z vyhodnocení, které předcházelo zpracování studie proveditelnosti vybudování Národního digitálního archivu. V předkládané RIA je zpracování variant využito především pro nalezení vhodných implementačních podmínek řešení problematiky, a to například s využitím optimálních prvků, které se profilují jako společné a jsou výhodné pro modelování konečného řešení. Využití těchto prvků má význam nejenom pro kvalitu reálného řešení dlouhodobého ukládání archiválií v digitální podobě, ale také ovlivňuje kvalitu legislativního zpracování regulovaných právních vztahů.

Společně s řešením dlouhodobého ukládání dokumentů v digitální podobě a zakotvení právního postavení Národního digitálního archivu návrh zákona rovněž reaguje – jak shora uvedeno – na potřeby praxe v oblasti spisové služby vykonávané v elektronických systémech spisové služby (viz závěry analýzy uvedené v bodě 1.2.2). Tyto úpravy jsou však technického charakteru, přímo navazují na úpravu provedenou v zákoně č. 499/2004 Sb. zákonem č. 190/2009 Sb., resp. ji upřesňují co do výkonu praxe, a nemají žádný dopad na věcnou stránku zákona č. 499/2004 Sb. Pro tyto technické úpravy zpracované v části první návrhu zákona proto není RIA prováděna.

1.4.2 K části druhé až čtyřicáté třetí návrhu zákona

K části druhé až k části třicáté osmé návrhu zákona RIA uplatňována není, neboť obsahem změn v jednotlivých zákonech v těchto částech návrhu zákona obsažených jsou výlučně změny terminologického charakteru nemající žádný dopad na věcnou stránku těchto zákonů. Předmětem úpravy v těchto částech návrhu zákona jsou změny, směřující k důslednému terminologickému sjednocení jednotlivých zákonů v těch případech, kdy je ve smyslu terminologie zavedené zákonem č. 227/2000 Sb. v souvislosti s autentizací dokumentů v digitální podobě (datových zpráv) a zjišťováním jejich integrity používáno pojmů „zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydávaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a obsahujícím údaje jednoznačně identifikující podepisující osobu“ a „elektronická značka založená na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb“; zákon č. 227/2000 Sb. pro tyto pojmy zavádí legislativní zkratky „uznávaný elektronický podpis“ a „uznávaná elektronická značka“, které však podle čl. 44 odst. 1 bylo možné použít pouze v prováděcích právních předpisech, nikoliv však v právních předpisech jiných, kde jsou obdobně zaváděny nově pro účely tohoto kterého zákona. Vzhledem k nárůstu právních předpisů, které s pojmem elektronický podpis a elektronická značka pracují, a s přihlédnutím k tomu, že v praxi se obě legislativní zkratky pojmově zcela vžily a nečiní výkladové problémy, v posledních několika letech se ustálila praxe, že tyto legislativní zkratky jsou již bez dalšího používány jako samostatné pojmy. Z tohoto důvodu a vzhledem k terminologické účelnosti je proto navrhováno, aby pojmy „uznávaný elektronický podpis“ a „uznávaná elektronická značka“ byly používány jednotně a tak, jak to odpovídá potřebám praxe.

V souladu s kapitolou 3 Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA) tedy pro uvedené části návrhu zákona lze použít výjimku z jinak obecného pravidla použití metody RIA při přípravě právních předpisů zpracovávaných podle Legislativních pravidel vlády („RIA není uplatňována u návrhů právních předpisů, jejichž obsahem jsou pouze změny technického charakteru nemající žádný dopad na věcnou stránku právního předpisu.“).

1.4.3 K části druhé (k vytvoření implementačních podmínek pro plnění povinností vyplývajících z rozhodnutí Komise 2011/130/EU ze dne 25. února 2011, kterým se stanoví minimální požadavky na přeshraniční zpracování elektronicky podepsaných dokumentů podle směrnice 2006/123/ES Evropského parlamentu a Rady o službách na vnitřním trhu)

Podle kapitoly 5 (část „Výjimky“) Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA) se pro návrhy obecně závazných právních předpisů, kterými je implementováno právo Evropské unie, nepoužije pro analýzu účelnosti a podmínek realizace regulace právních vztahů metodiky velké RIA. Z tohoto důvodu tedy není v této části velké RIA zahrnuta analýza vytvoření implementačních podmínek pro plnění povinností vyplývajících z rozhodnutí Komise 2011/130/EU ze dne 25. února 2011, kterým se stanoví minimální požadavky na přeshraniční zpracování elektronicky podepsaných dokumentů podle směrnice 2006/123/ES Evropského parlamentu a Rady o službách na vnitřním trhu, která je uvedena jako uvozující část odůvodnění části druhé zvláštní části důvodové zprávy.

2. Návrh variant řešení

Dále zpracovaný text je nutné vnímat jako zdroj informací pro zajištění co nejvhodnějších implementačních legislativních podmínek věcného řešení, které

je jednoznačně vymezeno usnesením vlády ze dne 1. března 2010 č. 197 k návrhu věcného záměru zákona o Národním digitálním archivu a digitálních archiváliích.

Pro jednotlivé varianty případných realizačních podmínek je provedeno vyhodnocení nákladů a přínosů jak ekonomického, tak uživatelského a kvalitativního rázu, přičemž jsou zdůrazněny společné prvky jednotlivých variant, a to jak realizačně vynucené technickým nebo právním prostředím, nebo využité na základě dosavadních dobrých zkušeností (dobrá praxe).

2.1. Společná východiska jednotlivých variant

V rámci provedení analýzy aktuálního stavu právní úpravy oblasti spisové služby a archivnictví s přihlédnutím k potřebám úpravy podmínek pro vybudování struktury a funkčních vazeb „digitálního archivnictví“ se jako dominantní oblast k provedení regulace profilovala zejména problematika nakládání s dokumenty v digitální podobě po převzetí příslušným archivem, a to tak, aby byly zohledněny požadavky současné praxe v rámci jednotlivých druhů dokumentů v digitální podobě, vyplývající ze zcela odlišných vlastností, než jaké mají dokumenty a archiválie v podobě analogové.

Úpravu některých v praxi osvědčených a fungujících institutů procesu životního cyklu dokumentů, které jsou již nyní obsaženy v zákoně č. 499/2004 Sb., ale uplatňují se historicky převážně na dokumenty v analogové podobě, bude možno ponechat a obecně vztáhnout i na nehmotné dokumenty v podobě digitální. Vedle toho je vhodné v této obecné rovině doplnit další společné instituty a postupy platné jak pro dokumenty v analogové podobě, tak pro dokumenty v digitální podobě, jejichž úpravu si vyžadují současné trendy ve spisové službě a archivnictví a jejichž rychlá aplikace do praxe je předpokladem realizace strategie vlády v oblasti zavádění informačních technologií a e-governmentu obecně.

Povaha zpracování dokumentů v digitální podobě však neumožňuje komplexní převzetí podmínek, stanovených pro odbornou správu dokumentů v analogové podobě. Tuto skutečnost zohlednil již zákon č. 190/2009 Sb., který pro výkon spisové služby stanovil řadu postupů právě v oblasti odborné správy dokumentů v digitální podobě. Praxe však ukázala, že provedená úprava nebyla vždy plně vyhovující, navíc dosud zcela chybí provázání této oblasti zajišťující kontinuální pokračování odborné správy dokumentů v rámci spisové služby do oblasti zajišťování archivní péče o archiválie v digitální podobě.

2.2. Nulová varianta (zachování současné právní úpravy)

Důsledky zachování současné právní úpravy bez provedení jakýchkoliv změn jsou popsány v bodě 1.3 „Rizika spojená s nečinností“. V takové situaci by se dlouhodobě projevoval nepříznivý vliv nejednotné právní úpravy oblasti péče o dokumenty v digitální podobě po celou dobu jejich životního cyklu, který by prohluboval rozdíly ve výkonu praxe v této oblasti. Výsledkem takové situace by byl naprosto rozdílný přístup jednotlivých původců k této problematice, a to zejména v oblasti nakládání s dokumenty během jejich úředního využívání, a samostatná řešení způsobu jejich ukládání po dobu skartačních lhůt.

Nejednotná, resp. pro původce v praktickém využití ne zcela účelná právní úprava zejména v oblasti užívaných formátů pro ukládání dokumentů v digitální podobě by měla mimořádně negativní dopad na jejich případné další užívání (vedla by především k velkým a až neřešitelným potížím při řešení zachování právní hodnověrnosti dokumentů v digitální podobě); tento odraz požadavků praxe bude řešen vydáním nové vyhlášky o podrobnostech výkonu spisové služby.

Nepříznivě by se nepřijetí legislativních řešení v této oblasti projevilo také ve zcela nejednotném – a v současné době v praxi často chybném – provádění převodů dokumentů

z podoby analogové do podoby digitální a naopak; vzniklou situaci by pak nebylo možné řešit ani převáděním dokumentů v digitální podobě prostředky autorizované konverze dokumentů do analogové podoby, neboť vzhledem k nejednotnosti přístupů a způsobu ukládání dokumentů by nebylo tuto cestu možné použít. Výsledkem by pak byl s největší pravděpodobností nárůst množství dokumentů vzešlých z činnosti veřejnoprávních i soukromoprávních původců, které nebudou přístupné, popřípadě nebudou existovat vůbec, tedy k hromadné ztrátě dat.

Popsaná situace pak přináší současný okamžitý efekt v prudkém nárůstu finanční zátěže způsobeném nemožností zpřístupňovat v požadovaném čase dokumenty, popřípadě využívat již získané informace. Pro subjekty, které takové služby legitimně očekávají, tento stav představuje vynaložení nadbytečných organizačních a finančních prostředků pro jejich získávání náhradním způsobem.

Obdobně negativní vliv by se projevil rovněž při výběru archiválií a dále po jejich výběru, a to především v oblasti jejich zpracování (zejména vzhledem k nejednotnosti formátů) a dlouhodobého uchování v příslušném archivu. Absence právní úpravy by měla dále negativní dopad zejména při využívání archiválií v digitální podobě, tedy při plnění jednoho ze základních úkolů sítě archivů, tj. péče o archiválie včetně jejich uchování a předkládání.

Následné skutečné škody lze odhadovat ve stovkách miliónů korun i výše. Nikoliv zanedbatelný by pak mohl být vliv negativního obrazu státu v očích badatelů a dalších fyzických osob, kterým by byly odepřeny úkony, k nimž je vytvářen přístup ústavními právy na přístup k informacím a svobodnému bádání; tyto morální škody vyčíslit prakticky nelze. Současně hrozí riziko stále větší nepřehlednosti právní úpravy v oblasti životního cyklu dokumentů v digitální podobě.

Tato varianta je tedy pro další využití zcela nepřijatelná a bez zpracovatelského užitku.

2. 3 Varianta zřizování samostatných datových úložišť pro státní archivy

Z povahy dokumentů a archiválií v digitální podobě vyplývá, že nejnákladnější na celém procesu je výstavba zabezpečených důvěryhodných úložišť a vlastní proces uchování těchto dokumentů. Náklady na zřízení a provoz úložišť nerostou lineárně s množstvím uložených dokumentů v digitální podobě. Lze konstatovat, že náklady za uložení určitého objemu dokumentů v digitální podobě se s velikostí úložiště progresivně snižují.

Dále je provedeno vyhodnocení varianty organizační výstavby systému archivů oprávněných k ukládání archiválií v digitální podobě, která je založena na koncepci zřízení osmi úložišť pro státní archivy (Národní archiv a státní oblastní archivy) s povinností pečovat o archiválie, tedy i o archiválie v digitální podobě, danou zákonem.

Tato varianta by v konečném důsledku byla finančně náročnější než budování centrálního digitálního archivu, a to především vinou opakujících se obdobných nákladů a vynakládání dalších specifických nákladů na jednotlivá pracoviště (stavební náklady, náklady na pracovní síly a z hlediska dlouhodobého i náklady na využitou techniku, přenosové kapacity atd.). Digitální archivy se standardně budují v systému minimálně dvou nezávislých úložišť, což by pro tuto variantu znamenalo vytvořit 16 nezávislých úložišť dat. Pokud by tato úložiště byla budována se stejnou úrovní zabezpečení jako úložiště jedno, centrální, náklady by nepochybně vzrostly. Kromě toho by vzrostlo riziko plynoucí z nejednotného postupu v péči o digitální archiválie, nedostatku kvalifikovaných pracovních sil v některých lokalitách atd. Budování úložišť přitom neznamená prakticky žádné zvýšení komfortu pro uživatele, protože na rozdíl od dokumentů v analogové podobě zde z pohledu

časové prodlevy přístupu k těmto dokumentům prakticky nehraje lokace dokumentů roli (viz vytvoření portálu pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě, jehož správcem bude – podle přijaté varianty regulace v návrhu zákona – Národní archiv). Archiválie v digitální podobě lze ukládat, uspořádat a zpřístupňovat způsobem umožňujícím dálkový přístup (online).

Z výše uvedeného vyplývá, že zřizování samostatných úložišť pro jednotlivé státní archivy by bylo značně komplikované a neekonomické a že výhody z takto případně vytvářené struktury digitální archivů neplynou žádné.

Tato varianta je tedy pro další využití ekonomicky nevýhodná, ale lze z ní převzít některé funkční postupy ukládání (péče) a zpřístupňování archiválií v digitální podobě.

2.4 Varianta vybudování centrálního datového úložiště při Národním archivu

Zcela převládajícím názorem odborníků z této oblasti je, že navrhovaná právní úprava musí zabezpečit centralizované ukládání archiválií v digitální podobě, s možností jejich odborné správy dálkovým přístupem věcně příslušným archivem. Toto řešení přinese úsporu zřizovacích a provozních nákladů oproti nákladům na decentralizovaná úložiště odhadem v desítkách miliónů korun, navíc umožní specificky zaměřený výběr a profesionální růst odborníků pro jednotlivé i zcela specifické činnosti, a to s využitím jejich zkušeností a dovedností pro celou oblast digitálního archivnictví v České republice.

Centrální pracoviště poskytuje také garance využitelnosti jeho špičkového technologického vybavení v mnohem účelnější míře a pro větší počet zpracovávaných archiválií v digitální podobě, neboť centralizované informace o archiváliích v digitální podobě zvýší jak možnosti posouzení jejich stavu pro potřeby zajištění péče o ně, ale také možnosti zvýšení jejich informační hodnoty společným využitím s dalšími archiváliemi v digitální, popřípadě také v analogové podobě (vytvoření rejstříků a dalších vyhledávacích nástrojů).

Vybudování centrálního pracoviště je kromě jiného předpokladem pro vytvoření vybudování portálu pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě, jehož účelem je zpřístupňování archiválií v digitální podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup; navrhované centrální pracoviště by mělo být správcem tohoto portálu. Pokud je tedy koncepce dlouhodobého ukládání archiválií v digitální podobě spojena nejenom se zajištěním odborné péče o ně, ale také s vytvořením prostředí pro maximální využitelnost jejich informačního obsahu, je vybudování centrálního pracoviště nezbytné. Roztříštění činností souvisejících s vedením a zpřístupňováním evidence Národního archivního dědictví, s příjmem metadat zasílaných archivů, do jejichž péče archiválie náleží, s příjmem metadat popisů archivů a kulturně vědeckých institucí, s příjmem a prezentací archivních pomůcek v digitální podobě a s přístupem k archiváliím v digitální podobě a dokumentům v digitální podobě vzniklým převedením z archiválií v analogové podobě je z povahy věci neúčelné a neposkytuje záruky skutečně kvalitního plnění takto vymezených úkolů.

Tato varianta je proto shledána jako z věcného hlediska realizačně přijatelná.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

3.1. Identifikace nákladů a přínosů obecně

Upravovaná problematika je vzhledem k obecné aplikovatelnosti značně rozsáhlá co do počtu skupin subjektů a oblastí regulace, jichž se bude dotýkat. Navrhované řešení

vychází především z dosavadních zahraničních poznatků. V návrzích řešení je zohledněna též dlouhodobá strategie vlády, a to v podobě zavedení nových institutů v rámci e-governmentu, které jsou z důvodu odstranění zbytečné administrativní zátěže potřebné nebo v rámci některých činností již dokonce zavedené.

Ze zmíněných důvodů lze jen mimořádně obtížně přesně stanovit náklady a přínosy pro jednotlivé oblasti nebo i skupiny oblastí, které mají být regulací v právní rovině řešeny (resp. aplikační dopady právní úpravy/regulace jednotlivých institutů do těchto oblastí). Hodnocení jednotlivých realizačních variant se proto v této fázi zabývá především komplexním zhodnocením nákladů a přínosů navrhovaných řešení, a to především z pohledu naplnění usnesení vlády ze dne 1. března 2010 č. 197 k návrhu věcného záměru zákona o Národním digitálním archivu a digitálních archiváliích stanoveného cíle.

Kvantitativní vyhodnocení nákladů nebo přínosů je v této fázi přípravy regulace komplikované, neboť není možné nákladově ohodnotit každý konkrétní postup a každou odbornou činnost a potřeby zajištění jejího výkonu (personální, věcné, organizační), když přitom v současné době nejsou známy objektivní podmínky (reálné a ve funkčních vazbách), ve kterých budou realizovány (i tyto jsou návrhem zákona vytvářeny).

Navrhované varianty jsou proto vyhodnoceny z obecného a současné době dostupného pohledu nákladů a přínosů pro jednotlivé dotčené skupiny i komplexního přínosu pro zlepšení a zjednodušení právního prostředí v České republice v oblasti nakládání s dokumenty v digitální podobě, a to například také s využitím ekonomických modelů zahraničních studií, ale především s využitím studie proveditelnosti projektu Národního digitálního archivu (projekt „Pracoviště pro dlouhodobé ukládání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě“). V této souvislosti je nutné uvést, že Národní archiv poskytl ze zřejmých důvodů pro účely zpracování RIA k části první návrhu zákona pouze veřejnou část projektové dokumentace, tedy nikoliv ty části, které zjevně přinášejí nároky na státní rozpočet nebo na rozpočty vymezené specifické skupiny původců, avšak obsahují utajované informace. Z tohoto důvodu proto některé náklady nemohou být v RIA objektivně posuzovány.

Pro posuzování nákladů a přínosů aplikačních dopadů návrhu zákona do různorodých prostředí výkonu spisové služby rovněž nemohly být objektivně vyhodnoceny náklady související s využitím konkrétních technických prostředků a systémů, neboť tyto v současné době v českém prostředí nejsou dostatečně známy nebo v praxi užívány a navíc u nich bude záležet na funkční a cenové nabídce jednotlivých dodavatelů.

3.2 Samostatné zhodnocení každé varianty

3.2.1 Varianta 2.1 (nulová varianta)

Náklady

Tato varianta nepředstavuje nové náklady jen zdánlivě, neboť je označena poněkud klamným nadpisem, který popisuje míru regulace, nikoliv její dopady. Jak však vyplývá z bodu 1. 3 „Rizika spojená s nečinností“, skutečnost, že neexistují náklady na realizaci opatření spojených s navrhovanou regulací, neznamená, že legislativní nečinnost automaticky nevyvolává vznik nákladů vyplývajících z jiných souvislostí (například více práce, vyvíjení zástupných technologií, zajištění sjednocujících mechanismů pro archivaci předarchivně nejednotně zpracovávaných dokumentů apod.). Nekoordinovanost podmínek životního cyklu dokumentů představuje zvýšené administrativní i hospodářské náklady jak veřejné správy a veřejných rozpočtů, tak i věcně příslušných archivů.

Byť i jen dočasné připuštění možnosti využití tzv. „nulové varianty“ znamená, že nebude zajištěna komplexní péče o dokumenty v digitální podobě, a to včetně prohlubujícího se propadu vůči ostatním státům. Lze zcela odůvodněně předpokládat, že v průběhu několika let bude tento stav shledán neúnosným a současné předpokládané

náklady na řešení projektu Národního digitálního archivu podstatně stoupnou, neboť bude potřeba vynaložit prostředky nejen na výstavbu Národního digitálního archivu, ale i na dodatečnou nápravu zanedbaných systémových pravidel (sjednocení systémů i formátů dokumentů, převod dokumentů z nevyhovujících formátů, což nemusí být technicky realizovatelné a může dojít ke ztrátě informací, značné problémy plynoucí z absence metadat, problémy s neautentickými dokumenty atd.).

Přínosy

V případě této varianty sice nebude nutné měnit stávající právní úpravu, nicméně s ohledem na její výše uvedené zásadní nedostatky nelze o přínosu vůbec hovořit.

3.2.2 Varianta 2.2 (zřizování samostatných datových úložišť pro státní archivy)

Náklady

Předpokládané náklady na toto technické řešení byly kvalifikovaně odhadnuty na základě nákladů na vybudování Národního archivu, resp. jeho pracoviště pro dlouhodobé ukládání archiválií v digitální podobě (projekt „Pracoviště pro dlouhodobé ukládání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě“). Odhadované náklady na technické vybavení všech v projektu uvažovaných digitálních archivů činí 270 milionů Kč (16 úložišť s kapacitou 30TB dat). Projekt „Pracoviště pro dlouhodobé ukládání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě“ vychází z koncepce ukládání jak archiválií v digitální podobě, tak digitalizovaných kopií archiválií v analogové podobě. Roční provoz každého z osmi digitálních archivů by činil cca 26 milionů Kč, tedy 186 milionů Kč ročně vynakládaných na provoz všech těchto digitálních archivů. Systémová podpora (maintenance) by činila cca 90 milionů Kč ročně za všechny archivy. Do této částky nejsou zahrnuty stavební náklady, které jsou odhadovány na 42 milionů Kč pro jeden digitální archiv se dvěma úložišti. Celkové stavební náklady by tedy činily 336 milionů Kč.

Počet pracovníků potřebných k obsluze je odhadován na 3 pracovníky na státní oblastní archiv a 9 pracovníků v Národním archivu. Při počtu sedmi státních oblastních archivů a Národního archivu by šlo o 30 pracovníků. Vzhledem ke skutečnosti, že pracovníci v oborech, které jsou potřeba pro práci digitálního archivu, patří k nedostatkovým a nejlépe placeným na trhu práce, lze předpokládat, že celkové mzdové náklady za jeden rok by činily cca 30 milionů Kč ročně. Tito pracovníci by však nebyli schopni plnit všechny úkoly Národního digitálního archivu a museli by trvale školit odborné pracovníky nejen z vlastního archivu, ale i ze specializovaných archivů v dané oblasti. Náklady na implementaci jednotné metodiky lze alespoň v prvních letech odhadnout na 1 milion Kč. Administrativní náklady na realizaci projektu lze předpokládat ve výši 1,5 milionu Kč na jeden archiv, tedy 12 milionů Kč u všech digitálních archivů ročně.

Zákon č. 499/2004 Sb. současně stanovuje archivům povinnost uspořádat a zpřístupňovat archiválie v digitální podobě. Lze se domnívat, že v delším časovém horizontu (do pěti let) bude i tato funkce vyžadovat vytvoření příslušných softwarových nástrojů. **Náklady na vytvoření a implementaci tohoto produktu lze odhadovat řádově v milionech Kč (4-6 milionů Kč).**

SHRNUTÍ NÁKLADŮ		
PŘÍMÉ NÁKLADY JEDNORÁZOVÉ (VSTUPNÍ)	PROVOZNÍ NÁKLADY	IMPLEMENTACE POVINNOSTÍ VYPLÝVAJÍCÍCH ZE ZÁKONA Č. 499/2004 Sb. V ODLOŽENÉ ÚČINNOSTI

Stavební náklady	336 mil. Kč	Přímý provoz	186 mil. Kč		
Vybavení	270 mil. Kč	Mzdy	30 mil. Kč	Zpřístupňování archiválií v digitální podobě	4-6 mil. Kč
		Administrativa	12 mil. Kč		
		Systémová podpora	90 mil. Kč		
CELKEM:	606 mil Kč	ROK	318 mil. Kč	IMPLEMENTACE	4-6 mil. Kč

Přínosy

Využitím této varianty by mohlo dojít ke snížení administrativní a hospodářské zátěže původců (zejména veřejnoprávních původců), do jisté míry by v příslušných regionech vznikla nabídka pracovních míst (profilující se však zejména v oblastech obecného nedostatku v tomto případě požadovaných odborností).

3.2.3 Varianta 2.3 (vybudování centrálního datového úložiště při Národním archivu)

Náklady

Náklady na vybudování Národního archivu (pracoviště pro dlouhodobé ukládání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě) byly propočteny v ekonomické části projektu „Pracoviště pro dlouhodobé ukládání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě“. Činí 467 milionů Kč. Z této částky tvoří stavební náklady 223 milionů Kč. Náklady na technické vybavení 181 milionů Kč. Náklady ve výši 63 milionů Kč jsou spojeny s projektovým řízením, dofinancováním projektu ze strukturálních fondů a auditem digitálního archivu; tyto náklady zahrnují také náklady personální, na energie, právní služby, datová spojení, propagaci projektu a projektové a programové řízení projektu. Náklady na provoz se předpokládají ve výši 30 milionů Kč za rok, administrativní náklady ve výši 2 milióny Kč. Systémová podpora (maintenance) by činila cca 60 milionů Kč ročně.

Předpokládaný počet pracovníků Národního archivu (pracoviště pro dlouhodobé ukládání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě) má podle projektu činit 30 zaměstnanců. Funkční a kvalifikační skladba je podrobně specifikována v projektu Národního digitálního archivu. Zahrnuje rovněž metodiky a školitele, jejichž úkolem bude vyškolit archiváře s dosavadními zkušenostmi s archivní péčí o archiválie v analogové podobě a převést výkon jejich činností na nový digitalizovaný provoz. Vzhledem ke skutečnosti, že pracovníci v oborech, které je potřeba pro práci Národního archivu (pracoviště pro dlouhodobé ukládání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě), patří k nedostatkovým a nejlépe placeným na trhu práce, lze předpokládat, že celkové mzdové náklady za jeden rok by činily cca 30 milionů Kč ročně.

Pro kontrolu výkonu spisové služby vedené v elektronických systémech spisové služby a pro zpřístupňování archiválií v digitální podobě platí kalkulace nákladů uvedená v bodě 3.2.2. obdobně.

		SHRNUTÍ NÁKLADŮ			
PŘÍMÉ NÁKLADY JEDNORÁZOVÉ (VSTUPNÍ)		PROVOZNÍ NÁKLADY			
Stavební náklady	223 mil. Kč	Přímý provoz	30 mil. Kč		
Technické vybavení	181 mil. Kč	Mzdy	30 mil. Kč	Zpřístupňování archiválií v digitální podobě	4-6 mil. Kč
Projektové řízení, Audit digitálního archivu	63 mil. Kč	Administrativa	2 mil. Kč		
		Systémová Podpora	60 mil. Kč		
CELKEM:	467mil. Kč	ROK	122 mil. Kč	IMPLEMENTACE	4-6 mil. Kč

Přínosy

Také v případě této varianty dojde k odstranění stávajících nedostatků, zejména odstranění nepřehlednosti způsobené používáním různých softwarových prostředků a nejednotností právní úpravy. Dále dojde ke snížení administrativní a hospodářské zátěže původců, především součástí veřejné správy, včetně jejich rozpočtů. Naopak se významně

zvýší úroveň informačních služeb, možnosti zpřístupňování archiválií v digitální podobě a odborná úroveň péče o archiválie v digitální podobě.

Projekt Národního archivu (pracoviště pro dlouhodobé ukládání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě) představuje vyváženou intervenci ve smyslu poměru vynaložených prostředků a socioekonomických přínosů. Jednotné centrální řešení umožní optimalizaci vynakládaných prostředků s ohledem na výkon a využívání ovšem bez škodlivé centralizace prováděných odborných činností. Zajištění uchovávání dokumentů v digitální podobě v relevantním certifikovaném prostředí netrpícím reorganizacemi a dobovými změnami podpoří právní relevanci elektronických dokumentů a ušetří zejména veřejné správy a občanům prostředky prostřednictvím dokazování právních vztahů.

3.3 Zřizování dalších digitálních archivů mimo síť státních archivů

Při řešení komplexního přístupu k návrhu budování digitálních archivů je nutné uvést rovněž podmínky pro případné zřizování digitálních archivů mimo síť státních archivů. **Jejich zřizování není zařazeno k jednotlivým variantám**, neboť zatímco státní archivy budou ukládat archiválie v digitální podobě ze zákona, ostatním typům archivů není taková povinnost stanovena; lze ovšem důvodně předpokládat, že někteří zřizovatelé veřejnoprávních a soukromých archivů požádají o oprávnění ke zřízení digitálního archivu.

Náklady

Předpokládané náklady na toto technické řešení byly kvalifikovaně odhadnuty na základě nákladů na vybudování Národního archivu (pracoviště pro dlouhodobé ukládání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě). Vzhledem k výrazným rozdílům mezi zřizovateli archivů však není možné stanovit průměrné náklady, neboť rozdíly mezi jednotlivými řešeními budou výrazné. To se týká jak nákladů stavebních, tak nákladů na technické zabezpečení. Stavební náklady lze odhadnout podle způsobu a rozsahu řešení od 40 do cca 160 milionů Kč pro jeden digitální archiv se dvěma úložišti. Odhadované náklady na technické vybavení (dvě úložiště na 30TB dat) by činily cca 30 milionů Kč. Předpokládá se uložení jak digitálních archiválií, tak digitalizovaných kopií archiválií v analogové podobě. Roční provoz digitálního archivu by činil cca 26 milionů Kč, systémová podpora (maintenance) by činila cca 11 milionů Kč ročně v nejnáročnější variantě.

Dále platí pro náklady shodně jako u shora uvedených variant:

Počet pracovníků potřebných k obsluze digitálního archivu je odhadován na 3. Jelikož pracovníci v oborech, které jsou potřeba pro práci digitálního archivu, patří k nedostatkovým a nejlépe placeným na trhu práce, lze předpokládat, že celkové mzdové náklady za jeden rok by činily cca 3 miliony Kč ročně. Administrativní náklady na realizaci projektu lze předpokládat ve výši 1 až 1,5 milionu Kč na jeden archiv ročně.

Pro zajištění kontroly výkonu spisové služby vedené v elektronických systémech spisové služby a pro zpřístupňování archiválií v digitální podobě platí i pro tuto variantu kalkulace nákladů uvedená v bodě 3.2.2. obdobně.

3. 4 Vyhodnocení nákladů a přínosů

Pro jednotlivé varianty v úvahu přicházejících realizačních podmínek je provedeno vyhodnocení nákladů a přínosů jak ekonomického, tak uživatelského a kvalitativního rázu přímo u jednotlivých variant. Jak již bylo uvedeno, před samotným zpracováním popisu jednotlivých variant nemohla být využita v požadovaném rozsahu metoda posuzování variant, neboť předmět legislativního řešení byl stanoven.

Z provedeného hodnocení možností legislativního zpracování zadaného řešení je zřejmé, že stanovené zadání legislativního řešení (zřízení jednoho centrálního pracoviště) je řešením optimálním a zaručuje použití nejvhodnější varianty ekonomické, věcné i organizační; pro optimální implementační podmínky je však navrženo, aby toto pracoviště bylo centrem struktury státních archivů plnících úkoly v oblasti archivní péče o archiválie v digitální podobě (bod 3.3); další digitální archivy pak mohou být zřizované na základě volby provozovatelů klasických archivů na základě udělené akreditace k provozování digitálního archivu.

3.5. Další specifické náklady a přínosy a jimi dotčené skupiny subjektů

3.5.1 Původci

Jedna ze skupiny nákladů, kterou nelze objektivně vyčíslit konkrétním objemem finančních prostředků, se týká dokumentů v digitální podobě, které pro účely ukončení skartačního řízení, resp. provedení výběru archiválií a jejich předání archivu k zaevidování archivem, budou převáděny do analogové podoby, neboť u nich nebude možné doplnit metadata nebo je převést do stanovených výstupních datových formátů. Náklady na provedení tohoto úkonu budou rozdílné u jednotlivých původců podle přístupu ke zpracovávání dokumentů v digitální podobě, kvality elektronických systémů spisové služby v tom kterém období (mezníkem je závazná aplikovatelnost národního standardu pro elektronické systémy spisové služby) a technických parametrů jim doručených dokumentů v digitální podobě, a tedy konečném objemu dokumentů, u kterých nebude možné ani ve spolupráci s příslušným archivem metadata doplnit. U některých původců lze na zajištění těchto činností předpokládat náklady pouze ve stovkách korun, u některých v desetitisících korun, a to při kalkulaci 1,- Kč za list jako výstup realizovaného převodu dokumentu a s přihlédnutím k započítání průměrných nákladů na práci zaměstnance původce, na náklady toneru, tiskárny, papíru a využitelných prostor.

3.5.2 Archivy oprávněné k ukládání archiválií v digitální podobě

- Z důvodů uvedených v bodě 3.5.1 nelze rovněž konkrétně vyčíslit náklady archivů, které nepochybně vzniknou, avšak nelze pro ně provést kalkulaci s přihlédnutím k nemožnosti stanovení objemu dokumentů v digitální podobě, pro něž budou původci vyžadovat spolupráci při doplňování metadat, popřípadě u kterých bude prováděn převod do analogové podoby.
- Další zvláštní skupinou dotčenou vznikem nákladů v souvislosti s aplikací návrhu zákona (resp. § 18b návrhu zákona) jsou archivy, které požádají o udělení akreditace k oprávnění ukládat archiválie v digitální podobě (tzv. digitální archivy); jedná se o náklady na splnění podmínek pro udělení akreditace (cca 1 milion Kč vycházejí z již zadaných analýz některých archivů) a dále o náklady na provoz digitálního archivu (cca 0,5 milionů Kč s využitím shodných zdrojů). Náklady související s podáním žádosti o udělení akreditace k ukládání dokumentů v digitální podobě (§ 60a – § 60c návrhu zákona) se však mohou významně lišit případ od případu, neboť v sobě zahrnují náklady na projektovou přípravu,

prostory, investiční výdaje na techniku, provozní výdaje, personální náklady, řízení projektu apod.

- Archivům oprávněným k ukládání dokumentů v digitální podobě vzniknou náklady také v souvislosti se zajišťováním síťové konektivity a softwarových nástrojů pro přístup do Národního archivu jako národního digitálního archivu; předpokládanou výši této investice lze odhadnout na cca 1 milion Kč (§ 18c návrhu zákona).
- Obdobné náklady jako v předcházejícím bodě vzniknou Národnímu archivu jako národnímu digitálnímu archivu v souvislosti se zajišťováním síťové konektivity a softwarových nástrojů pro přístup do Národního archivu, přičemž výše těchto nákladů bude záležet na zvoleném způsobu předávání vybraných archiválií, resp. archiválií v digitální podobě obecně [§ 25 odst. 1 písm. b) návrhu zákona].
- Dalším specifickým nákladem vzniklým archivům oprávněným k ukládání archiválií v digitální podobě jsou finanční nároky související se zřízením dvou plnohodnotných úložišť archiválií v digitální podobě vzdálených od sebe 50 km, tedy se zajištěním bezpečnosti a replikace uložených archiválií.
- Archivu oprávněnému k ukládání dokumentů v digitální podobě dále mohou vzniknout také náklady v případě, že mu bude odňata příslušná akreditace a že tedy bude povinen uložit archivní soubory, které u něho byly uloženy, do jiného oprávněného archivu; tyto náklady rovněž nelze kvalifikovaně odhadnout, neboť budou záležet na objemu uložených archiválií v digitální podobě, popřípadě na jejich technických charakteristikách (§ 59 odst. 6 návrhu zákona).

3.5.3 Přínosy pro veřejnoprávní původce

Nově navrhované znění § 63 odst. 3 návrhu zákona rozšiřuje spektrum původců, kteří nebudou povinni vést spisovou službu v elektronické podobě, a to oproti dosavadnímu právnímu stavu o státní podniky, školy a školská zařízení (s výjimkou mateřských škol, výchovných a ubytovacích zařízení a zařízení školního stravování), veřejné výchovné instituce a územní samosprávné celky neuvedené v § 63 odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb.; možnost výběru mezi vedením spisové služby v elektronické nebo v listinné podobě umožní účelnější rozhodování o vynaložení finančních prostředků na ten který typ spisové služby s přihlédnutím k jejímu rozsahu a organizačním potřebám původce.

Ke snížení nákladů na výkon spisové služby povede také navrhovaná úprava § 64 odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb., a to opět v individuálním rozsahu podle organizace výkonu spisové služby a objemu v ní zpracovávaných dokumentů. Úprava § 64 odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb. pak bude mít se shodných důvodů pozitivní ekonomický dopad také pro činnost archivů.

Nově navrhované doplnění § 65 odst. 5 zákona č. 499/2004 Sb. bude rovněž přínosem pro původce, neboť představuje snížení jejich nákladů na ukládání dokumentů (opět s vyhodnocením podle množství dokumentů zpracovávaných ve spisové službě).

3.5.4 Uživatelé

Návrh zákona představuje zcela zásadní přínos ve zpřístupňování archiválií v digitální podobě a pro přístup k informacím o nich (včetně tzv. meziarchivních služeb), a to jak co do rychlého přístupu k informačním katalogům, zpřístupnění archiválií a možností práce s jejich obsahem, ale také co do možnosti přístupu k těmto službám nejenom v příslušném archivu nebo jeho prostřednictvím, ale také co do nutnosti být osobně přítomen v prostorách

archivu v případě badatelského zájmu; návrhem zákona stanovaný systém portálů pro zpřístupňování archiválií nejenom zvyšuje uživatelský komfort badatelů, chrání samotné archiválie, ale také přináší časové a finanční úspory pro dosažitelnost archiválií (včetně případné nabídky nepřetržitého přístupu).

3.6 Implementace a vynucování

Za implementaci legislativně realizované varianty podle návrhu zákona je zodpovědné Ministerstvo vnitra jako ústřední správní úřad, do jehož působnosti oblast archivnictví a spisové služby náleží [§ 12 odst. 1 písm. e) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů].

Do nástrojů vynucování, které však mají dopad i do oblasti přezkumu účinnosti návrhu zákona, náleží oblast správního trestání, jež je návrhem zákona rovněž řešena, resp. jsou doplňovány skutkové podstaty přestupků a správních deliktů, které se týkají porušování povinností v oblasti nakládání s archiváliemi v digitální podobě; vyhodnocováním míry porušování zákona, předmětu tohoto porušení (skutkových podstat) a účinnosti stanovených sankcí lze nejenom zajistit stabilitu zákonných pravidel, ale případně zjistit neúčelnost některých nastavených pravidel pro výkon praxe, která obcházením nebo porušováním těchto pravidel signalizuje neúčelnost právní úpravy.

3.7 Přezkum účinnosti

Návrh zákona pro přezkum jeho účinnosti jednak předpokládá standardní působení vlivu praxe na iniciaci legislativní činnosti, jednak bude využívat postavení Ministerstva vnitra jako metodického orgánu pro oblast výkonu spisové služby a archivnictví, resp. ministerstva, do jehož působnosti je svěřena oblast archivnictví a spisové služby.

Dosavadní praxe v tomto směru dlouhodobě potvrzuje, že v rámci pořádání metodických dnů, konzultací a příjmu dotazů k zajištění řádného výkonu spisové služby a poskytování odborné archivní péče, je maximálně účelně zajištěn oboustranný přenos informací, okamžité zjišťování nedostatků v provádění jednotlivých činností nebo také ve stanovení příslušného pravidla v přijaté právní úpravě. Ministerstvo vnitra účinnost přijaté regulace prověřuje v rámci jím prováděných kontrol v uvedených oblastech.

Struktura a působnost jednotlivých subjektů v oblasti kontroly výkonu spisové služby a archivnictví zůstala návrhem zákona v podstatě nedotčena, neboť v praxi se projevuje jako v zásadě účelná a postačující, posílena byla naopak metodická role Národního archivu v oblasti péče o archiválie v digitální podobě.

4. Závěrečné shrnutí

Předkládaný návrh zákona je jednak výsledkem legislativního zpracování závěrů provedené analýzy současné právní úpravy ve vztahu k potřebám jejího efektivního působení v praxi na úseku archivnictví a spisové služby, jednak reakcí na citované usnesení vlády České republiky ze dne 1. března 2010 č. 197, jež vymezilo věcné řešení legislativní úpravy, pro něž návrh zákona vyhodnotil a navrhl účelné implementační podmínky.

Zásadní částí předmětu úpravy, provedené návrhem zákona, je začlenění principů, navrhovaných pro právní úpravy v oblasti péče o archiválie v digitální podobě návrhem věcného záměru zákona o Národním digitálním archivu a digitálních archiváliích. Úprava se proto věnuje stanovení systému subjektů oprávněných k ukládání archiválií v digitální podobě jako závěrečnému stupni v životním cyklu dokumentu v digitální podobě vybraného za archiválii a předpokladům jejich zařazení do tohoto systému. Úprava dále navrhuje podmínky dlouhodobého, bezpečného a důvěryhodného uchování archiválií v digitální

podobě, zásadním způsobem omezuje nezbytnost převodu dokumentů v digitální podobě do podoby analogové a řeší zpřístupnění uložených archiválií v digitální podobě.

Do návrhu zákona je současně organicky zahrnuto koncepčně jednotné a systematické řešení právní úpravy elektronických podatelen, která je v současné době ne zcela účelně zahrnuta do zákona č. 227/2000 Sb., nařízení vlády č. 495/2004 Sb. a vyhlášky č. 496/2004 Sb. Stávající právní úprava elektronických podatelen je navíc významně překonána potřebami a reálným stavem praxe, námitky lze uplatnit i co do vlastního provedení této úpravy, které má mnohdy spíše proklamativní charakter. V souvislosti s tím jsou současně pro účely terminologického sjednocení právního řádu zavedeny pojmy „uznávaný elektronický podpis“ a „uznávaná elektronická značka“ jako jedinečné pojmy, tedy již nikoliv jako legislativní zkratky zaváděné pro potřeby jednotlivých zákonů pro „zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydávaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a obsahujícím údaje umožňující jedinečnou identifikaci podepisující osoby“ a „elektronickou značku založenou na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb“. V souvislosti s touto úpravou je současně navrhována změna dalších právních předpisů tak, aby byla zajištěna provázanost příslušných zákonů a jednotné podmínky užívání jimi obdobně používaných institutů a právních nástrojů.

5. Konzultace

Návrh novely zákona zohledňuje zkušenosti získané během doby od 1. července 2009 a při přípravě národního standardu pro elektronické systémy spisové služby. Jednotlivé části byly konzultovány zejména s odbornými zaměstnanci Ministerstva vnitra, Národního archivu, Archivu hlavního města Prahy a Státního okresního archivu v Hradci Králové, a to zejména ve vztahu k získání informací o vstupních podmínkách, které byly využity pro zpracování projektu Národního digitálního archivu a pro jím vymezené principy vytvářeného systému péče o archiválie v digitální podobě v České republice. Odborníci uvedených archivů nejenom v tomto směru poskytli mnoho zásadních informací, ale zabývali se také aplikačními dopady navrhovaných právních úprav a dlouhodobými potřebami oblasti archivnictví v kontextu mezinárodní spolupráce a možnostmi využití dosavadních zahraničních zkušeností.

5. 1 Kontakty

PhDr. Jiří Úlovec

ředitel odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra
tel. 974835071; e-mail: julovec@mvcz.cz

B/

II. ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY S ÚSTAVNÍM POŘÁDKEM ČESKÉ REPUBLIKY

Z právních předpisů tvořících ústavní pořádek České republiky se na oblast, která má být upravena navrhovanou právní úpravou, vztahuje ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, (čl. 2 odst. 3 a čl. 79 odst. 1 a 3) a usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (čl. 2 odst. 2, čl. 7 odst. 1, čl. 11 odst. 4, čl. 15 odst. 2 a čl. 34 odst. 2). Požadavky čl. 2 odst. 3 a čl. 79 odst. 1 a 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb. a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod naplňuje navrhovaná právní úprava založením kompetence příslušných správních úřadů. Čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je zohledněn ustanovením podmiňujícím přístup k archiváliím obsahujícím osobní údaje žijící osoby nevznesením námitky ze strany této osoby; současně lze čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod považovat za ústavní základ pro proporcionální omezení svobody vědeckého bádání konstituované ustanovením čl. 15 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a práva na přístup ke kulturnímu bohatství konstituovaného čl. 34 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, které je realizováno tímž ustanovením navrhované právní úpravy.

Navrhovaná právní úprava je slučitelná s ústavním pořádkem České republiky.

III. ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY S PŘEDPISY EVROPSKÉ UNIE, JUDIKATUROU SOUDNÍCH ORGÁNŮ EVROPSKÉ UNIE A OBECNÝMI PRÁVNÍMI ZÁSADAMI PRÁVA EVROPSKÉ UNIE

S přihlédnutím k účelu legislativních prací, vedoucích k předložení legislativních úprav uvedených v části první návrhu zákona, tedy zakotvení právní úpravy vzniku a působení Národního digitálního archivu a nakládání s archiváliemi v digitální podobě (viz usnesení vlády ze dne 1. března 2010 č. 197 k návrhu věcného záměru zákona o Národním digitálním archivu a digitálních archiváliích), se k návrhu zákona vztahuje především doporučení Rady ze dne 14. listopadu 2005 o přednostních opatřeních k posílení archivní spolupráce v Evropě (2005/835/ES) (dále jen „Doporučení“), a to především ve vztahu k doporučeným opatřením uvedeným v části B bodech 2 a 3 tohoto doporučení.

V části B bodě 2 Doporučení je jako jedno z opatření pro posílení spolupráce při zajišťování autenticity, dlouhodobého uchovávání a dostupnosti dokumentů v digitální podobě a archivů vymezen rámec spolupráce soustředující se především na aktualizaci a rozšiřování požadavků na vytváření elektronických systémů spisové služby; jako příklad výchozího modelu jsou uvedeny „Modelové požadavky pro správu dokumentů v digitální podobě“ (Model requirements for the management of electronic records – MoReq2), ze kterých v České republice vychází národní standard pro elektronické systémy spisové služby. Rovněž návrh zákona pro stanovování režimu práce s dokumenty (tedy včetně archiválií) v digitální podobě vychází z těchto požadavků a jednotlivé postupy výběru archiválií a jejich předávání do archivů harmonizuje s možnostmi elektronických systémů spisové služby splňujících požadavky národního standardu pro elektronické systémy spisové služby.

Návrh zákona také vytváří předpoklady pro přeshraniční přístup k archiváliím členských států prostřednictvím internetového portálu Evropské unie (část B bod 3 Doporučení), a to vytvořením portálu pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě, jehož

správce bude Národní archiv (§ 18b návrhu zákona) a jehož koncepcí odpovídá také budoucímu využití v rámci předpokládané přeshraniční spolupráce.

Z hlediska práva Evropské Unie se oblasti, která je předmětem navrhované právní úpravy, dále týká čl. 6 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně jednotlivců v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. Navrhovaná právní úprava je s touto směrnicí v souladu, resp. se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který je transpozičním národním předpisem vůči této směrnici. Zpracovávání osobních údajů se dále dotýká Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat, vyhlášená pod č. 115/2001 Sb. m. s.

Pro autenticitu a integritu dokumentů v digitální podobě má zásadní význam užití elektronického podpisu, elektronické značky a kvalifikovaného časového razítka, tedy právní instituty a vztahy upravené zákonem č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon ve velké míře převzal unijní úpravu elektronického podpisu provedenou směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 1999/93/ES o zásadách Společenství pro elektronické podpisy. Účelem směrnice bylo ve lhůtě do 19. července 2001 (čl. 13 bod 1) sjednotit právní předpisy jednotlivých členských zemí upravující právní účinky elektronického podpisu a akreditaci poskytovatelů certifikačních služeb tak, aby nebyl narušen volný pohyb zboží a služeb na vnitřním trhu.

Pro danou oblast jsou dále relevantní rozhodnutí 2000/709/ES o minimálních kritériích, které musí členské státy naplnit při ustanovení subjektů podle čl. 3 odst. 4 směrnice 1999/93/ES (subjekty stanoví shodu prostředků pro bezpečné vytváření podpisů s požadavky uvedenými v příloze III citované směrnice), rozhodnutí 2003/511/ES zveřejňující referenční čísla všeobecně uznávaných standardů pro nástroje elektronického podpisu podle směrnice 1999/93/ES, rozhodnutí Komise Evropských společenství 2009/767/ES ze dne 17. října 2009, kterým se stanovují opatření k usnadnění užití postupů s využitím elektronických prostředků „jednotných kontaktních míst“ podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu a rozhodnutí Komise 2011/130/EU ze dne 25. února 2011, kterým se stanoví minimální požadavky na přeshraniční zpracování elektronicky podepsaných dokumentů podle směrnice 2006/123/ES Evropského parlamentu a Rady o službách na vnitřním trhu (blíže k odůvodnění části druhé ve zvláštní části důvodové zprávy).

Návrh zákona je plně slučitelný s právem Evropské unie.

Z pohledu vlastního výkonu spisové služby v elektronické podobě v elektronických systémech spisové služby je vhodné zmínit národní standard pro elektronické systémy spisové služby, který vychází z mezinárodního standardu Modelové požadavky pro správu elektronických dokumentů (Model requirements for the management of electronic records – MoReq2).

IV. ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY S MEZINÁRODNÍMI SMLOUVAMI, JIMIŽ JE ČESKÁ REPUBLIKA VÁZÁNA

Z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána, se na danou oblast vztahuje čl. 2 odst. 2, čl. 6 a čl. 13 Úmluvy o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků. Navrhovaná právní úprava je se zmíněnou úmluvou slučitelná.

V. PŘEDPOKLÁDANÝ HOSPODÁŘSKÝ A FINANČNÍ DOSAH NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY NA STÁTNÍ ROZPOČET, OSTATNÍ VEŘEJNÉ ROZPOČTY, NA PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Cena projektu pro ukládání archiválií v digitální podobě v Národním archivu vychází z technologického projektu a jeho oponentur a je propočtena ve výši 467 mil. Kč. Stavební náklady byly cenově vyhodnoceny podle aktuálního znění tabulek UNIKA a do projektu byly doplněny náklady vyplývající ze spolufinancování projektu ze strukturálních fondů Evropské unie (publicita, management). Celý projekt je procesně a strukturálně připraven tak, aby jeho realizace byla spolufinancována z prostředků strukturálních fondů Evropské unie, a to v rozsahu 85 % kalkulovaných nákladů.

Novela zákona umožňuje vznik dalších digitálních archivů. Reaguje tím na deklarovaný zájem ze strany některých územně samosprávných celků, specializovaných a bezpečnostních archivů, které mají zájem na zřízení digitálního archivu. Finanční náklady na jeho zřízení vyplývají z konkrétních podmínek a projektů, tedy například ze zvolených technologických řešení a finanční náročnosti jejich věcných prvků. Z téhož důvodu není v současné době reálné specifikovat nároky na věcné a personální požadavky zřizovatele digitálního archivu (viz příklady nákladů a přínosů v kapitole 3).

Navrhovaná právní úprava obecně nemá na původce archiválií finanční dopad, s výjimkou případů, kdy původce požádá o zřízení digitálního archivu.

Zřízení digitálního archivu umožňuje změnit přístup k práci s archiváliemi v digitální podobě, a to zejména ve snaze o její zefektivnění při zpřístupňování archiválií v digitální podobě a současně při vytváření dalších informačních služeb s tím spojených. Je třeba zdůraznit, že se jedná o zásadní řešení základního uchování informací pro společnost v důsledku elektronizace zejména veřejné správy.

VI. SOCIÁLNÍ DOPADY NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY, VČETNĚ DOPADŮ NA SPECIFICKÉ SKUPINY OBYVATEL, ZEJMÉNA OSOBY SOCIÁLNĚ SLABÉ, OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM A NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

Vzhledem k předmětu navrhované právní úpravy je zřejmé, že její principy nemají negativní aplikační dopady na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny. Navrhovaná úprava bude mít naopak pozitivní dopad na zmíněné sociální skupiny a na všechny potenciační uživatele bez teritoriálního omezení, neboť jim usnadní rychlý a bezplatný přístup k informacím a některých archivním službám bez náročného a nákladného cestování do příslušných archivů, v nichž je archiválie uložena nebo do jejichž péče náleží. Obecně lze také konstatovat, že určitá zdravotní postižení s sebou nesou ztížení nakládání a využívání dokumentů v analogové podobě, zatímco dokumenty v digitální podobě jsou díky své další technické zpracovatelnosti, možnostem jejich rychlého předávání a práci s nimi díky rozličným pomůckám uživatelsky velmi přátelské. Osobám se zdravotním postižením tak dokumenty v digitální podobě stále více otevírají možnosti intenzivní komunikace, přístupu k informacím, dalšímu vzdělávání i pracovnímu uplatnění.

VII. DOPADY NA ZAJIŠTĚNÍ ROVNOSTI MUŽŮ A ŽEN

Vzhledem k předmětu navrhované právní úpravy je zřejmé, že její principy nemají aplikační dopady na zajištění rovnosti mužů a žen.

VIII. DOPADY NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Navrhovaná právní úprava nemá s přihlédnutím ke svému předmětu negativní dopady na životní prostředí. Elektronické systémy spisové služby, resp. životní cyklus dokumentů v digitální podobě, naopak umožňuje využití technologií, které snižují prostorové nároky, energetické nároky na zajištění stanovených atmosférických a teplotních podmínek prostor, ve kterých by byly zpracovávány dokumenty v analogové podobě, stejně jako zefektivňují a minimalizují časové a finanční nároky a související ekologické zátěže při zpřístupňování dokumentů (archiválií) v digitální podobě. Pozitivním důsledkem vedení spisové služby v elektronické podobě v elektronických systémech spisové služby bude snížení využívání dokumentů v analogové podobě (zejména listin) a snížení nákladů a ekologicky nepříznivých důsledků spojených s jejich doručováním nebo jiným přemísťováním.

Zvláštní část

K části první

K čl. I

K novelizačnímu bodu 1 [§ 1 písm. a)]

V souvislosti s navrhovaným zrušením § 20, tedy zrušením provádění kategorizace archiválií, které již neodpovídá podmínkám současného archivnictví a u archiválií v digitální podobě nemůže plnit úkoly, kvůli kterým byla zavedena, je nutné upravit rovněž předmět zákona č. 499/2004 Sb.

K novelizačnímu bodu 2 [§ 2 písm. b)]

Doplňuje se pojem „péče o archiválie“, neboť dosud není vymezen a v praxi bylo nutné překlénovat výkladem nejednotné vnímání rozsahu odborných činností, které tento pojem zahrnuje v rámci dosažení účelu naplňování definice pojmu „archivnictví“ ve smyslu § 2 písm. a) zákona č. 499/2004 Sb. (dále jen „zákon“); archivnictvím se rozumí obor lidské činnosti zaměřený na péči o archiválie jako součásti národního kulturního dědictví a plnící funkce správní, informační, vědecké a kulturní. Definice pojmu označuje soubor činností vykonávaných archivy vůči archiváliím, a to bez ohledu na to, zda mají analogovou nebo digitální podobu.

K novelizačnímu bodu 3 [§ 2 písm. d)]

Navrhovanou změnou je provedeno sjednocení dosavadních v praxi často rozdílných přístupů k výkladu pojmu „původce“ tak, jak je dosud zakotven v § 2 písm. d) zákona. Praktické zkušenosti ukazují, že řada původců definici pojmu „původce“ („původcem je každý, z jehož činnosti dokument vznikl“) vnímá zúženě, tedy nikoliv v rámci zařazení dokumentu do spisové služby, ale výlučně ve vztahu k „autorství vzniku“ dokumentu. Z tohoto důvodu je pro naplnění povinnosti uchovat dokumenty a předložit je k výběru archiválií nutné dosavadní definici pojmu „původce“ doplnit o obsahové rozšíření tohoto pojmu o vztah původce k dokumentům doručeným.

Navrhovaná úprava § 2 písm. d) zákona č. 499/2004 Sb. navíc odstraňuje obsahový nesoulad mezi dosavadním zněním § 2 písm. c) a § 2 písm. d) zákona č. 499/2004 Sb. [nově písmena d) a e)], tedy textem:

„Pro účely tohoto zákona se rozumí ...

c) původcem každý, z jehož činnosti dokument vznikl,

d) dokumentem každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, **která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena, ...“**,

když postavení původce vůči dokumentu je v písmenu d) výslovně definováno prostřednictvím rolí, které mu obsahově přiznává definice tohoto pojmu užívaná mezinárodními standardy pro oblast archivnictví, zatímco dosavadní písmeno c) sice bylo praxí vnímáno shodně, ale normativně se obsahově lišilo. Tam, kde je v příslušných specifických případech v zákoně č. 499/2004 Sb. příslušným ustanovením stanovována norma pro původce v konkrétní, oddělené roli vůči dokumentu, je text ustanovení upřesněn o uvedení této konkrétní role (jedná se § 9, §11 a § 13).

K novelizačnímu bodu 4 [§ 2 písm. h)]

Navrhovaná změna v § 2 písm. h) [dosavadní písmeno g)] je pouze terminologickým upřesněním dosavadní definice tak, aby byla jednoznačná a v praxi nečinila dosavadní výkladové obtíže.

K novelizačnímu bodu 5 [§ 2 písm. k)]

Z obdobných důvodů, jako je uvedeno v odůvodnění novelizačních bodů 2 a 3, se v definici pojmu „archivní zpracování“ nahrazuje slovo „inventarizace“ slovem „popis“, který je obsahově výstižnější a více odpovídá skutečně prováděným úkonům. Doplněním definice bude zajištěn jednotný výklad uvedeného pojmu, a to o obecně mezinárodně uznávaný a obsahově zřejmý pojem „popis archiválií“.

K novelizačnímu bodu 6 [§ 3 odst. 1 písm. n)]

Navrhovaná úprava je legislativně-technickým důsledkem změn uvedených v bodě 8; notáři jsou jako kategorie původců nově zařazováni mezi původce soukromoprávní.

K novelizačnímu bodu 7 [§ 3 odst. 2 písm. a)]

Změnou ustanovení § 3 odst. 2 písm. a) zákona se zužuje dosavadním způsobem definovaný okruh tzv. soukromoprávních původců, jimž se stanovuje povinnost uchovávat dokumenty a umožnit výběr archiválií za podmínek stanovených zákonem. Z hlediska cílů archivnictví není nezbytně nutné provádět výběr archiválií u všech podnikatelů zapsaných v obchodním rejstříku. Skupina soukromoprávních původců, kteří jsou podnikateli, se omezuje pouze na ty, kteří skutečně produkují dokumenty, na jejichž trvalém uchování má společnost zájem.

K novelizačnímu bodu 8 [§ 3 odst. 2 písm. c)]

Dosavadní zařazení notářů mezi veřejnoprávní původce neodpovídá jejich skutečnému významu pro stanovení povinnosti uchování dokumentů a umožnění výběru archiválií z nich, navíc legislativně nebylo potřebným způsobem promítnuto ani do § 63 odst. 3 zákona č. 499/2004 Sb. Na základě konzultací s Ministerstvem spravedlnosti proto jsou notáři nově zahrnuti do skupiny soukromoprávních původců, přičemž přehled dokumentů, které budou povinni uchovávat a umožňovat z nich výběr archiválií, je stanoven v příloze č. 1 zákona č. 499/2004 Sb. Další zvláštní úprava oblasti uchování dokumentů vzniklých z činností notářů je pak ponechána dosavadním způsobem, tedy v části sedmé zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

K novelizačnímu bodu 9 (§ 3 odst. 3 a 4)

Navrhované ustanovení § 3 odst. 3 a 4 zajišťuje systematickou úpravu téže problematiky v jednom paragrafu zákona tak, aby zákon splňoval požadavky na uživatelskou přehlednost a jednoznačnost upravované problematiky. Navrhovaným doplněním bude v § 3 kompletně vymezen okruh adresátů, kteří mají povinnost uchovávat dokumenty a umožnit výběr archiválií, když doposud je jejich část určena ustanovením § 7 odst. 1 zákona.

Dále se navrhovaným odstavcem 3 zakládá povinnost jakéhokoliv právního nástupce soukromoprávního původce uchovat dokumenty vzniklé z činnosti soukromoprávního původce a umožnit z nich výběr archiválií. Tím je zajištěno, aby dokumenty soukromoprávních původců, které má tento původce povinnost uchovat a umožnit z nich výběr archiválií, byly uchovány a předkládány k výběru archiválií i v případě, že právním nástupcem soukromoprávního původce bude subjekt, který není ani soukromoprávním ani veřejnoprávním původcem. Povinnost uchování dokumentů a umožnění výběru archiválií

se omezuje pouze na dokumenty soukromoprávních či veřejnoprávních původců – předchůdců právního nástupce. Po provedení výběru archiválií tedy tyto povinnosti zaniknou a právní nástupce bude moci s nevybranými dokumenty volně disponovat (tedy je i zničit).

Vzhledem k tomu, že u dokumentů v digitální podobě je nutné s přihlédnutím k jejich technické povaze obsahově vymezit pojem „uchovávání dokumentů“, je toto ustanovení doplňováno do § 3, kterým je povinnost uchovávat dokumenty definovaným původcům stanovena. V případě dokumentů v digitální podobě totiž existují jiné nároky na jejich uchování než v případě jejich listinných protějšků. Zatímco v případě dokumentů v listinné podobě není třeba zvláštních opatření směřujících k zachování jejich obsahu, které jsou odlišné od opatření směřujících k uchování fyzické existence těchto dokumentů, u jejich protějšků v digitální podobě tomu tak není. Doplněným ustanovením se proto precizuje obsah pojmu uchování dokumentu, jde-li o dokument v digitální podobě. V této souvislosti je vhodné uvést, že připojením údajů prokazujících existenci dokumentu v čase se neomezuje pouze na připojení kvalifikovaného časového razítka, předpokládá se též využití transakčního protokolu elektronického systému spisové služby, případně jakéhokoliv jiného vhodného technologického prostředku.

K novelizačnímu bodu 10 (§ 7 odst. 1)

Navrhovaná úprava je legislativně-technickým promítnutím úprav provedených novelizačním bodem 9 (přesun úpravy do § 3 odst. 1 s přihlédnutím k zajištění systematiky právní úpravy).

K novelizačnímu bodu 11 (§ 8 odst. 2)

Existence skartační komise není na základě zkušeností z praxe pro řádné provedení výběru archiválií ve skartačním řízení nutná. Navíc v případě některých malých původců (např. obcí, v nichž obecní úřad tvořil pouze starosta obce) byla kreaace skartační komise velmi problematická, přičemž otázka odpovědnosti skartační komise za řádný výběr archiválií ve skartačním řízení je velmi sporná. Zrušení povinnosti ustavovat skartační komisi pro výběr archiválií ve skartačním řízení však nevylučuje, aby původci i nadále skartační komise zřizovali.

K novelizačnímu bodu 12 (§ 8 odst. 3)

Navrhovaná změna jednak upřesňuje vztah mezi odstavcem prvním a třetím (stávající znění umožňuje interpretovat vztah těchto odstavců jako současně prováděné úkony) a dále se v dosavadním znění § 8 odst. 3 provádí terminologické upřesnění časového období, ve kterém je nutné provést skartační řízení; z pohledu zániku původce se tak musí stát ještě před vlastním formálním úkonem zániku (např. výmazem z obchodního rejstříku), tedy například v průběhu řízení o likvidaci původce tak, aby bylo možné zajistit veškeré úkony související s výběrem archiválií a jejich řádným předáním archivu k evidencím ještě za doby způsobilosti původce k právním úkonům.

K novelizačnímu bodu 13 [§ 9 odst. 1 písm. b)]

K doplnění ustanovení se přistupuje proto, aby ze skartačního návrhu bylo patrné, kdo je původcem dokumentů zařazovaných do skartačního řízení, neboť do něho mohou být zařazovány i dokumenty vzniklé z činnosti jiného původce, než je původce, který skartační návrh podává (např. dokumenty vzniklé z činnosti jeho předchůdce apod. – viz odůvodnění k novelizačnímu bodu 3).

K novelizačnímu bodu 14 [§ 9 odst. 1 písm. b) a c)]

V § 9 odst. 1 se písmeno c) zrušuje, neboť termín provedení skartačního řízení stanovuje příslušný archiv; v souvislosti s tím je provedena odpovídající legislativně-technická úprava v § 9 odst. 1 písm. b).

K novelizačnímu bodu 15 (§ 10 odst. 1)

Ustanovení § 10 odst. 1 zákona se doplňuje o povinnost archivu určit, do čí péče budou náležet archiválie vybrané ve skartačním řízení. Důvodem doplnění je skutečnost, že vybrané archiválie nemusí náležet do péče archivu, který je ve skartačním řízení vybral (např. při výběru archiválií z dokumentů veřejnoprávního původce se zjistí, že část archiválií byla vybrána z dokumentů předchůdce tohoto původce, který náležel do péče jiného archivu).

K novelizačnímu bodu 16 [§ 10 odst. 2 písm. b)]

V § 10 odst. 2 se písmeno b) zrušuje; zrušení souvisí se zrušením § 20, kterým je v současné době upravena povinnost při výběrů archiválie zařadit do I. nebo II. kategorie.

K novelizačnímu bodu 17 [§ 10 odst. 2 písm. b)]

Nově navrhované znění § 10 odst. 2 písm. b) je odrazem změn provedených v novelizačním bodě 2, tedy je formálním vyjádřením rozhodnutí příslušného archivu, kterým určil, do čí péče budou dokumenty vybrané jako archiválie náležet.

K novelizačnímu bodu 18 [§ 10 odst. 2 písm. c)]

Doplnění dosavadního ustanovení § 10 odst. 2 písm. c) zákona zjednodušuje činnost archivu při zpracovávání protokolu o provedeném skartačním řízení, neboť pokud je v souvislosti se stanovením dokumentů, které je možné po provedeném skartačním řízení zničit, možné odkázat na přílohu skartačního návrhu původce, není nutné prepisovat jejich seznam ještě jednou do protokolu.

K novelizačnímu bodu 19 (§ 10 odst. 4)

V § 10 odst. 4 je provedena legislativně-technická úprava související se změnou provedenou novelizačním bodem 17.

K novelizačnímu bodu 20 [§ 11 odst. 1 písm. d)]

Katalog charakteristik skupin dokumentů, ze kterých příslušný archiv provádí výběr archiválií mimo skartační řízení, se rozšiřuje o skupinu dokumentů ve vlastnictví České republiky, pokud vlastnický titul k nim Česká republika nabyla na základě tzv. odúmrti ve smyslu § 462 občanského zákoníku. Tato skupina dokumentů je v současné době pro výběr archiválií právně nezakotvena, což činí problémy zejména ve vztahu k zajištění péče o tyto dokumenty ve smyslu jejich kulturní nebo historické hodnoty.

K novelizačnímu bodu 21 (§ 11 odst. 2)

Navrhovaným novým zněním § 11 odst. 2 je jednak provedena oprava dosavadního znění normativního textu (věta druhá), který chybně stanoví povinnost původce dohodnout s příslušným archivem dobu podání žádosti o provedení výběru archiválií, což musí být plně ve volní dispozici původce, jednak se příslušnému archivem stanovuje oprávnění vyžádat si – pokud to pro přípravu a provedení vlastního výběru archiválií považuje z účelné – od původce nebo vlastníka dokumentů seznam dokumentů navržených pro výběr archiválií s označením jejich původců a dobou jejich vzniku. Příslušný archiv si tedy stanoví podmínky přípravy výběru archiválií sám, s přihlédnutím k typu původce a rozsahu dokumentů určených

k výběru archiválií. Navrhovaným ustanovením je současně umožněna vyšší míra neformální spolupráce mezi příslušným archivem a vlastníkem nebo původcem příslušných dokumentů.

K novelizačnímu bodu 22 (§ 11 odst. 3)

Navrhovaná změna je legislativně-technickým promítnutím změny provedené v § 11 odst. 1 návrhu zákona.

K novelizačnímu bodu 23 (§ 11 odst. 5)

Praktické zkušenosti prokazují, že dosavadní znění § 11 odst. 5 je často mylně vykládáno tak, že kulturně vědecké instituce mohou vybírat v souvislosti s akviziční činností rovněž z dokumentů vzniklých z jejich vlastní činnosti. Ustanovení § 11 odst. 5 je tedy doplňováno o jednoznačné vymezení povinnosti kulturně vědeckých institucí vyplývající z § 3, tedy z povinnosti umožnit výběr archiválií, pokud se jedná o dokumenty, jichž jsou původcem.

K novelizačnímu bodu 24 (§ 12 odst. 1 a 2)

Navrhované znění § 12 odst. 1 reaguje na změnu provedenou novelizačním bodem 16 (§ 10 odst. 1), tedy na stanovení povinnosti archivu určit, do čí péče budou vybrané archiválie náležet, a uvést toto ve vypracovávaném protokolu. Současně je však vlastníkovu archiválií umožněno spolurozhodovat o určení archivu, do jehož péče bude archiválie svěřena, a to právem souhlasu s archivem určeným k péči o archiválie.

Rovněž protokol vyhotovený příslušným archivem po ukončení výběru archiválií mimo skartační řízení je v odstavci 2 vymezen svými formálními náležitostmi, a to odkazem na náležitosti protokolu o provedeném skartačním řízení, samozřejmě s výjimkou soupisu dokumentů, které lze zničit.

K novelizačnímu bodu 25 (§ 12 odst. 3)

Dosavadní odstavec 3 se ruší, neboť stanovení povinnosti archivu určit, do čí péče bude vybraná archiválie náležet, byla zapracována do ustanovení § 12 odst. 1.

K novelizačnímu bodu 26 (§ 13 odst. 1)

Nahrazení slov „do skartačního řízení zařadit“ slovy „k výběru archiválií předložit“ souvisí se změnou provedenou novelizačním bodem 10 (§ 6), neboť výběr archiválií z dokumentů obsahujících utajované informace lze provádět i mimo skartační řízení.

K novelizačnímu bodu 27 (§ 13 odst. 2)

Zrušení spojení slov „ve skartačním řízení a při výběru archiválií mimo skartačního řízení“ je legislativně-technickou úpravou vyvolanou změnami provedenými novelizačním bodem 10 v dosavadním znění § 6 zákona.

K novelizačnímu bodu 28 (§ 13 odst. 2)

V souvislosti se změnou postupu při provádění výběru archiválií z dokumentů obsahujících obchodní, bankovní nebo obdobné tajemství se současně stanoví, že pokud původce navrhuje do skartačního řízení dokument obsahující některé z výše uvedených tajemství, musí ho opatřit doložkou s informací o druhu tajemství, jež je předmětem této ochrany podle zvláštního právního předpisu. Tento požadavek se zavádí proto, aby příslušný archiv, v němž budou dokumenty po výběru za archiválie případně uloženy, byl o této skutečnosti informován a stanovil odpovídající způsob dalšího nakládání s takovou archiválií, resp. požadovaný právní režim ochrany tohoto tajemství (zejména zpřístupňování dokumentů obsahujících obchodní, bankovní nebo obdobné tajemství vybraných jako archiválie

a uložených v archivu). Archiv nebude dokument, respektive archiválii opatřenou doložkou zpřístupňovat, ledaže by získal souhlas osoby, jíž tajemství svědčí.

K novelizačnímu bodu 29 (§ 13 odst. 4)

Zrušení spojení slov „ve skartačním řízení a při výběru archiválií mimo skartačního řízení“ je legislativně-technickou úpravou vyvolanou změnami provedenými novelizačním bodem 10 v dosavadním znění § 6 zákona.

K novelizačnímu bodu 30 (§ 13 odst. 5)

Obsah dosavadního znění § 13 odst. 5 je nově koncipován v zájmu ucelenosti právní úpravy přípravy dokumentů v digitální podobě k provedení výběru archiválií v digitální podobě a k jejich následnému předání archivu k zaevidování a pokud možno bezproblémovému zajištění následné archivní péče o ně. Navrhovaným ustanovením jsou řešeny jednotné technické podmínky pro zajištění dokumentů v digitální podobě u těch původců, kteří nevedou elektronickou spisovou službu v elektronických systémech spisové služby, resp. je jim umožněn výběr formy vedení spisové služby, a uchovávají jimi doručené nebo vytvořené dokumenty v digitální podobě v této formě a v předepsaných formátech, a to například při doručení dokumentu prostřednictvím datových schránek.

K novelizačnímu bodu 31 (§ 13 odst. 6)

Vložení slova „archiválií“ a zrušení spojení slov „ve skartačním řízení a při výběru archiválií mimo skartačního řízení“ je legislativně-technickou úpravou vyvolanou změnami provedenými novelizačním bodem 10 v dosavadním znění § 6 zákona.

K novelizačnímu bodu 32 (§ 15 odst. 1)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

V této souvislosti je nutné upozornit, že v § 25 odst. 2, § 73 odst. 5 a § 74 odst. 4 zákona nahrazení slov „uložena mimo archiv“ tak, jak jsou uvedena v dosavadním znění uvedených ustanovení, slovy „nenáleží do péče archivu“ nebylo provedeno. Důvodem je, že předmětem citovaných ustanovení zákona jsou archiválie, které sice náleží do péče příslušného archivu po stránce jejich výběru, evidence a kontroly, ale zůstávají fyzicky uloženy mimo archiv; užití pojmu „péče o archiválie“ tak, jak je definován pro účely návrhu zákona v novelizačním bodě 2, je tedy vyloučeno z důvodu jeho obsahového nenaplnění.

K novelizačnímu bodu 33 (§ 15 odst. 1)

Dosavadní znění § 15 odst. 1 zákona se doplňuje o obsahové náležitosti záznamu o předání dokumentů vybraných jako archiválie. Navrhované doplnění vyplývá z nutnosti připojit k úřednímu záznamu o předání archiválií příslušnému archivu seznam předávaných archiválií, aby bylo zřejmé, jaké archiválie a v jakém množství jsou předávány. Současně se stanoví, že pokud se předávají dokumenty v digitální podobě, soupis musí být doplněn také o údaje, které umožní vyhledávání každého z těchto předávaných dokumentů vybraných jako archiválie (v praxi jsou tyto údaje nezbytné pro další účelné nakládání s těmito dokumenty, resp. péči o ně).

K novelizačnímu bodu 34 (§ 15 odst. 1)

Ustanovení § 15 odst. 1 se v návaznosti na úpravu provedenou novelizačním bodem 31 doplňuje o odkaz na provedení podrobnější právní úpravy vztahující se k soupisu předávaných dokumentů vybraných za archiválie. Tímto prováděcím právním předpisem

budou stanoveny náležitosti tohoto soupisu, a to s přihlédnutím k účelnosti a v zájmu zajištění jednotného výkonu praxe stanovit přesně, jaké náležitosti musí soupis vždy obsahovat.

K novelizačnímu bodu 35 (§ 15 odst. 2)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 36 (§ 15 odst. 3)

Navrhované znění § 15 odst. 3 stanoví zásady postupu při ukládání archiválií v digitální podobě (viz Obecná část důvodové zprávy).

Primárně je uplatňována zásada, že archiválie v digitální podobě, které jsou v péči Národního archivu, Archivu bezpečnostních složek a státních oblastních archivů, se ukládají v Národním archivu, neboť pro uvedené typy archivů se zřizuje jen jeden digitální archiv. Jinak je tomu v případě dalších typů archivů, neboť jejich zřizovatelé mohou buďto požádat o oprávnění zřídit digitální archiv nebo archiválie v digitální podobě, které náležejí do jejich péče, uložit v digitálním archivu podle vlastního rozhodnutí a na základě dohody. Teprve když zřizovatel archivu dohodu neuzavře, archiválie v digitální podobě se uloží v Národním archivu. Současně se stanoví, že péče o archiválie v digitální podobě vždy náleží tomu archivu, který je v digitálním archivu ukládá; digitální archiv pouze dohlíží na uložení archiválií v digitální podobě po technické stránce.

K novelizačnímu bodu 37 (§ 15 odst. 4)

Zrušení spojení slov „ve skartačním řízení a při výběru archiválií mimo skartačního řízení“ je legislativně-technickou úpravou vyvolanou změnami provedenými novelizačním bodem 10 v dosavadním znění § 6 zákona.

K novelizačnímu bodu 38 (§ 16 odst. 3)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 39 (§ 16 odst. 3)

Dosavadní znění § 16 odst. 3 je nutné doplnit o postup evidence archiválií, který je doposud stanoven pouze pro dokumenty v analogové podobě vybrané jako archiválie, také pro dokumenty v digitální podobě. Jako archiválie se v těchto případech eviduje a ukládá pouze replika dokumentu v digitální podobě neboť samotný dokument v digitální podobě, z něhož byla pořízena, se za archiválii nepovažuje. Tím se zamezí dvojímu evidování dokumentů v digitální podobě. Pro účely zákona se dále zavádí pojem „replika dokumentu v digitální podobě“, neboť v prostředí dokumentů v digitální podobě nelze používat pojem „kopie“ ve stejném smyslu, jako je tomu u dokumentů analogových. Replikou se tedy pro účely dlouhodobého uložení dokumentu v digitální podobě vybraného za archiválii rozumí řetězec znaků totožný s dokumentem v digitální podobě, z něhož byl vytvořen.

K novelizačnímu bodu 40 (§ 16 odst. 4)

Navrhované nahrazení slov „uložené mimo archivy a kulturně vědecké instituce“ slovy „která nenáleží do péče archivů nebo kulturně vědeckých institucí“ je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“ (srovnej novelizační bod 2), který obsahuje kromě jiného také úkony spojené s „uložením archiválie“.

K novelizačnímu bodu 41 (§ 16 odst. 5)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 42 (§ 17 odst. 2)

Dosavadní znění § 17 odst. 2 zákona je z pohledu stanovení postupu Ministerstva vnitra při vyřazování archiválií z evidencí Národního archivního dědictví nejednoznačné, ačkoliv v praxi je zřejmé, že se jedná o řízení zahajované na návrh příslušného archivu. Navrhovaná úprava je tedy upřesněním textu ve smyslu požadavků čl. 40 odst. 1 Legislativních pravidel vlády. Navržený nového znění odstavce 2 vedle uvedené úpravy upřesňující procesní postup Ministerstva vnitra je provedeno s přihlédnutím ke změně jazykové vazby mezi úvodní částí odstavce 2 a jednotlivými písmeny oproti dosavadnímu stavu; postižení této vazby zpracováním každé příslušné gramatické změny (změna pádů) by bylo legislativně neekonomické.

Současně je provedena změna v § 17 odst. 2 písm. b), ve kterém se pro archivní fond, archivní sbírku nebo archiválie v digitální podobě stanoví, co se rozumí jejich zničením pro účely jejich vyřazování; za zničení se považuje kromě fyzického zničení nosiče atp. také narušení obsahu, ztráta čitelnosti nebo metadat. V případě archiválií v digitální podobě a sbírek či souborů těchto archiválií mohou být pro jejich další využitelnost fatálními nejenom zničení jejich nosiče (hmotného podkladu), nýbrž i narušení existujících vazeb v datech tvořících obsah archiválií či ztráta doprovodných metadat (tedy situace, kdy nosič obsahu archiválie zůstává zachován). Ve snaze eliminovat případné nejasnosti stran výkladu pojmu zničení archiválie ve vztahu k archiváliím v digitální podobě se narušení integrity a čitelnosti a ztráta metadat výslovně zmiňují jako případy zničení.

K novelizačnímu bodu 43 (§ 17 odst. 5)

Doplněním dosavadního znění § 17 odst. 5 o nové písmeno e) se rozšiřují položky popisu archiválií v digitální podobě o údaje nutné pro přijetí rozhodnutí o vyřazení archiválie v digitální podobě z evidence Národního archivního dědictví.

K novelizačnímu bodu 44 [§ 18 odst. 1 písm. c)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 45 (§ 18a)

K odstavci 1

Ustanovení předně omezuje okruh veřejných archivů, které na základě rozhodnutí Ministerstva vnitra převezmou péči o archiválie náležející do péče archivu, který zanikl. Stávající znění umožňovalo, aby Ministerstvo vnitra mohlo svěřit péči o archiválie kterémukoliv veřejnému archivu (tj. vedle Národního archivu a státních oblastních archivů též Archivu bezpečnostních složek, bezpečnostním archivům, specializovaným archivům a archivům územních samosprávných celků), což zejména v případě veřejných archivů nestátních zřizovatelů nebylo prosto právních a faktických problémů. Nově se navrhuje, aby archivy přebírajícími péči o archiválie zaniklého archivu mohly být určeny pouze Národní archiv a státní oblastní archivy, tedy archivy v přímé podřízenosti Ministerstva vnitra, spadající do jeho rozpočtové kapitoly.

K odstavci 2

Nově navrhované znění § 18a odst. 2 stanoví povinnost Ministerstva vnitra rozhodovat v případě návrhu zřizovatele soukromého archivu o převedení archiválií do péče jiného archivu. Pokud mají být archiválie uloženy podle návrhu v jiném archivu,

než je Národní archiv nebo státní oblastní archiv, tento archiv nebo jeho zřizovatel musí s návrhem souhlasit, a to na rozdíl od případů, kdy je pro další péči o archiválie navrhován Národní archiv nebo státní oblastní archiv; v tomto případě Ministerstvo vnitra rozhodne bez toho, že by si vyžádalo souhlas těchto archivů, a to z důvodů garance zajištění archivní péče o převáděné archiválie.

K novelizačnímu bodu 46 (§ 18b a 18c)

K § 18b a 18c

Obecně

Ustanovení § 18b definuje národní portál pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě a jako jeho správce stanovuje Národní archiv a stanoví okruhy údajů o archiváliích a jejich metadatech, k nimž národní portál zajišťuje dálkový přístup, a portál pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě, jehož správcem a provozovatelem je digitální archiv, s výjimkou bezpečnostního archivu.

Národní portál má několik funkcí. Předně je nástrojem k výběru archiválií v digitální podobě, dále k provádění validace výstupních formátů a metadat podle národního standardu pro elektronické spisové služby a příjem archiválií v digitální podobě a jejich metadat do digitálních archivů a konečně rovněž nástrojem pro zpřístupňování archiválií, resp. údajů o nich. Bude prvním on-line systémem pro editaci a zpřístupňování údajů tohoto druhu, který postupně nahradí existující informační systémy s jednoroční aktualizací údajů. Umožní tím udržení a modernizaci páteční aplikace, bez níž nelze – kromě jiného – plnit požadavky archivní legislativy. Obdobný koncept jako Česká republika mají v tomto směru další země, byť se konkrétní aplikace v detailech liší [Slovensko (aplikace AFondy), Polsko (systém Spis zespolów archiwalnych SEZAM), Německo (ARGUS - Archivgutsuche), Velká Británie (Access to Archives), Švédsko (The National Archival Database), Francie (Collections) a další]. Na tuto část národního portálu budou úzce vázány aplikace pro správu popisných metadat archivů a kulturně vědeckých institucí (registr archivů), popisů původců (registr původců) a zpřístupňování archivních pomůcek v digitální podobě. Tato část národního portálu umožní aplikaci nových Základních pravidel pro zpracování archiválií, které jsou aplikací mezinárodních standardů popisu vytvořených Mezinárodní archivní radou [standardy ICAD (G) pro tvorbu archivních pomůcek, ISAAR (CPF) pro popis původců a ISDIAH pro popis archivů]. Aplikace mezinárodních standardů popisu je klíčová pro výměnu dat na mezinárodní úrovni. Popisy podle těchto standardů se proto prosazují v celém světě jak cestou mezinárodních projektů, na kterých participuje i Česká republika (např. APENet – projekt Evropského archivního portálu), tak na národní úrovni (např. britský National Register of Archives, nizozemský Archievenoverzicht, polský Inwentarze zespolów archiwalnych IZA atd.).

Národní portál je určen také k prezentaci replik archiválií v digitální podobě a digitálních kopií archiválií v analogové podobě. Tato jeho část umožní studium badatelům dálkovým přístupem a získávání informací pro mezinárodní organizace zaměřené na prezentaci kulturního dědictví, jejichž je Česká republika členem (Europeana, APENet, ENAC - European Network on Archival Cooperation)

K § 18b odstavec 1

Ustanovení § 18b definuje národní portál pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě. Předpokládá se, že tento portál bude obsahovat komunikační vazby s portály ostatních archivů (jejich informačními systémy), knihoven a muzeí na národní i mezinárodní úrovni. Uložené archiválie by měly být dostupné z jakéhokoliv místa nejen v České republice, a to na základě funkčního adresáře s odkazy, umožňujícími přímé zpřístupnění požadovaných informací nebo archiválií. Tento systém také významně zkrátí dobu zpřístupnění archiválií

a s nimi souvisejícími informacemi. Správcem národního portálu pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě bude Národní archiv.

Pro účely zákona se rovněž pro portál pro zpřístupňování archiválií v digitální podobě, jehož správcem je Národní archiv, zavádí legislativní zkratka „národní portál“.

K 18b odstavci 2

Obdobně jako v odstavci 1 jsou definovány také portály pro zpřístupňování dokumentů v digitální podobě, jejichž správci jsou digitální archivy, s výjimkou bezpečnostních archivů.

K 18b odstavci 3

Národní portál je s přihlédnutím k jeho účelu a funkcím definován jako informační systém veřejné správy ve smyslu zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

K 18b odstavci 4

Navrhovaným ustanovením se stanoví funkce národního portálu pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě, které jsou vymezeny s přihlédnutím k zajištění sledovaného účelu tohoto portálu, tedy k podpoře zpracovávání a zpřístupňování archiválií v digitální podobě, které jsou v péči Národního archivu, a informací o těchto archiváliích.

Navrhovaným ustanovením jsou dále stanoveny okruhy údajů o archiváliích v digitální podobě a jejich metadatech, k nimž národní portál pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě zajišťuje dálkový přístup. Jednou z těchto skutečností je – obdobně jako v odstavci 5 písm. b) – zajištění přístupu k archiváliím v digitální podobě a dokumentům v digitální podobě vzniklým jako digitální reprodukce z archiválií v analogové podobě; jedná se tedy o zpřístupnění především replik archiválií předaných původci k evidenci a uložení v příslušných archivech, o archiválie primárně vzniklé a uložené v archivu v digitální podobě, aniž by existovala primární „matrice“ (originální shodný řetězec znaků), z něhož by byla pořizována replika archiválie, a dále o digitální repliky archiválií, které byly pořizeny z archiválií v analogové podobě a které způsobem provedené digitalizace zaručují shodu mezi oběma dokumenty jejich věrohodnost, aniž by integrita vzniklého dokumentu byla garantována zvláštními technologickými nástroji (např. scan).

K § 18b odst. 5

Navrhovaným ustanovením jsou definovány funkce portálu pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě, které jsou s přihlédnutím k jeho účelu užší než je tomu u národního portálu (viz navrhované znění § 18c).

K §18c odstavcům 1 až 6

Ustanovení § 18c definuje základní skupiny metadat potřebných pro práci s archiváliemi v digitální podobě. Dále vymezuje povinnosti archivů a digitálních archivů na úseku péče o archiválie v digitální podobě včetně zřízení jimi provozovaných portálů pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě a zavádí povinnost digitálních archivů informovat o plnění povinností týkajících se zajišťování integrity a čitelnosti archiválií v digitální podobě. Výjimku z takto stanovených pravidel tvoří péče o archiválie v digitální podobě vykonávaná bezpečnostními archivy, a to s přihlédnutím k povaze jimi spravovaných archiválií, resp. v nich obsažených skutečnostech, které nelze v takto obecném režimu zpřístupňovat (odstavec 3). Dále je stanovena povinnost Národnímu archivu nebo digitálnímu archivu zpřístupňovat archivu, kterému náleží péče o archiválii v digitální podobě, ale která je reálně uložena u uvedených archivů, způsobem umožňujícím dálkový přístup základní

údaje o veškerých změnách, které se s předmětnou uloženou archiválií udály, a to v zájmu plnění povinností příslušného archivu k této archiválii, a to včetně případné iniciace zahájení řízení o vyřazení archiválie z evidence Národního archivního dědictví.

K novelizačnímu bodu 47 [§ 19 písm. f) a g)]

K § 19 písmenu f)

S přihlédnutím k základnímu předmětu návrhu zákona je nutné zajistit v oblasti péče o archiválie v digitální podobě rovněž podrobnosti vytváření, správy a zpřístupňování jejich metadat. Provedení úpravy těchto podrobností přímo zákonem není účelné, a proto je stanoveno zmocnění jejich stanovení prováděcím právním předpisem.

K § 19 písmenu g)

S přihlédnutím k zájmu na kvalitě archiválií v digitální podobě předávaných do archivů oprávněných k ukládání archiválií v digitální podobě a zajištění podmínek pro další archivní péči o ně se stanoví zmocnění pro stanovení rozsahu metadat dokumentů v digitální podobě vybraných jako archiválie mimo skartační řízení u původců, kteří nevykonávají spisovou službu v elektronické podobě v elektronických systémech spisové služby.

K novelizačnímu bodu 48 (nadpis dílu 2 hlavy II)

Nadpis dílu 2 se mění v souvislosti se zrušením dosavadního § 20, kterým je upravena povinnost kategorizace archiválií při provádění jejich výběru (srovnej novelizační bod 50 – zrušení § 20). Zrušením uvedeného paragrafu dosavadní nadpis dílu 2 zákona přestal splňovat požadavky kladené na nadpisy v právních předpisech čl. 30 odst. 1 Legislativních pravidel vlády. Nadpis je tedy změněn tak, aby stručně a výstižně vyjádřil obsah dílu 2 zákona, který se týká archiválií jako kulturních památek nebo národních kulturních památek.

K novelizačnímu bodu 49 (§ 20)

Ustanovení § 20 se zrušuje, neboť kategorizace archiválií již neodpovídá podmínkám současného archivnictví a u archiválií v digitální podobě nemůže plnit úkoly, kvůli kterým byla zavedena. Kategorizace se neuvádí u digitálních archiválií, kategorie nevyznačují archivy, které mají jen jednu kategorii archiválií (viz ustanovení § 13 odst. 1 a 5 vyhlášky č. 645/2004 Sb.). Funkce kategorie v rámci požárních opatření a dalších opatření v krizových situacích s výjimkou dlouhodobě plánovaných opatření k zamezení ztrát a poškození archiválií v důsledku válečných konfliktů je považována za nereálnou. Funkce spočívající ve stanovení přednosti při mikrofilmování a digitalizaci je v současných podmínkách rovněž sporná. Mikrofilmování postupně vytlačuje digitalizace, která především probíhá podle jiných principů (přednostně se digitalizují archiválie nejvíce ohrožené nebo nejvíce využívané) a postupuje plošně ve větších celcích. Kategorizace vycházející z jiných principů tak tento proces komplikuje nebo znemožňuje, takže její provádění je v současné situaci proto nepotřebné. Povinnost pořizování bezpečnostních reprodukcí archiválií I. kategorie nadto váže velké prostředky archivů, které by mohly být vloženy do pořizování reprodukcí skutečně využívaných archiválií (u některých archivních fondů např. z období privatizace je finančně velmi náročná, neboť se jedná řádově o kilometry archiválií).

K novelizačnímu bodu 50 [§ 21 odst. 2 písm. a)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“ (viz bod 2).

K novelizačnímu bodu 51 [§ 21 odst. 3 písm. d)]

Nahrazením slova „stav“ slovy „popis stavu“ se zpřesňuje povinnost žadatele o prohlášení archiválie za archivní kulturní památku popsat v žádosti mj. stav, v němž se předmětná archiválie, archivní fond nebo archivní sbírka nachází (nestačí tedy jen obecné konstatování typu „stav dobrý“). Dále je reagováno na úpravu provedenou bodem 50, kde je v dosavadním znění § 20 odst. 4 písm. a) navrženo zrušení zavedené legislativní zkratky „bezpečnostní kopie“, kterou je však pro účely archivního zákona nutné jako užívaný pojem bez přerušování jeho užívání opět zavést

K novelizačnímu bodu 52 [§ 21 odst. 3 písm. e)]

Navrhovanou změnou v ustanovení § 21 odst. 3 písm. e) se rozšiřuje okruh subjektů oprávněných podat žádost o prohlášení archiválie, archivní sbírky, archivního fondu nebo jejich ucelené části za archivní kulturní památku o „kulturně vědecké instituce“ ve smyslu legislativní zkratky podle § 11 odst. 5 zákona. Uvedené rozšíření odpovídá tomu, že v praxi jsou archiválie rovněž v péči i kulturně vědeckých institucí, a tedy rovněž ony musí mít zajištěno právo podat předmětnou žádost o prohlášení archiválie za archivní kulturní památku, pokud archiválie v jejich péči splňuje požadavky podle § 21 odst. 1 zákona.

K novelizačnímu bodu 53 (§ 24 odst. 2 a 4)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 54 [§ 25 odst. 1 písm. a)]

Nahrazením slov „o archiválii pečovat“ slovy „pečovat o archiválii v analogové podobě“ se sleduje v tomto ustanovení nutnost jednoznačného vymezení povinnosti řádně pečovat o archiválii výhradně vzhledem k archiválii v analogové podobě, neboť stávající právní úprava ukládá podmínky péče o archiválie, které jsou realizovatelné výhradně vůči archiváliím v analogové podobě. Správa archiválií v digitální podobě je upravována návrhem zákona, resp. jeho jinými novelizačními body.

K novelizačnímu bodu 55 [§ 25 odst. 1 písm. b)]

Jak je již uvedeno v odůvodnění změny provedené novelizačním bodem 55 v § 25 odst. 1 písm. a), návrhem zákona je tam, kde nelze využít obecné právní úpravy společně pro dokumenty (archiválie) analogové i digitální, zákon doplňován o specifická pravidla a postupy uplatňované vůči dokumentům (archiváliím) digitálním. V případě dokumentu v digitální podobě, který je vybrán jako archiválie, se pro účely evidence archiválie a jejího uložení v příslušném archivu vyhotovuje replika tohoto dokumentu. Původní dokument v digitální podobě, protože nesplňuje definiční znaky archiválie (evidenci archivem), archiválií není. S původním dokumentem bude moci vlastník či držitel neomezeně nakládat. Nově navrhované ustanovení § 25 odst. 1 písm. b) v tomto smyslu doplňuje povinnosti vlastníka archiválie, a to v návaznosti na úpravu provedenou novelizačním bodem 40 v § 16 odst. 3.

Uvedené povinnosti jsou pro účely péče o archiválie postačující, neboť v případě jakéhokoliv poškození (zničení) archiválie v digitální podobě jejím vlastníkem nebo držitelem je možné využít jako náhradu repliku odevzdávanou povinně do Národního archivu nebo jiného digitálního archivu.

K novelizačnímu bodu 56 (§ 25 odst. 2, § 73 odst. 5 a § 74 odst. 4)

Uvedená ustanovení se zpřesňují. Za slovo „archiválie“ se vkládají slova „v analogové podobě“, neboť stávající právní úprava ukládá podmínky péče o archiválie, resp. sankce, které jsou realizovatelné výhradně vůči archiváliím v analogové podobě.

Současně je vhodné upozornit, že v § 25 odst. 2, § 73 odst. 5 a § 74 odst. 4 zákona nedošlo k nahrazení slov „uložena mimo archiv“ tak, jak jsou uvedena v dosavadním znění uvedených ustanovení, slovy „nenáleží do péče archivu“. Důvodem je, že předmětem citovaných ustanovení zákona jsou archiválie, které sice náleží do péče příslušného archivu po stránce jejich výběru, evidence a kontroly, ale zůstávají fyzicky uloženy mimo archiv; užití pojmu „péče o archiválie“ tak, jak je definován pro účely návrhu zákona v novelizačním bodě 2, je tedy vyloučeno z důvodu jeho obsahového nenaplnění.

K novelizačnímu bodu 57 (§ 26 odst. 1)

Ustanovení § 26 odst. 1 se zpřesňuje s přihlédnutím k tomu, že se týká výhradně archiválií v analogové podobě. Úprava odkazů na příslušná ustanovení i zákona je úpravou legislativně-technickou.

K novelizačnímu bodu 58 (§ 27)

V dosavadním znění § 27 byl zrušen odstavec 2, týkající se vydávání rozhodnutí v řízení o uložení archiválie. Tímto opatřením je reagováno na skutečnost, že rozhodování o žádosti vlastníka nebo držitele archiválie v digitální podobě o poskytnutí bezplatné odborné pomoci nebo uložení archiválie v Národním archivu či státním oblastním archivu je rozhodováním o subjektivních veřejných právech vlastníka a držitele archiválie, tzn. Národní archiv, respektive státní oblastní archiv rozhodnutí vydávají (činí je), a to i v případě, kdy je žádosti plně vyhověno. Pravidlo o nevydání rozhodnutí obsažené ve stávajícím znění § 27 je tudíž problematické a je nutné jej zrušit. S ohledem na skutečnost, že je žádoucí, aby i vlastník nebo držitel archiválie, jehož žádosti bylo plně vyhověno, měl automaticky toto rozhodnutí k dispozici, nebylo přistoupeno k vyloučení povinnosti Národního archivu, respektive státního oblastního archivu vyhotovit rozhodnutí písemně a doručit jej vlastníku nebo držiteli archiválie. Bylo-li by tomu tak, vlastník nebo držitel archiválie by musel Národní archiv, respektive státní oblastní archiv žádat o potvrzení vydání rozhodnutí, což je pro vlastníka či držitele archiválie zbytečně zatěžující. V případě rozhodnutí, jimž bude v plném rozsahu žádosti vyhověno, se navíc uplatní § 68 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, a nebude tak nutné toto rozhodnutí odůvodňovat. Aplikovat lze navíc např. § 72 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., tj. vzdání se nároku na doručení písemného vyhotovení rozhodnutí ze strany žadatele [v takovém případě se rozhodnutí pouze ústně vyhlásí a ve spisu se učiní záznam obsahující výrokovou část, odůvodnění, datum vydání, číslo jednací, datum vyhotovení, otisk úředního razítka, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby (viz § 67 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb.)].

Znění odstavce 1 a 2 se navrhuje nově, a to na základě následujících skutečností:

K odstavci 1

Odstavec 1 řeší obdobně jako dosavadní znění § 27 odst. 1 zákona postup Národního archivu nebo příslušného státního oblastního archivu po podání žádosti vlastníka nebo držitele archiválie, který není schopen zajistit její ochranu a péči o ni, přičemž nově již využívá terminologie podle novelizačního bodu 2 (proto bylo účelné toto ustanovení novelizačním bodem navrhnout jako celé nové znění odstavce 1).

K odstavci 2

Nově navrhované znění odstavce 2 je terminologickou obdobou dosavadního znění § 27 odst. 3 zákona (viz novelizační bod 2).

K novelizačnímu bodu 59 (§ 28 odst. 4)

Dosavadní lhůta 90 dnů pro uplatnění práva k přednostní koupi archiválie se prodlužuje na 180 dnů vzhledem k nutnosti delšího termínu pro zpracování znaleckých posudků a odborných rešerší nutných k celistvému přehledu o zařazení archiválie do fondových a sbírkových souvislostí.

K novelizačnímu bodu 60 (§ 30 odst. 3)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 61 (§ 30 odst. 4)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 62 (§ 31 odst. 1 a 3)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 63 (§ 32 odst. 1 úvodní část)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 64 [§ 32 odst. 1 písm. b)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 65 (§ 32 odst. 2)

Novelizací se reaguje na skutečnost, že rozhodování o žádosti vlastníka nebo držitele archiválie v digitální podobě o poskytnutí bezplatné odborné pomoci nebo uložení archiválie v Národním archivu či státním oblastním archivu je rozhodováním o subjektivních veřejných právech vlastníka a držitele archiválie, tzn. Národní archiv, respektive státní oblastní archiv rozhodnutí vydávají, a to i v případě, kdy je žádosti plně vyhověno. Pravidlo o nevydání rozhodnutí obsažené ve stávajícím znění § 27 je tudíž problematické a je nutné jej zrušit.

S ohledem na skutečnost, že je žádoucí, aby i vlastník nebo držitel archiválie, jehož žádosti bylo plně vyhověno, měl automaticky toto rozhodnutí k dispozici, nebylo přistoupeno k vyloučení povinnosti Národního archivu, respektive státního oblastního archivu vyhotovit rozhodnutí písemně a doručit jej vlastníku nebo držiteli archiválie. Pokud by tomu tak nebylo, vlastník nebo držitel archiválie by musel Národní archiv, respektive státní oblastní archiv žádat o potvrzení vydání rozhodnutí, což je pro vlastníka nebo držitele archiválie zbytečně zatěžující. V případě rozhodnutí, jimž bude v plném rozsahu žádosti vyhověno, se navíc uplatní § 68 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb. a nebude tak nutné toto rozhodnutí odůvodňovat. Aplikovat lze navíc např. § 72 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., tj. vzdání se nároku na doručení písemného vyhotovení rozhodnutí ze strany žadatele [v takovém případě se rozhodnutí pouze ústně vyhlásí a ve spisu se učiní záznam obsahující výrokovou část, odůvodnění, datum vydání, číslo jednací, datum vyhotovení, otisk úředního razítka, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby (viz § 67 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb.)].

K novelizačnímu bodu 66 (§ 32 odst. 2)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 67 (§ 32 odst. 3)

I v tomto případě je navrhovaná změna legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“. Vzhledem k tomu, že uvedená legislativně-technická změna se do ustanovení § 32 odst. 3 stylisticky, resp. gramaticky promítla ve větším rozsahu, je z důvodů legislativní účelnosti navrhováno nové znění tohoto ustanovení.

K novelizačním bodům 68 až 71 (§ 32 odst. 4, § 34 odst. 1 a 3, odst. 5)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 72 (§ 34 odst. 6)

V souvislosti se zvláštní úpravou péče o archiválie v digitální podobě se rovněž upravují podmínky nahlížení do archiválií v digitální podobě, neboť jsou odlišné od podmínek pro nahlížení do archiválií v analogové podobě. Nahlížení do archiválií v digitální podobě se – s přihlédnutím k jejich povaze umožňující specifický uživatelský servis – uskutečňuje prostřednictvím portálu pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě, jehož správcem je Národní archiv, nebo prostřednictvím portálů pro zpřístupnění archiválií v digitální podobě, jejichž správci jsou digitální archivy s výjimkou bezpečnostních archivů (viz novelizační bod 47 – § 18b a § 18c).

K novelizačním bodům 73 až 76 [§ 35]

Využitelnost osobních údajů žadatele o nahlížení a dalších údajů ze strany veřejných archivů se rozšiřuje i na spolupráci s žadatelem o nahlížení (např. pro doporučení k dalšímu studiu, zajišťování informačních zdrojů v rámci meziarchivní výpomoci, plánování prací při zpřístupňování archiválií), a to na základě požadavků praxe i zkušeností s obdobným využíváním údajů badatelů v zahraničí.

Údaje, které jsou veřejné archivy oprávněny zjišťovat o žadatelích o nahlížení do archiválií, se navrhuje rozšířit o státní občanství, adresu pro doručování a o zaměření studia. Znalost těchto údajů ze strany veřejných archivů by měla umožnit účelnou komunikaci archivu s badatelem (adresa pro doručování a údaj o zaměření studia umožní archivu informování badatele o souvisejících archivních zdrojích a dalších službách archivu v kontextu účelu tohoto studijního zaměření), umožnění jeho jednoznačné identifikace, ale současně také vytvoření důležitého nástroje pro ochranu samotných archiválií.

Ustanovením se dále zpřesňují některé pojmy užití v § 35. Ustanovení § 35 písm. c) se terminologicky zpřesňuje tak, aby údaj o adrese místa pobytu byl archiv oprávněn zpracovávat skutečně od všech žadatelů o nahlížení, kteří na území České republiky přicházejí v úvahu (tedy nikoliv jenom od nositelů určitých druhů pobytu). Dosavadní znění písmene d) se zpřesňuje po formální stránce tak, aby ve smyslu čl. 40 odst. 1 Legislativních pravidel vlády terminologicky odpovídalo souvisejícím právním předpisům.

Dosavadní znění § 35 písm. e) a f) se zrušují a jejich normativní obsah se přesunuje do textu nového, obsahově shodného, nově doplňovaného odstavce 2, neboť podle úvodní části tohoto ustanovení je v dále uvedených písmenech „a) až f)“ stanoven rozsah osobních údajů, čemuž údaje v citovaných písmenech neodpovídají. V zájmu zajištění ochrany archiválií je však nutné zajistit rovněž oprávnění ke zpracovávání údajů, které jsou pro identifikaci žadatele nezbytné, ale samy o sobě nejsou údaji osobními.

V § 35 zákona se dále doplňuje nový odstavec 3, který stanoví povinnost požádat o nahlížení do archiválií výlučně formou písemné žádosti, která je součástí badatelského listu. Žadatel je v souvislosti s podáním této žádosti povinen předložit na vyzvání zaměstnance veřejného archivu průkaz totožnosti k ověření osobních údajů. Součástí nově navrhovaného ustanovení je také stanovení náležitostí dokladu, který je pro účely zákona č. 499/2004 Sb. považován za průkaz totožnosti [viz také § 35 odst. 1 písm. d)]; průkaz totožnost je definován s přihlédnutím ke shodnému účelu jeho využití pro ztotožnění osoby žádající o nahlížení do archiválií jako držitele tohoto průkazu a prokázání údajů v něm uvedených obdobně, jako je tomu ve správním řádu (§ 36 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb.).

K doplnění se přistupuje proto, že stávající právní úprava tyto povinnosti nespécifikuje, ale pouze konstatuje obecně povinnost stanovit prováděcím právním předpisem vzor žádosti o nahlížení, kterou je však samotný badatelský list.

K novelizačnímu bodu 77 [§ 36 písm. b)]

V písmenu b) se zrušují slova „vzor žádosti o nahlížení“ a jejich obsah se nahrazuje v § 35 novým odstavcem 2 (srovnej novelizační bod 77).

K novelizačnímu bodu 78 (§ 37 odst. 2 a odst. 3)

Navrhovaná úprava je pouze legislativně-technickou změnou reagující na úpravy provedené v § 35 (viz bod 77).

K novelizačnímu bodu 79 (§ 37 odst. 11)

Navrhovanou změnou se v souladu s potřebami praxe a zejména v zájmu sjednocení podmínek bádání v archiváliích obdobného historického a společenského významu rozšiřují definované okruhy archiválií, na které se nevztahuje omezení zpřístupňování archiválií podle § 37 odst. 1 až 4 zákona. Nadále by tedy v zájmu objektivizace zpřístupňování archiválií a společenského zájmu na jejich studiu a jejich dalším odborném zpracovávání měly být zpřístupňovány bez omezení také archiválie vzniklé z činnosti mimořádných lidových soudů, Státního soudu a Národního soudu před 1. lednem 1990, z činnosti vojenských soudů a prokuratur všech stupňů, archiválie vzniklé z činnosti orgánů německé okupační správy na území odstoupeném Říši i v Protektorátu Čechy a Morava v letech 1938 až 1945.

K novelizačnímu bodu 80 [§ 37 odstavce 12 a 13, § 46 odst. 1 písm. e), § 49 odst. 1 písm. f), § 50 písm. b)].

Tímto novelizačním bodem je proveden dosavadní chybný stav odkazu na § 37 odstavce 1 až 4. Znění odstavce čtvrtého se netýká samotného zpracování archiválií, resp. nakládání s nimi, ale je jím stanoveno oprávnění archivu využívat nezbytné údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel, pokud je to nezbytné pro vyrozumění dotčené osoby. Dosavadní odkaz je tedy zavádějící a je nutné ho opravit podle skutečného účelu odkazu k obsahu příslušných odstavců.

K novelizačnímu bodu 81 [§ 38 odst. 1 písm. c)]

Navrhovaná změna je opravou chybného odkazu v dosavadním znění zákona č. 499/2004 Sb., který činí dosavadní text zmatečným, neboť se odkazuje nikoliv na určitý typ archiválií, ale na rozsah údajů poskytovaných z informačního systému evidence obyvatel a informačního systému cizinců.

K novelizačnímu bodu 82 (§ 38 odst. 5)

V souvislosti se zrušením kategorizace archiválií je provedena související legislativní změna, tedy zrušení § 38 odst. 5 písmeno b), které se týká podmínek zpracování archiválií I. kategorie pro případy jejich zapůjčování.

K novelizačnímu bodu 83 (§ 38a)

K odstavci 1

Ustanovením § 38 odst. 3 a 4 jsou stanoveny podmínky nahlížení do archiválií ve zvláštních případech, vyžadujících komunikaci se žadatelem o nahlížení, a to jednak v rozsahu sdělení doby umožnění nahlížení do archiválií poté, kdy toto bylo nejprve odepřeno, neboť stav zpracování archiválií nahlížení neumožňoval, a archiválie byly následně na žádost badatele archivně zpracovány, jednak v rozsahu sdělení souhlasu s nahlížením, pokud se jedná o žádost o jinak nepřípustné nahlížení do archiválií v případě doložení naléhavého a časově limitovaného vědeckého nebo výukového účelu nahlížení. Pro zajištění této komunikace a zjištění přesných a aktuálních údajů o žadateli pro účely sdělení informace o umožnění nahlížení je navrhovaným ustanovením stanoveno oprávnění archivu využívat tyto údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel. Rozsah využívaných údajů je přesně vymezen s přihlédnutím k účelu jejich dalšího zpracování, přičemž archiv je ve smyslu § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zavázán „shromažďovat osobní údaje odpovídající pouze stanovenému účelu a v rozsahu nezbytném pro naplnění stanoveného účelu“.

K odstavcům 2 až 5

Navrhovanými ustanoveními jsou legislativně přijatým a standardním, resp. v právním řádu jednotným, řešením pro správní úřady na úseku archivnictví stanoveny podmínky poskytování a užívání údajů ze základního registru obyvatel, z agendového informačního systému evidence obyvatel a z agendového informačního systému cizinců. Z uvedených informačních systémů jsou poskytovány údaje způsobem umožňujícím dálkový přístup a shodně jako v odstavci 1 je užívání těchto údajů založeno na principu stanovení jejich rozsahu v souladu s účelem jejich dalšího zpracování a principu zamezení jejich nadužívání, neboli možnosti zpracování pouze v rozsahu nezbytném pro naplnění konkrétního účelu (plněního úkolu).

K § odstavci 6

Navrhovaným ustanovením je – opět shodně jako je obdobná úprava provedena v dalších právních předpisech – stanoveno pravidlo, že pokud se jedná o údaj, který je správnímu úřadu na úseku archivnictví poskytován ze základního registru obyvatel, nelze shodný údaj využívat také z agendového informačního systému obyvatel nebo agendového informačního systému cizinců. Výjimkou jsou případy, kdy správní úřad pro plnění svých úkolů potřebuje využít údaj, který předcházela v registru aktuálně vedenému údaj, tedy tzv. historii údaje (změna jména a příjmení, změna adresy místa pobytu apod.), kdy změny údajů jsou vedeny pouze v agendových informačních systémech, a proto jedině ony mohou být jejich zdrojem.

K novelizačnímu bodu 84 (§ 39 odst. 3)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 85 (§ 40 odst. 1)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 86 (§ 40 odst. 1, 2 a 3)

V ustanoveních se slova „výpisu, opisu nebo kopií archiválií“ nahrazují slovy „výpisu, opisu anebo kopie archiválie v analogové podobě, nebo repliky archiválie v digitální podobě“; jedná se o obsahově zpřesňující úpravu související s nezbytností zajistit podmínky předmětné právní úpravy také pro archiválie v digitální podobě, a to ve vztahu k zavedení pojmu „replika archiválie“ (srovnej novelizační bod 40).

K novelizačnímu bodu 87 (§ 40 odst. 2)

V ustanoveních se slova „výpis, opis nebo kopie archiválie“ nahrazují slovy „výpis, opis anebo kopie archiválie v analogové podobě, nebo repliku archiválie v digitální podobě“; jedná se o obsahově zpřesňující úpravu související s nezbytností zajistit podmínky předmětné právní úpravy také pro archiválie v digitální podobě, a to ve vztahu k zavedení pojmu „replika archiválie“ (srovnej novelizační bod 40).

K novelizačnímu bodu 88 (§ 40 nový odstavec 4)

Navrhovaným ustanovením se stanoví povinnost archivů, aby v zájmu uživatelů archiválií potvrzovaly shodu mezi archiválií uloženou v archivu a mezi kopií (resp. replikou), která z ní byla pořízena na žádost badatele (osoby). Návrh zákona tak reaguje na dlouhodobou potřebu praxe, kdy badatelé s přihlédnutím k různorodému spektru svých zájmů, popřípadě další uživatelé kopií (replik) archiválií, velmi často například pro jimi dále zpracovávané studie nebo projekty (prezentace, výstavy) pro účely zajištění věrohodnosti zdroje a autentičnosti využívaných materiálů potřebují „ověření“ jimi zpracovávaných kopií (replik) archiválií ve smyslu deklarování jejich shody s archiválií, z nichž byly pořízeny.

K novelizačnímu bodu 89 (§ 40 odst. 5)

Obdobně jako je tomu v dosavadním znění zákona č. 499/2004 Sb., stanoví se oprávnění archivu požadovat úhradu nákladů spojených s pořízením výpisu, opisu nebo kopie archiválie v analogové podobě anebo s pořízením repliky archiválie v digitální podobě tak, aby archiv nebyl finančně zatěžován vynakládáním nákladů na zajišťování služeb, které pouze souvisejí s hlavním předmětem jeho činnosti. Nově se mezi tyto služby zařazuje také vyhledávání a další zpracování archiválií nebo pořizování rešerší, což jsou odborně i časově poměrně náročné činnosti, které archivy sice i nyní vykonávaly, ale výlučně ke své tíži.

Shodně se stávající právní úpravou se archivům ukládá povinnost archivu zpracovat a zveřejnit pro uživatele archivních služeb jejich ceník tak, aby byl obecně znám jednak rozsah archivem zajišťovaných služeb, jednak jejich stanovená a jednotně užívaná cena. Taková právní úprava odpovídá tomu, že rozsah poskytovaných služeb se může podle personálního a věcného vybavení archivu případ od případu lišit, stejně jako se může v určitém rozsahu pohybovat výše stanovených cen (vliv rozdílných vstupních nákladů podle stavu vybavenosti archivu).

K novelizačnímu bodu 90 (§ 40 odst. 6 a 7)

K odstavci 6

V souladu se zájmem na využívání výstupů služeb souvisejících s péčí o archiválie a jejich zabezpečením příslušnými archivy se stanoví výjimky z požadování úhrady nákladů za archivem poskytované služby; úhrada nákladů za archivem prováděné služby nebude požadována, pokud žadatelem o jejich provedení je státní orgán, fyzická nebo právnická osoba, které je svěřena působnost v oblasti veřejné správy a poskytnutí těchto služeb souvisí s jejich zabezpečením, popřípadě pokud žadatelem je původce nebo vlastník uložené archiválie, která je předmětem těchto služeb, anebo dárce archiválie uložené

ve veřejném archivu, a to v případě provedení těchto úkonů vůči této archiválii nebo v souvislosti s ní. Účelem navrhované úpravy je jednak nadbytečně nezatěžovat dalšími administrativními úkony veřejné archivy tam, kde poskytovaná služba bude využita pro další úkony prováděné orgány veřejné správy nebo subjekty k provádění těchto úkonů pověřené a kde úhrada nákladů představuje pohyb finančních prostředků v rámci kapitol státního rozpočtu, jednak přihlíží k tomu, že původce nebo dárce archiválie omezil jinak zcela volné nakládání s dokumentem buď jeho darováním, nebo zařazením do výběru archiválií, a tedy by měl mít v přístupu k archiválii zvýhodněné postavení [u vlastníků nebo původců předmětných archiválií se jedná o službu korespondující s dispozičním právem vlastníka (původce) s archiválií nakládat].

K odstavci 7

Navrhovaným ustanovením je Ministerstvo vnitra zmocněno k vydání prováděcího právního předpisu, kterým se stanoví maximální výše úhrady nákladů za standardní služby poskytované veřejnými archivy, a to s cílem zachovat přístupnost služeb poskytovaných veřejnými archivy a neomezovat je neúměrnou nebo nedůvodnou výší nabízených služeb.

K novelizačnímu bodu 91 (§ 41)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“. Náhrada slova „nebo“ slovem „anebo“ je úpravou formální. Doplnění slova „kopie“ slovy „nebo repliky archiválií v digitální podobě“ je obsahově zpřesňující úpravou související s nezbytností zajistit podmínky předmětné právní úpravy také pro archiválie v digitální podobě, a to ve vztahu k zavedení pojmu „replika archiválie“ (srovnej novelizační bod 40).

K novelizačnímu bodu 92 (§ 41 odst. 2)

Nové ustanovení odstavce 2 zakládá právo bezplatného nahlížení do archiválií uložených v péči veřejných archivů a bezplatného přístupu do prostor těchto archivů určených k nahlížení do archiválií. Tímto je reagováno na tendence k omezování přístupu k archiváliím, respektive jeho zpoplatňování, což lze považovat za jsoící v rozporu se smyslem archivnictví, respektive jeho veřejnoprávní části. Výjimka se stanoví z důvodu ochrany autorských práv pro audiovizuální archiválie v péči Národního filmového archivu.

K novelizačnímu bodu 93 [§ 44 písm. q)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 94 [§ 44 písm. r)]

V § 44 se pro nadbytečnost zrušuje dosavadní písm. r). Znění § 44 se tak uvádí do souladu s ostatními ustanoveními stávající právní úpravy, ve kterých dohody archivů, případně jejich zřizovatelů o scelení souborů archiválií nejsou uvedeny. Povinnost Ministerstva vnitra rozhodnout o převedení archiválie do péče jiného archivu je nově dána ustanovením § 18a odst. 2 (viz novelizační bod 46).

K novelizačnímu bodu 95 [§ 46 odst. 1 písm. a)]

Z hlediska jednoty výkonu spisové služby je žádoucí, aby kontrolu nad výkonem spisové služby u všech subjektů podřízených organizačním složkám státu s celostátní působností vykonával tentýž správní úřad na úseku archivnictví a výkonu spisové služby. V současnosti není tento princip v případě veřejných výzkumných institucí podřízených organizačním složkám státu s celostátní působností uplatňován a kontrola právnických osob

zřizovaných organizační složkou státu s celostátní působností je tak rozdělena mezi více archivů.

K novelizačnímu bodu 96 [§ 46 odst. 1 písm. e) a h)]

Zrušení spojení slov „ve skartačním řízení a při výběru archiválií mimo skartačního řízení“ je legislativně-technickou úpravou vyvolanou změnami provedenými novelizačním bodem 10 v dosavadním znění § 6 zákona.

K novelizačnímu bodu 97 [§ 46 odst. 1 písm. g)]

Novelizačním bodem je provedena terminologická úprava textu související s nahrazením slov „ukládat archiválie“ slovy „svěřit archiválie do péče“; jedná se o technickou úpravu související se zavedením termínu „péče o archiválie“. Současně je provedeno doplnění slov „nebo repliky archiválií v digitální podobě“, což je obsahově zpřesňující úprava související s nezbytností zajistit podmínky předmětné právní úpravy také pro archiválie v digitální podobě, a to ve vztahu k zavedení pojmu „replika archiválie“ (srovnej novelizační bod 40).

K novelizačnímu bodu 98 [§ 46 odst. 1 písm. i) a § 49 odst. 2 písm. e)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“ a se zavedením pojmu „replika archiválie“ (srovnej novelizační bod 40).

Dále se odstraňuje část ustanovení hovořící o ověřování výpisů, opisů, kopií archiválií. Ověřováním ve smyslu zákona č. 499/2004 Sb. nebyla míněna vidimace, nýbrž úkon deklarující, že výpis, opis či kopie archiválie byly pořízeny archivem nebo za jeho supervize. S ohledem na zaměňování ověřování ve smyslu zákona č. 499/2004 Sb. s vidimací se část ustanovení o ověřování vypouští, přičemž samotný proces vyhotovování výpisů, opisů a kopií archiválií žádných změn nedozná.

K novelizačnímu bodu 99 [§ 46 odst. 1 písm. j), § 49 odst. 1 písm. m) a § 57 písm. b)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 100 [§ 46 odst. 1 písm. l) a § 49 odst. 1 písm. p)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 101 (§ 46 odst. 2)

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 102 [§ 46 odst. 2 písm. d), § 49 odst. 2 písm. h), § 52 písm. l), § 55 odst. 1 písm. g) a § 57 písm. f)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 103 (§ 46 odst. 3)

Nově navrhovaným zněním § 46 odst. 3 se stanoví povinnosti Národního archivu na úseku péče o digitální archiválie, a to nejen o archiválie v digitální podobě v jeho vlastní péči, ale rovněž vůči archiváliím v digitální podobě náležejících do péče jiných archivů. Národní archiv bude centrálním úložištěm archiválií v digitální podobě vyjma archiválií, které budou uloženy v archivech držících oprávnění k provozování digitálního archivu. Ve vztahu

k uloženým archiváliím v digitální podobě se bude působnost Národního archivu omezovat ryze na zajištění jejich integrity a čitelnosti. Ostatní úkony na úseku péče o archiválie budou ve vztahu k těmto archiváliím realizovat archivy, do jejichž péče spadají (tj. výběr, evidenci, archivní zpracování, zapůjčování archiválie v digitální podobě náležející do péče např. Zemského archivu v Opavě bude provádět Zemský archiv v Opavě a Národní archiv „pouze“ zajistí další „technickou existenci“ této archiválie).

Dále se definují povinnosti Národního archivu na úseku metodické, poradenské, vědecké a výzkumné činnosti (Národní archiv se chápe jako metodické centrum s celostátní působností vytvářející standardy a metodiky pro nakládání s dokumenty v digitální podobě). Ustanovení koncepčně vychází ze studie proveditelnosti projektu Národního digitálního archivu (projekt „Pracoviště pro dlouhodobé ukládání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě“).

V navrhovaném znění § 46 odst. 3 písm. d) je Národnímu archivu na úseku péče o archiválie v digitální podobě svěřeno rovněž provádění vědecké a výzkumné činnosti na úseku životního cyklu dokumentů v digitální podobě. Terminologicky toto ustanovení vychází ze současného pojetí archivnictví jako vědecké disciplíny, které vnímá životní cyklus dokumentu od okamžiku jeho vzniku až po péči o něj poté, kdy byl vybrán jako archiválie (z tohoto důvodu je zachována terminologie ve vztahu k dokumentu, a to bez rozlišení, zda je s ním nakládáno v rámci výkonu spisové služby nebo archivnictví, neboť obě oblasti jsou pouze fází životního cyklu dokumentu jako takového).

K novelizačnímu bodu 104 (§ 48 odst. 2)

Dosavadní konstrukce územní působnosti státních oblastních archivů nereflektuje skladebnost územních samosprávných celků a změny v území samosprávných krajů, což ztěžuje výkon státní správy na úseku archivnictví a výkonu spisové služby. S ohledem na tuto skutečnost se nově vymezuje územní působnost těchto archivů podle území samosprávných krajů, která se případně bude měnit automaticky se změnami území těchto krajů.

K novelizačnímu bodu 105 [§ 49 odst. 1 písm. a)]

Doplnění konkretizuje rozsah působnosti státního oblastního archivu v oblasti kontroly výkonu spisové služby, do něhož nespádají původci, kteří si zřídili specializovaný archiv nebo kteří náleží do působnosti Národního archivu.

K novelizačnímu bodu 106 [§ 49 odst. 1 písm. c)]

Novelizačním bodem je zajišťována vazba k úpravě provedené v novelizačním bodě 7 [§ 3 odst. 2 písm. a)], kde dosavadní slova „podnikatelů zapsaných v obchodním rejstříku“ je nutné nahradit slovy „obchodních společností a družstev, s výjimkou bytových družstev“.

V souvislosti s touto změnou je současně navrhována změna v § 75a odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákona č. 499/2004 Sb. (viz část šestá návrhu zákona).

K novelizačnímu bodu 107 [§ 49 odst. 1 písm. e)]

Odstraňuje se duplicita v kompetencích Ministerstva vnitra a státních oblastních archivů stran zprošťování zaměstnanců mlčenlivosti. V případě státních oblastních archivů se navíc eliminuje problematická konstrukce, kdy o zproštění mlčenlivosti u zaměstnance v tomto archivu rozhodoval tentýž archiv (v případě zproštění povinnosti ředitele státního oblastního archivu navíc existuje totožnost osoby žádající a rozhodující).

K novelizačnímu bodu 108 [§ 49 odst. 1 písm. f)]

Novelizačním bodem je zajištěna úprava dosavadního odkazu na § 12 odst. 4 v souvislosti se změnou provedenou právě v § 12 (viz novelizační bod 26), kde u předmětného odstavce došlo ke změně jeho označení z odstavce 4 na odstavec 3. Současně je provedena legislativně-technická úprava vyvolaná změnami provedenými novelizačním bodem 10 v dosavadním znění § 6 zákona.

K novelizačnímu bodu 109 [§ 49 odst. 1 písm. i)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou vyplývající se zavedení pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 110 [§ 49 odst. 1 písm. j)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“ a se zavedením pojmu „replika archiválie“ (srovnej novelizační bod 40).

K novelizačnímu bodu 111 [§ 49 odst. 1 písm. k)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“ a se zavedením pojmu „replika archiválie“ (srovnej novelizační bod 40).

K novelizačnímu bodu 112 [§ 49 odst. 1 písm. l)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“ a se zavedením pojmu „replika archiválie“ (srovnej novelizační bod 40).

K novelizačnímu bodu 113 [§ 49 odst. 2 písm. a)]

Ustanovení se shodně jako u povinností ostatních archivů doplňuje proto, že pokud státní oblastní archiv není současně digitálním archivem a ukládá-li archiválie v digitální podobě v Národním archivu nebo v digitálním archivu, pak jeho péče nezahrnuje zachování neporušitelnosti jejich obsahu a čitelnosti, neboť tuto povinnost má uloženu Národní archiv ustanovením § 46 odst. 3 písm. a) nebo digitální archiv podle ustanovení § 60b odst. 5.

K novelizačnímu bodu 114 [§ 50 písm. c)]

V ustanovení se slova „uložených ve specializovaných nebo bezpečnostních archivech“ nahrazují slovy „náležejících do péče specializovaných archivů nebo bezpečnostních archivů“; jedná se o terminologickou úpravu související se zavedením termínu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 115 [§ 51 odst. 2)]

V ustanovení se slova „Ve specializovaném archivu se ukládají“ nahrazují slovy „Do péče specializovaného archivu náleží“; jedná se o terminologickou úpravu související se zavedením termínu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 116 [§ 52 písm. c)]

Národní filmový archiv představuje zvláštní typ specializovaného archivu, jehož účelem není péče o archiválie z provenience jeho zřizovatele – Ministerstva kultury, nýbrž péče o audiovizuální archiválie, zejména ty, které dokumentují vznik a vývoj filmu (je tedy specializovaným archivem sui generis). Z toho důvodu se v jeho případě vylučuje obvyklá kompetence specializovaných archivů provádět výběr archiválií z dokumentů jeho zřizovatele.

K novelizačnímu bodu 117 [§ 52 písm. e), § 53 odst. 5 a § 55 odst. 1 písm. d)]

Společným novelizačním bodem pro obdobnou úpravu prováděnou ve shora uvedených ustanoveních zákona se zpřesňují použité pojmy; navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“ a se zavedením pojmu „replika archiválie“ (srovnej novelizační bod 40).

K novelizačnímu bodu 118 [§ 52 písm. f)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 119 [§ 52 písm. g)]

Ustanovení se doplňuje proto, že pokud specializovaný archiv není současně digitálním archivem a ukládá-li archiválie v digitální podobě v Národním archivu nebo v digitálním archivu, pak jeho péče nezahrnuje zachování neporušitelnosti jejich obsahu a čitelnosti, neboť tuto povinnost má uloženu Národní archiv ustanovením § 46 odst. 3 písm. a) nebo digitální archiv podle ustanovení § 60b odst. 5

K novelizačnímu bodu 120 [§ 52 písm. h)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 121 [§ 53 odst. 2 písm. b) a § 53 odst. 3 písm. b)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 122 (§ 53 odst. 4)

Věta první je terminologickou úpravou textu ve smyslu obsahových změn v pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačnímu bodu 123 [§ 55 odst. 1 písm. b)]

Navrhovaná změna je legislativně-technickou úpravou související se zavedením pojmu „péče o archiválie“.

K novelizačním bodům 124 až 126 [§ 55 odst. 1 písm. f), § 57 písm. d) a § 57 písm. e)]

Shodně jako v předcházejících případech [viz např. § 49 odst. 2 písm. a), § 52 písm. g)] se navrhovaným doplněním citovaných ustanovení upřesňuje, že pokud archiv není držitelem oprávnění k ukládání archiválií v digitální podobě, péče o archiválie v digitální podobě, které jsou u něj uloženy, nezahrnuje odborné úkony související se zajišťováním zachování neporušitelnosti jejich obsahu a čitelnosti; uvedené omezení výkonu péče o archiválie koresponduje se stanovenými předpoklady pro získání oprávnění k ukládání archiválií v digitální podobě, a to zejména koncepcí a technologickou a odbornou vybaveností pro správu archiválií v digitální podobě (pokud archiv není povinen splňovat tyto předpoklady, aby prováděl odborné úkony přímo s nimi související). Uvedenou povinnost v těchto případech má Národní archiv [§ 46 odst. 3 písm. a)] nebo digitální archiv (§ 60b odst. 5).

V § 57 písm. e) se rovněž zrušuje poslední část věty pro nadbytečnost. Z podstaty věci plyne, že soukromý archiv pečuje o všechny archiválie svého zřizovatele, tedy také o archiválie získané koupí nebo darem [z ustanovení § 57 písm. d) je zřejmé, že pokud jsou zřizovateli soukromého archivu prodány nebo darovány archiválie, musí projít výběrem archiválií].

K novelizačnímu bodu 127 (§ 58 odst. 1)

Navrhované nové znění § 58 odst. 1 odkazuje na obecné náležitosti podání podle správního řádu, a tedy explicitně neuvádí požadavky na uvádění identifikačních údajů žadatele jako součást položkové skladby požadavků na žádost [dosavadní písmena a) a b) § 58].

Nově se zavádí požadavek na přiložení spisového řádu zřizovatele v případě, že náleží k původcům uvedeným v § 63 odst. 1 zákona, neboť je potřebné seznámit se podrobně se systémem spisové služby zřizovatele archivu, je-li veřejnoprávním původcem podle § 63 odst. 1, protože systém spisové služby souvisí bezprostředně s úkoly akreditovaného archivu, zejména co se týká dohledu nad ním a výběrem archiválií (tito původci mají kromě toho povinnost vydat spisový řád podle § 66 odst. 1 zákona).

K novelizačnímu bodu 128 (§ 58 odst. 2)

Navrhovaným ustanovením se stanoví jako povinná obsahová součást žádosti podle § 58 odst. 1 doklady o splnění stavebně-technických podmínek archivu podle § 61 zákona.

K novelizačnímu bodu 129 (§ 58 odst. 3 – úvodní část ustanovení)

Lhůty vyplývající pro vydání rozhodnutí o akreditaci ze zákona č. 500/2004 Sb. nejsou pro řízení o tomto rozhodnutí dostačující. V průběhu řízení je mj. nutné posuzovat, zda budoucí archiv splňuje podmínky podle § 61 (stavebně-technické, prostorové, bezpečnostní, materiální, finanční a personální). Prověřování jejich splnění, a to i na místě, je časově náročné. Navrhovaná lhůta 6 měsíců vychází z objektivních potřeb předmětného řízení a byla navržena na základě praktických zkušeností Ministerstva vnitra.

K novelizačnímu bodu 130 [§ 58 odst. 3 písm. c)]

Stávající formulace vyvolávala interpretační problémy ohledně širšího rozsahu, tj. zda se akreditace vztahuje pouze na specializované archivy či i na jiné archivy. Upravené znění písmene c) by tyto problémy mělo odstranit. Věcně k žádné změně nedochází, správní uvážení Ministerstva vnitra stran nutnosti archiv zřídit se bude i nadále vztahovat pouze na specializované archivy, nikoliv ostatní akreditované archivy (bezpečnostní archivy, archivy územních samosprávných celků, soukromé archivy).

K novelizačnímu bodu 131 [§ 58 odst. 3 písm. d)]

Náhrada slov „písm. g)“ slovy „písm. d)“ je legislativním promítnutím úpravy provedené v ustanovení § 58 odst. 1 zákona (srovnej novelizační bod 130).

K novelizačnímu bodu 132 (§ 58 odst. 5)

Navrhovanou úpravou se ruší nevhodně zavedená legislativní zkratka, která dále omezuje pojem zřizovatele toliko na zřizovatele soukromého archivu; jedná se o technickou úpravu.

K novelizačnímu bodu 133 (§ 59 odst. 2)

Navrhovaná úprava je legislativním promítnutím úprav provedených v ustanovení § 27 a § 32 (srovnej novelizační body 59 a 66).

K novelizačnímu bodu 134 (§ 59 odst. 5)

Lhůty vyplývající pro vydání rozhodnutí o odnětí akreditace na žádost ze zákona č. 500/2004 Sb. nejsou pro řízení o tomto rozhodnutí dostačující. V průběhu řízení je mj. nutné zjistit objem a stav archiválií, vazby mezi archiváliemi a jejich původci či jinými subjekty, úroveň využívání archiválií jejich původci či jinými subjekty včetně teritoriálního

rozvrstvení, faktické možnosti archivů, které mají potenciálně převzít péči o archiválie (kapacity prostorové, personální) apod. Navrhovaná lhůta vychází z praktických zkušeností při realizaci opatření, které jsou obsahově blízké opatřením souvisejícím s odnětím akreditace.

K novelizačnímu bodu 135 (§ 59 odst. 5)

Novelizací se reaguje na skutečnost, že rozhodování o žádosti archivu nebo jeho zřizovatele o odnětí akreditace je rozhodováním o subjektivních veřejných právech archivu nebo jeho zřizovatele, tzn. Národní archiv, respektive státní oblastní archiv rozhodnutí vydávají, a to i v případě, kdy je žádosti plně vyhověno. Pravidlo o nevydání rozhodnutí obsažené ve stávajícím znění § 59 odst. 5 je tudíž problematické a je nutné jej zrušit. S ohledem na skutečnost, že je žádoucí, aby i archiv, případně jeho zřizovatel, jehož žádosti bylo plně vyhověno, měl automaticky toto rozhodnutí k dispozici, nebylo přistoupeno k vyloučení povinnosti Národního archivu, respektive státního oblastního archivu vyhotovit rozhodnutí písemně a doručit jej archivu, případně jeho zřizovateli. Bylo-li by tomu tak, archiv, případně jeho zřizovatel by musel Národní archiv, respektive státní oblastní archiv žádat o potvrzení vydání rozhodnutí, což je pro archiv, případně jeho zřizovatele zbytečně zatěžující. V případě rozhodnutí, jimž bude v plném rozsahu žádosti vyhověno, se navíc uplatní § 68 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb. a nebude tak nutné toto rozhodnutí odůvodňovat. Aplikovat lze navíc např. § 72 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., tj. vzdání se nároku na doručení písemného vyhotovení rozhodnutí ze strany žadatele [v takovém případě se rozhodnutí pouze ústně vyhlásí a ve spisu se učiní záznam obsahující výrokovou část, odůvodnění, datum vydání, číslo jednací, datum vyhotovení, otisk úředního razítka, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby (viz § 67 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb.)].

K novelizačnímu bodu 136 (§ 59 odst. 6)

Nově navrhované znění § 59 odst. 6 zákona jednak souvisí se zavedením pojmu „péče o archiválie“, což se do textu promítlo ve větším rozsahu, a proto je legislativně vhodnější přijmout celé nové znění tohoto ustanovení. Současně byly doplněny podrobnosti předávání archiválií v digitální podobě do péče v případě, že dojde k odnětí akreditace. V případě odnětí akreditace soukromému archivu se vychází z práva zřizovatele takového archivu ponechat si archiválie i nadále ve své péči, a to jako tzv. „archiválie uložené mimo archiv“.

K novelizačnímu bodu 137 (§ 60 odst. 1)

Navrhovaná změna v § 60 odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb. je nápravou právní nepřesnosti dosavadního znění tohoto ustanovení, neboť zánik akreditace archivu se váže výlučně ke ztrátě způsobilosti k právům zřizovatele archivu, tedy jeho zániku, nikoliv k době směřující k zániku, tedy období předcházejícímu.

K novelizačnímu bodu 138 (§ 60 odst. 2)

Navrhovaná úprava reaguje na změnu provedenou v novelizačním bodě 128; jedná se o technickou úpravu.

K novelizačnímu bodu 139 (§ 60 odst. 3)

V dosavadním znění zákona č. 499/2004 Sb. nejsou stanovena pravidla týkající se dalšího osudu archiválií náležejících do péče archivu, jehož akreditace zanikla. Doplněným odstavcem 3 se pro tyto případy stanoví, že se v této situaci užije stejného postupu jako v případě odnětí akreditace, a to s přihlédnutím k obdobným věcným i právním důsledkům ve vztahu k dalšímu nakládání s příslušnými archiváliemi.

K novelizačnímu bodu 140 (§ 60a až 60c)

Nově vkládané ustanovení předně upravuje řízení o žádosti o udělení oprávnění k ukládání archiválií v digitální podobě (§ 60a). Jeho účastníkem bude zřizovatel archivu (již existujícího nebo potenciální zřizovatel), správním orgánem vedoucím řízení Ministerstvo vnitra, pozici dotčeného orgánu bude mít Národní archiv. Ten bude mít při rozhodování o žádosti klíčovou roli, neboť jeho závazné stanovisko bude pro rozhodnutí Ministerstva vnitra určující. Úkolem Národního archivu bude posoudit „technickou“ část žádosti, tj. zda navrhovaný popis způsobu uložení archiválií v digitální podobě, koncepce dlouhodobého uchovávání a ochrany dokumentů určených pro předávání do digitálního archivu, identifikace ukládaných archiválií v digitální podobě, seznam metadat týkajících se popisu archiválií v digitální podobě, popisu a evidence archivních souborů a popisu původců a provozní řád digitálního archivu jsou zárukou zajištění obsahu a integrity uložených archiválií v digitální podobě a možnosti práce s těmito archiváliemi. S ohledem na složitost řízení se stanoví lhůta 1 roku pro vydání rozhodnutí. Za držitele oprávnění k ukládání archiválií v digitální podobě ex lege se budou považovat bezpečnostní archivy. Aby byla zřizovatelům digitálních archivů usnadněna příprava podkladů, které jsou součástí žádosti o udělení oprávnění k ukládání archiválií v digitální podobě, stanoví se v § 70 odst. 3 Ministerstvu vnitra zveřejnit vzorový provozní řád archivu oprávněného k ukládání archiválií v digitální podobě.

V § 60b a 60c se naopak řeší problematika odnětí oprávnění k ukládání archiválií v digitální podobě a jeho zániku. Vychází se v zásadě ze stejné konstrukce, jaká je zvolena v případě akreditace. Důvodem odnětí oprávnění má být skutečnost, že digitální archiv nedodrží podmínky, za nichž bylo oprávnění uděleno (vycházející z technických“ částí žádosti o udělení oprávnění, případně modifikované na základě závazného stanoviska Národního archivu). Podobně jako v případě akreditace se zavádí možnost nápravy zjištěných nedostatků. Zánik oprávnění k ukládání archiválií v digitální podobě se váže výlučně na zánik nebo odnětí akreditace, neboť z povahy věci nepřipadá při neexistenci akreditace (a tedy právního základu akreditovaného archivu) existence oprávnění k ukládání archiválií v digitální podobě v úvahu.

Na rozdíl od odnětí akreditace se jako možnost odnětí oprávnění k ukládání archiválií v digitální podobě nezavádí opakované porušení povinností uložených rozhodnutím správního úřadu na úseku archivnictví a spisové služby. Důvodem je skutečnost, že ukládání archiválií v digitální podobě je pouze jedním ze segmentů činnosti archivu a „trestání“ archivu, případně jeho zřizovatele za porušení povinností na úseku archivnictví a spisové služby nesouvisejících s porušováním povinností na úseku péče o archiválie v digitální podobě by bylo neadekvátní (na rozdíl od odnětí akreditace, kde vždy existuje vazba mezi povinnostmi na úseku archivnictví a spisové služby a akreditací).

K novelizačnímu bodu 141 [§ 61 odst. 2 písm. c)]

Jelikož stávající právní úprava tohoto ustanovení je těžko vymahatelná a ve své podstatě problematická (např. prostorem určeným pro uložení archiválií sice nemusí vést vodovodní potrubí, to ale může být umístěno o patro výše a v případě poruchy následuje zatopení), nová formulace je obecnější, reflektuje dosažené poznání o prostorech, v nichž jsou umístěny archivy, a změkčuje požadavky na jejich umístění a vlastnosti. Bylo k ní přistoupeno zejména z toho důvodu, že zřizovatelé archivů nejsou ve většině případů schopni splnit požadavky stávající úpravy bez vysokých nákladů. Požadavek je proto zmírněn založením povinnosti zabezpečit prostory před možným škodlivým působením přírodních vlivů a jevů, přičemž stěžejní pro právní úpravu se stal princip ochrany dokumentů, nikoliv vymezení výčtu podmínek napomáhajících této ochraně.

K novelizačním bodům 142 a 143 [§ 61 odst. 2 písm. d) a e)]

Navrhovaná úprava je terminologickým sjednocením textu s dalšími paragrafy zákona provedeným v kontextu úprav vycházejících z novelizačního bodu 2 [§ 2 písm. b)].

K novelizačnímu bodu 144 [§ 61 odst. 2 písm. f)]

Stanovuje se povinnost digitálního archivu zajistit z bezpečnostních důvodů dvě fyzicky oddělená, avšak funkčně a obsahově plnohodnotná úložiště archiválií v digitální podobě, která navíc musí odpovídat stanoveným geografickým kritériím. Obě úložiště musí zajišťovat zrcadlové uložení archiválií, čímž bude zabezpečeno jejich dlouhodobé ukládání bez vysoké míry rizika ztráty informací.

K novelizačnímu bodu 145 [§ 61 odst. 3 písm. b)]

Jedná se o legislativně-technickou úpravu reflektující zákonný název úkonu.

K novelizačnímu bodu 146 (§ 62 odst. 1)

Úprava souvisí se snahou zjednodušit předávání a zveřejňování výročních zpráv také specializovaným archivům státních příspěvkových organizací, státních podniků, vysokých škol, škol a veřejných výzkumných institucí, archivům územních samosprávných celků a soukromým archivům, aby nebyly povinny předávat je Národnímu archivu nebo příslušnému státnímu oblastnímu archivu, ale mohly je přímo zveřejňovat způsobem umožňujícím dálkový přístup.

K novelizačnímu bodu 147 [§ 62 odst. 2 písm. c)]

Doplnění slova „archivní“ ve spojení „archivní zpracování“ souvisí s novým pojmem zavedeným v § 2 písm. k) a navrhovaná úprava je tedy pouze legislativním důsledkem uvedené změny v zájmu zachování jednotné terminologie.

K novelizačnímu bodu 148 [§ 63 odst. 1 písm. a)]

Navrhovanou úpravou ustanovení § 63 odst. 1 písm. a) dochází k opravě dosavadního znění normativního textu, který v § 3 odst. 1 písm. j) používá legislativní zkratku „školy“ pro označení veřejnoprávních původců, jimiž jsou „školy a školská zařízení s výjimkou mateřských škol, výchovných a ubytovacích zařízení a zařízení školního stravování“ a následně v § 63 zařazuje chybně „školy“ jak do odst. 1 písm. a), tedy mezi původce s povinností vykonávat spisovou službu v plném rozsahu, tak současně do odstavce 2 mezi původce s omezeným výkonem spisové služby. Vyčlenění „škol“ z povinnosti vykonávat spisovou službu v plném rozsahu vychází z vyhodnocení potřeb praxe těchto původců i velké různorodosti objemu a charakteru jimi zpracovávaných dokumentů.

K novelizačnímu bodu 149 (§ 63 odst. 2)

Nově se zavádí povinnost dotčených veřejnoprávních původců vydat spisový řád. Povinnost vyplývá z nutnosti upravit zejména způsob ukládání dokumentů, který podléhá specifickým podmínkám, jejichž dodržování není možné zabezpečit jiným způsobem než centrálně vydaným předpisem veřejnoprávního původce. Jen tímto způsobem je také možné splnit všechny požadavky pro vyřazování dokumentů ve skartačním řízení. Ve spojení „§ 64 odst. 1 až 3 a 8“ se slova „odst. 1 až 3 a 8“ zrušují, neboť dotčení veřejnoprávní původci budou muset splňovat veškeré požadavky ustanovení § 64, a to včetně ustanovení umožňujících dotčeným veřejnoprávním původcům vést rejstříky.

K novelizačnímu bodu 150 (§ 63 odst. 3)

V ustanovení § 63 odst. 3 je navrhováno provedení většího množství věcných a legislativně-technických změn a úprav, a proto je přehlednější jejich zpracování v novém znění tohoto ustanovení. V textu jsou upraveny dosavadní nepřesné vztahy k § 63 odst. 1 a § 3 odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb., které nebyly postiženy v plném rozsahu [například neřešení podmínek výkonu spisové služby notářů, kteří dosud byli zařazeni mezi veřejnoprávní původce (nově jsou skupinou soukromoprávních původců), a nepřesné vymezení vazby mezi § 3 odst. 1 písm. f) a § 63 odst. 1) a dále vazby mezi § 63 odst. 3 a § 63 odst. 1]. Současně je provedena úprava dosavadní věty první § 63 odst. 3 stanovující povinnost vést spisovou službu v elektronické podobě v elektronických systémech spisové služby; nově se upravuje, resp. mění se povinnost některých veřejnoprávních původců. Tato úprava souvisí s úpravou věty druhé (věta za středníkem), kterou se naopak rozšiřuje množství veřejnoprávních původců o ty, kteří mají právo zvolit způsob vykonávání spisové služby buďto v elektronické podobě v elektronických systémech spisové služby nebo v listinné podobě. Jedná se o nápravu postavení některých veřejnoprávních původců, které je ve stávajícím zákoně vzhledem k dalším veřejnoprávním původcům, zejména obcím, neodůvodněně nerovné. Zároveň úpravou tohoto ustanovení dochází k opravě dosavadního chybného znění normativního textu, který školám ve větě první tohoto odstavce ukládal povinnost vést spisovou službu v elektronické podobě v elektronických systémech spisové služby a současně jim větou druhou umožňoval zvolit si způsob vykonávání spisové služby buďto v elektronické podobě v elektronických systémech spisové služby nebo v listinné podobě.

K novelizačním bodům 151 a 157 (§ 63 odst. 4 a § 65 odst. 8)

Navrhovaná úprava vychází ze skutečnosti, že někteří veřejnoprávní původci (např. zpravodajské služby) vykonávají spisovou službu s přihlédnutím k povaze jimi zpracovávaných dokumentů v listinné podobě. Tato forma výkonu spisové služby ovšem nedostačuje prudkému nárůstu množství dokumentů doručovaných a zpracovávaných těmito původci v elektronické podobě. Stejně tak postupný nárůst počtu samostatných datových aplikací používaných uvedenými původci komplikuje vedení jednotlivých agend a manipulaci s jednotlivými dokumenty. S ohledem na tyto skutečnosti a další důvody (zrychlení a zjednodušení administrativních procesů, ekonomická hlediska, dostupnost konkrétních informací, transparentnost s jejich nakládáním a zvýšení jejich ochrany) uvedení původci začali zvažovat možnost vedení spisové služby v elektronické podobě v elektronickém systému spisové služby ve smyslu zákona č. 499/2004 Sb.

K § 63 odst. 4

Případné zavedení spisové služby v elektronické podobě vykonávané v elektronickém systému spisové služby není ovšem v případě původců nakládajících v převážné většině s utajovanými informacemi podle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, tedy zejména zpravodajských služeb, zatím možné. Důvodem je to, že předmětné elektronické systémy spisové služby, které by pro daný případ byly součástí informačních systémů určených pro nakládání s dokumenty v digitální podobě podle zákona č. 412/2005 Sb., nemohou z bezpečnostních důvodů splňovat v plném rozsahu požadavky národního standardu pro elektronické systémy spisové služby. Ustanovením § 63 odst. 4 jsou pro případy, kdy původci, jejichž zvláštní povaha působnosti umožňuje výběr mezi výkonem spisové služby v listinné nebo elektronické podobě s přihlédnutím k ochraně informací zpracovávaných v dokumentech, které jsou předmětem spisové služby, zvolí spisovou službu v elektronické podobě, vyloučeny z jinak závazných požadavků národního standardu pro elektronické systémy spisové služby některé

z nich. S přihlédnutím ke specifickým podmínkám spisové služby u každého takového původce i technologickým odlišnostem jimi používaného elektronického systému spisové služby nelze taxativním výčtem vyloučit v obecné rovině konkrétní požadavky. Proto je rozsah výluky z národního standardu pro elektronické systémy spisové služby stanoven s přihlédnutím k nutnosti certifikace informačního systému pro nakládání s dokumenty obsahujícími utajované informace, tedy tak, aby užití národního standardu nebylo překážkou této certifikace.

K § 65 odst. 8

Navrhovanou úpravou jsou proto stanoveny podmínky pro možné využití elektronických systémů spisové služby také pro uvedené původce, když je přitom zřejmé, že pro dokumenty obsahující utajované skutečnosti v řadě případů nelze použít podepisování elektronickým podpisem tak, jak je definován v zákoně č. 227/2000 Sb. (elektronickým podpisem jsou údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené a které slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě, zaručeným elektronickým podpisem je elektronický podpis, který je jednoznačně spojen s podepisující osobou, umožňuje identifikaci podepisující osoby ve vztahu k datové zprávě, byl vytvořen a připojen k datové zprávě pomocí prostředků, které podepisující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou, a je k datové zprávě, ke které se vztahuje, připojen takovým způsobem, že je možno zjistit jakoukoliv následnou změnu dat). Proto je nutné stanovit pro tyto případy podmínky pro jiný technologický nástroj, který bude nahrazovat elektronický podpis ve funkcích zajištění autentizace a integrity dokumentu, nikoliv však s jednoznačným přiřazením k podepisující osobě bez použití zvláštních metod ověřování.

S přihlédnutím k uvedenému je zřejmé, že takto využívané elektronické systémy spisové služby nemohou v plném rozsahu vyhovět požadavkům národního standardu pro elektronické systémy spisové služby, a to zejména kapitole stanovující požadavky pro používání elektronického podpisu; parametry a využívání zvláštního technologického prostředku tedy musí být stanoveny pouze přiměřeně vůči požadavkům této kapitoly národního standardu pro elektronické systémy spisové služby. Obdobně je zřejmé, že užití technologického prostředku musí být podřízeno výlučně interním potřebám toho kterého původce a že není plnohodnotnou náhradou elektronického podpisu, který musí splňovat podmínky jeho založení na certifikátu vydaného certifikační autoritou a uveřejňování stanovených skutečností jeho životního cyklu (zneplatnění, skončení doby platnosti).

Využívání zvláštního technologického prostředku bude možné pouze za předpokladu, že jím bude zabezpečena autenticita dokumentů, jejich průkaznost a ochrana proti neoprávněné změně. Využití tohoto technologického prostředku a podmínky jeho ověřování musí být upraveny spisovým řádem těchto původců.

K novelizačnímu bodu 152 (§ 64 odst. 1)

Navrhované ustanovení přejímá dosavadní úpravu povinnosti určených původců zajistit příjem dokumentů. S přihlédnutím ke zkušenostem z výkonu spisové služby a dosavadním problémům dopadajícím rovněž na kvalitu zahajovaných řízení se stanoví povinnost určeným původcům zajistit příjem dokumentů v digitální podobě alespoň v datových formátech stanovených jako výstupní datové formáty nebo formáty dokumentů, které jsou výstupem z autorizované konverze dokumentů obsažených v datové zprávě; tato povinnost odpovídá právu odesílatelů dokumentů, jejichž adresáty jsou určení původci, znát podmínky, za kterých jimi odeslaný dokument v digitální podobě bude bez dalšího přijat, zaevidován a vyřízen, aniž by byl odesílatel oslovován se žádostí o zaslání dokumentu v digitální podobě v jiném datovém formátu. Současně tak budou odstraněny problémy

určených původců s přijímáním a dalším zpracováním dokumentů v digitální podobě, a to nejenom z hlediska procesního, ale také z hlediska jednoznačné technické připravenosti a organizačního zabezpečení úkonů jimi provozované podatelny.

Určení původci samozřejmě mohou umožnit příjem dokumentů v digitální podobě také v dalších datových formátech, které v rámci jimi nabízené uživatelské vstřícnosti uveřejňují na úřední desce, resp. pokud nejsou jejími zřizovateli, tak na svých internetových stránkách. Stejně tak mohou stanovit, že příjem dokumentů lze uskutečňovat prostřednictvím jimi stanovených technických nosičů dat.

K novelizačním bodům 153 a 154 (§ 64 odst. 2 a 3)

Navrhovaná úprava § 64 odst. 1 a 2 přejímá normativní úpravu příjmu a evidence dokumentů, která je v současné době provedena ustanoveními § 64 odst. 1 až 3 (dosavadní odstavec 3 se zrušuje). Navrhovaná změna zvyšuje systematiku úpravy příjmu a evidence dokumentů určenými původci. V ustanovení § 64 odst. 2 se s přihlédnutím k obecným trendům v oblasti označování dokumentů využívá k označení dokumentů namísto dosud obecně užívaného čísla jedacího nový identifikátor, který je s přihlédnutím k charakteristikám jeho vlastností nazván „jednoznačný identifikátor“.

Jednoznačný identifikátor je původcem stanovená struktura znaků, která je pevně spojena výlučně s jediným dokumentem (v některých případech na rozdíl do čísla jedacího); strukturu znaku pro účely označování dokumentů stanoví původce ve spisovém řádu, a to včetně podmínek jeho jedinečného využívání (za takto stavených podmínek pak jednoznačným identifikátorem může být také číslo jedací), a to na základě struktury a podrobností vytváření a nakládání s jednoznačným identifikátorem, stanovenými prováděcím právním předpisem. Navrhované ustanovení proto rovněž stanoví zmocnění pro Ministerstvo vnitra k vydání tohoto prováděcího právního předpisu.

K novelizačnímu bodu 155 (§ 65 odst. 5)

V § 65 odst. 5 se nově upravuje definování pojmů „uzavření spisu“ pro účely výkonu spisové služby jak po dokumenty v analogové, tak i v digitální podobě; původci je tak výslovně vymezena odpovědnost za „kvalitu“ ukládaných dokumentů a jejich autentické uchování, neboť je povinen provést kontrolu existence všech náležitostí dokumentu, resp. převést dokumenty v digitální podobě do výstupního datového formátu stanoveného prováděcím právním předpisem a opatřit je metadaty podle národního standardu pro elektronické systémy spisové služby. Účelem stanovených povinností původce je zajistit jednotné podmínky pro uchovávání dokumentů a pro jejich předložení k výběru archiválií v požadované formě a při zachování vlastností svědčících o integritě dokumentu po celou dobu jeho uložení ve spisovně. Nezanedbatelný je také sledovaný cíl předání případně vybraných archiválií v digitální podobě k jejich zaevidování a uložení archivem v datových formátech a s dalšími technickými náležitostmi, které archivu umožní další bezproblémové zpracování takových archiválií.

K novelizačnímu bodu 156 (§ 65 odst. 7)

Navrhované změny jsou legislativně-technickým důsledkem změn navrhovaných v části druhé, tedy v návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 227/2000 Sb.; jedná se o terminologické úpravy v oblasti problematiky užívání elektronického podpisu tak, aby byla zachována jednotná terminologie, a tedy také jednotná aplikační praxe (čl. 40 Legislativních pravidel vlády). Úprava souvisí se zavedením pojmů „uznávaný elektronický podpis, uznávaná elektronická značka“ podle části II návrhu zákona, která se promítá terminologicky obdobně i do návrhu zákona a dalších zákonů (viz odůvodnění k části druhé).

K novelizačnímu bodu 158 (§ 66)

Zrušením nadpisu paragrafu se sleduje uvedení do souladu názvu a obsahu ustanovení, neboť paragraf nepojednává výhradně o spisovém řádu, jak zní jeho stávající nadpis.

K novelizačnímu bodu 159 (§ 66 odst. 2)

Doplnění věty druhé o novou povinnost určených původců zasílat příslušnému archivu spisové a skartační plány je vynuceno nutností, aby příslušný archiv byl ještě před zahájením výběru archiválií přesně informován o způsobu ukládání dokumentů a o skartačních znacích a skartačních lhůtách jednotlivých typů dokumentů. Bez této znalosti nemůže provádět výběr archiválií v souladu s příslušnými ustanoveními zákona a prováděcích předpisů, tj. zejména nemůže kontrolovat způsob sestavování skartačních návrhů a posuzování jednotlivých typů dokumentů, což je pro výběr archiválií rozhodující. Jedná se tedy o zajištění úplnosti potřebných informací a podkladů pro plnění povinností archivů a jimi zajišťovanou metodickou podporu.

K novelizačnímu bodu 160 (§ 66 odst. 4)

S přihlédnutím k požadavkům praxe jednoznačně vymezit počátek plynutí skartační lhůty tak, aby nedocházelo při výkonu spisové služby k rozdílným postupům, je tento okamžik pojmově vymezen jako „spouštěcí událost“; spouštěcí událostí je pak vyřízení dokumentu nebo uzavření spisu, popřípadě podle potřeb výkonu spisové služby konkrétního původce jiná skutečnost, která je ve skartačním plánu definována a uvedena v poznámce u příslušné skartační lhůty. Spouštěcí událost se vyznačuje ve spisovém a skartačním plánu, a to u každého záznamu skartační lhůty.

K novelizačnímu bodu 161 (§ 66 odst. 5 a poznámka pod čarou č. 39)

Nově se zavádí maximální délka skartační lhůty dokumentu, a to na 100 let. Zavedení této povinnosti vyplývá z praktických poznatků učiněných státními archivy, kdy někteří určené původce odmítají zařadit k výběru archiválií dokumenty podstatně starší než 100 let, ačkoliv jejich skartační lhůty již uplynuly, byly-li vůbec kdy stanoveny, a není žádný důvod ponechávat si je nadále ve spisovně. Jelikož pak archivům provádějícím výběr archiválií dosud chyběla právní opora a určení původce neodůvodněně prodlužují skartační lhůty, přistoupilo se k tomuto řešení. Povinnost se nevztahuje na typy dokumentů, jejichž délku uložení stanovuje zvláštní právní předpis na dobu 100 a více let (např. matriky a zdravotnická dokumentace).

K novelizačnímu bodu 162 (§ 66 odst. 6)

Navrhovaná úprava stanoví zmocnění pro vydání prováděcího právního předpisu, kterým bude vymezena struktura a podrobnosti zpracování spisového a skartačního plánu. Toto zmocnění odpovídá požadavkům praxe, které umožní zpracování spisových a skartačních plánů podle individuálních potřeb, avšak s oporou ve stanovené základní struktuře a doporučených metodických postupech úpravy příslušných skutečností a postupů.

K novelizačnímu bodu 163 (§ 67)

Úprava ustanovení sleduje zpřesnění postupu odesílání a příjmu dokumentů a jeho shodu s příslušnými právními předpisy (zavádí se termín „časový údaj“, který je obecnější a současně výstižnější, než stávající termín „den“, a to vzhledem k povinnosti zaznamenávat časový údaj zejména o odeslání dokumentů v digitální podobě v jednotkách menších než den). Místo spojení „připojí k příslušnému spisu“ se navrhuje přesnější spojení „připojí k příslušnému dokumentu nebo vloží do příslušného spisu“.

K novelizačnímu bodu 164 (§ 68 odst. 1)

Ustanovení se doplňuje o povinnost původce ukládat dokumenty podle spisového a skartačního plánu. Doplnění si vyžádala praxe, neboť řada původců dokumentů spisový a skartační plán vydává, ale nepostupuje podle něj, což působí velké potíže při vyhledávání dokumentů určenými původci, při kontrolách ukládání dokumentů ze strany příslušného archivu a při přípravě vyřazování dokumentů.

V textu jsou dále provedeny legislativní úpravy odkazu na příslušné odstavce § 64 tak, aby odkaz věcně odpovídal i po provedení změn podle bodů 152 a 153.

K novelizačnímu bodu 165 (§ 68 odst. 3)

Doplnění věty druhé o povinnost vyrozumět o uskutečněných opatřeních vždy příslušný archiv a zasílat mu všechny informace, které mají podstatný vliv na spisovou službu (zřízení, zrušení, zásadní reorganizace původce), je nutné s ohledem na ustanovení § 68 odst. 1 zákona (ukládání dokumentů ve spisovně podle spisového a skartačního plánu).

K novelizačnímu bodu 166 [§ 68 odst. 4 písm. a), b), d) a e)]

Navrhovaná úprava je terminologickým sjednocením § 68 s ostatními paragrafy zákona s přihlédnutím k novelizačnímu bodu 2 [§ 2 písm. b)]; použitý slovesný vid pak přesněji postihuje normativní obsah předmětných ustanovení.

K novelizačnímu bodu 167 [§ 68 odst. 4 písm. c)]

Nově jsou stanoveny stavebně-technické podmínky budov, ve kterých mají být umístěny spisovny nebo správní archivy, a to s přihlédnutím ke zkušenostem praxe, které prokázaly, že dosavadní právní úprava naprosto nevyhovuje praxi, nelze ji spravedlivě vymáhat a klade větší důraz na vybrané (a tedy nedostatečné) stavební dispozice, namísto primárního zájmu na ochraně dokumentů před zničením nebo poškozením; navrhovaná úprava tedy vymezuje pouze obecný rámec, v němž má být individuálními prostředky původce podle jeho možností a potřeb dosaženo tohoto cíle.

Úpravou se ustanovení současně uvádí v soulad s ustanovením § 61 odst. 2 písm. c).

K novelizačnímu bodu 168 (§ 68a)

Ustanovení bylo pozměněno a doplněno o další podrobnosti, které jsou při praktickém provádění spisové rozluky citelně postrádány (zejména v souvislosti s dosaženými poznatky). V odstavci 1 se doplňuje věta druhá, stanoví podrobnosti k postupu při provádění spisové rozluky, neboť stávající právní úprava se omezuje pouze na nedostatečné konstatování o jejím provedení. Úpravu si vynutily poznatky z praxe, kdy někteří původci sice spisovou rozlukou připravili, ale její příprava byla zcela nedostatečná, neboť jim chyběly podrobnosti určující její přípravu.

Změnou ustanovení odstavce 2 se upravuje postup přípravy, provádění a dokončení spisové rozluky, neboť stávající právní úprava chybně stanoví, že určený původce rozlukou pouze připravuje, ale provádí ji až jeho nástupce nebo likvidátor, což je nežádoucí.

Změnami ustanovení odstavce 3, 4 a 5 se jejich obsah uvádí do souladu s navrhovaným ustanovením § 66 odst. 3 zákona, rozlišujícím „vyřízení dokumentu“ a „uzavření spisu“.

Doplněním věty první a věty druhé odstavce 4 se stanovují podrobnosti důležité pro rozhodování o ukládání dokumentů a spisů, jimž neuplynuly skartační lhůty v případě, že právních nástupců zanikajícího původce je více.

Odstavcem 7 je řešeno přiměřené využití ustanovení o přípravě a provedení spisové rozluky tako v případech zrušení organizační součásti určeného původce, změny určených

původců nebo jejich organizačních součástí nebo při změně vlastníka anebo držitele dokumentu.

K novelizačnímu bodu 169 [§ 69 odst. 3 písm. a)]

Navrhovaná změna § 69 odst. 3 písm. a) je pouze zpřesněním textu podle jeho primárně sledovaného účelu, neboť ustanovení v praxi činilo výkladové problémy.

K novelizačnímu bodu 170 [§ 69 odst. 3 písm. b)]

Navrhovaná změna § 69 odst. 3 písm. b) napravuje současnou nepřesnost textu nahrazením původního zavádějícího označení „původci“ v písm. b) zpřesňujícím označením „v řídicí působnosti svého zřizovatele“.

K novelizačnímu bodu 171 [§ 69 odst. 3 písm. e)]

Ustanovení § 69 odst. 3 písm. e) se zrušuje, neboť v rámci úprav provedených návrhem zákona v dalších ustanoveních zákona č. 499/2004 Sb. se stalo nadbytečné.

K novelizačnímu bodu 172 (§ 69a odst. 1 až 3)

Zrušení odstavců 1 až 3 v § 69a je legislativně-technickým důsledkem provedené analýzy účelnosti dosavadní právní úpravy, díky níž se odstraňují některá nadbytečná duplicitní řešení obecných podmínek příjmu a převádění dokumentů v digitální podobě, v rámci ucelenosti právní úpravy pak zejména problematika dosavadního znění odstavce 2 bude podrobněji a v potřebných souvislostech řešena prováděcím právním předpisem.

K novelizačnímu bodu 173 (§ 69a odst. 1)

Navrhovanou změnou se sjednocuje používání pojmů „formát“, resp. „datový formát“, které jsou v dosavadním znění zákona používány nejednotně a v případě užití pojmu „formát“ nepřesně. Dále se provádí terminologická, resp. jazyková úprava dosavadního znění § 69a odst. 1.

K novelizačnímu bodu 174 (§ 69a odst. 2)

Navrhovanou změnou se sjednocuje používání pojmů „formát“, resp. „datový formát“, které jsou v dosavadním znění zákona používány nejednotně a v případě užití pojmu „formát“ nepřesně. Dále se z jazykového hlediska upravuje význam dosud stanovené části ustanovení, konstatující v daných souvislostech „porušení obsahu dokumentu“ tam, kde z účelu ustanovení vyplývá, že se jedná o „nezajištění neporušitelnosti obsahu dokumentu“. Provedenou úpravou uvedeného ustanovení se tak zpřesňuje vyjádření činnosti původce při převodu dokumentů a změně jejich formátu a jeho uvedení do souladu s ustanovením § 69a odst. 1.

K novelizačním bodům 175 a 176 (§ 69a odst. 3)

Navrhované změny jsou legislativně-technickým důsledkem změn navrhovaných v části druhé, tedy v návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 227/2000 Sb.; jedná se o terminologické úpravy v oblasti problematiky užívání elektronického podpisu tak, aby byla zachována jednotná terminologie, a tedy také jednotná aplikační praxe (čl. 40 Legislativních pravidel vlády). Úprava souvisí se zavedením pojmů „uznávaný elektronický podpis, uznávaná elektronická značka“ podle části II návrhu zákona, která se promítá terminologicky obdobně i do návrhu zákona a dalších zákonů (viz odůvodnění k části druhé). Současně se sjednocuje používání pojmů „formát“, resp. „datový formát“, které jsou v dosavadním znění zákona používány nejednotně a v případě užití pojmu „formát“ nepřesně.

K novelizačnímu bodu 177 (§ 69a odst. 4)

Navrhovaná úprava je opět sjednocením používání pojmu „formát“, resp. „datový formát“, které jsou v dosavadním znění zákona používány nejednotně a v případě užití pojmu „formát“ nepřesně.

K novelizačním bodům 178 a 179 (§ 69a odst. 4)

Ustanovením se stanoví povinnost původce opatřovat dokument v digitální podobě vzniklý převedením z dokumentu v analogové podobě nebo změnou formátu dokumentu v digitální podobě doložkou. V doložce se budou uvádět údaje o převedení dokumentu zejména proto, že tato činnost úzce souvisí s prokazováním pravosti dokumentu v digitální podobě. Povinnost opatřovat takové dokumenty doložkou souvisí s potřebou uchování jejich metadat pro zajištění vlastností, zejména pravosti, během dalšího nakládání s nimi. Prováděcí právní předpis stanoví podrobnosti k údajům zpracovávaným v doložce ověřující převod dokumentů z analogové do digitální podoby nebo naopak.

K novelizačnímu bodu 180 (§ 69a odst. 5)

Navrhovaným ustanovením se stanovuje obecné pravidlo pro posuzování dokumentu v digitální podobě, který je podepsán uznávaným elektronickým podpisem nebo opatřen uznávanou elektronickou značkou osoby, která k takovým úkonům byla v okamžiku podepsání nebo označení oprávněna. Takové dokumenty jsou považovány za platné také v době, kdy již uplynula platnost kvalifikovaného certifikátu, na kterém je uznávaný elektronický podpis založen, resp. kvalifikovaného systémového certifikátu, na kterém je uznávaná elektronická značka založena, a to za předpokladu, že byly ještě za doby platnosti těchto certifikátů opatřeny kvalifikovaným časovým razítkem (které samo o sobě není dokumentem ve smyslu zákona o archivnictví a spisové službě). Dosavadní znění § 69a odst. 8 se upřesňuje proto, aby bylo zřejmé, ve kterém okamžiku musí být kvalifikované časové razítko připojeno, aby byla zachována domněnka pravosti dokumentu v digitální podobě. V této souvislosti je vhodné upozornit, že domněnka pravosti neznamena, že dokument v digitální podobě nesplňující kritéria v domněnce uvedená není pravý. V jeho případě však bude nutno dokazovat jeho pravost, nikoliv jako v případě dokumentu splňujícím kritéria uvedená v domněnce nepravost. Dále je vhodné uvést, že připojením údajů prokazujících existenci dokumentu v čase se neomezuje pouze na připojení kvalifikovaného časového razítka, předpokládá se též využití transakčního protokolu elektronického systému spisové služby, případně jakéhokoliv jiného vhodného technologického prostředku.

Navrhované ustanovení se vztahuje jak na určené, tak i na ostatní původce.

K novelizačnímu bodu 181 [§ 70 odst. 1 písm. k)]

Navrhované doplnění nového písmene k) do ustanovení § 70 odst. 1 je reakcí na doplnění § 66 o nový odstavce 6, kterým se stanoví zmocnění pro vydání prováděcího právního předpisu, jímž budou upraveny podrobnosti zpracování a struktura spisového a skartačního plánu.

K novelizačnímu bodu 182 [§ 70 odst. 1 písm. o) až p)]

Zmocnění se doplňuje o nová písmena o) až p), kterými je stanovováno zmocnění k provedení podrobnější úpravy struktury údajů záznamu o výsledku ověření uznávaného elektronického podpisu, uznávané elektronické značky a kvalifikovaného časového razítka, a to s přihlédnutím k zajištění přesných a jednoznačných podmínek uživatelské aplikace navrhovaného znění § 69a odst. 5 (ověřování integrity a autentičnosti dokumentů). Obdobně je stanovováno zmocnění pro podrobnou úpravu údajů týkajících se převedení nebo změny datového formátu dokumentu obsažené v doložce podle § 69a odst. 4 (doložka dokumentu

v digitální podobě vzniklého převedením z dokumentu v analogové podobě nebo změnou datového formátu dokumentu v digitální podobě), a to jednak z důvodů bezpečného provádění těchto převodů, jednak z důvodů zachování možnosti prověřování integrity těchto dokumentů z hlediska jejich uchovávání (péče o ně).

K novelizačnímu bodu 183 (§ 70 odst. 2)

V ustanovení se zrušují označená slova pro nadbytečnost, neboť jeho závěr uvádí, pro jaké systémy se požadavky stanoví.

K novelizačnímu bodu 184 (§ 70 odst. 3)

Ustanovením § 60a odst. 2 písm. g) návrhu zákona je jako součást žádosti o udělení oprávnění k ukládání archiválií v digitální podobě rovněž stanoven návrh provozního řádu digitálního archivu. V zájmu sjednocení praxe a současně jako pomoc archivům, které budou žádat o oprávnění k ukládání archiválií v digitální podobě, vydá Ministerstvo vnitra za odborné součinnosti Národního archivu vzorový provozní řádu digitálního archivu a zveřejní jej ve Věstníku Ministerstva vnitra a způsobem umožňujícím dálkový přístup. Tato forma publikace vzorového provozního řádu digitálního archivu byla zvolena jednak vzhledem k technické povaze provozního řádu a jeho obtížnému zpracování v souladu s požadavky Legislativních pravidel vlády, jednak s přihlédnutím k uživatelským možnostem takovéto formy jeho vydání jak ze strany Ministerstva vnitra (komentáře, metodiky, ale i případné novelizace), tak i ze strany samotných archivů.

K novelizačnímu bodu 185 [§ 71 odst. 1 písm. b) bod 3]

Doplnění ustanovení souvisí s úpravou ustanovení § 46 odst. 1 písm. a); jedná se o technickou úpravu.

K novelizačnímu bodu 186 [§ 71 odst. 1 písm. c) bod 7]

Doplnění ustanovení souvisí s úpravami § 46 odst. 1 písm. a) a § 71 odst. 1 písm. b) bod 3; jedná se o legislativně-technické promítnutí těchto úprav tak, aby byla zajištěna terminologická a věcná jednotnost zákona.

K novelizačnímu bodu 187 (§ 71 odst. 2)

Zkušenosti z praxe ukazují, že rozsah kontroly spisové služby vykonávané v elektronických systémech spisové služby není oproti původním předpokladům dostačující. I ve spisové službě vykonávané v elektronických systémech spisové služby je nakládáno s určitým množstvím dokumentů v analogové podobě, které z různých důvodů nelze převést do podoby digitální. V jejich případě je potřeba aplikovat kontrolní postupy vlastní kontrole spisové služby vykonávané v podobě listinné. Z tohoto důvodů se sjednocuje rozsah kontroly spisové služby vykonávané v elektronické podobě s rozsahem kontroly spisové služby vykonávané v podobě listinné.

K novelizačnímu bodu 188 (§ 73 odst. 1)

Změna je jednak legislativně-technickou úpravou, která je součástí vložení nového písmene b) do odstavce 1 § 73. Tímto písmenem se nově stanoví skutková podstata přestupku „nevrácení vypůjčené archiválie“, a to v zájmu přesnějšiho vymezení nežádoucího nakládání s archiváliemi fyzickými osobami. Stávající vymezení je úzké, neboť opomíjí možnost nevrácení archiválie. Nutnost doplnění nového ustanovení je zřejmé ze skutečnosti, že zapůjčování archiválií mimo archiv vykonávající o ně péči je rozšířené.

K novelizačnímu bodu 189 [§ 73 odst. 4 písm. b)]

V ustanovení se mění odkaz v souvislosti s úpravou provedenou v § 25.

K novelizačnímu bodu 190 [§ 73 odst. 7 písm. a)]

Sankcí za spáchání přestupku podle § 73 odst. 1 písm. b) zákona je vzhledem k jeho důsledkům pro archiv, resp. pro dokumenty vypovídající o historickém a kulturním dědictví a mající nenahraditelnou informační hodnotu, stanovena pokuta až do výše 400 000 Kč.

K novelizačnímu bodu 191 [§ 73 odst. 7 písm. b)]

Za spáchání přestupků vymezených skutkovou podstatou podle § 73 odst. 1 písm. a) a c) (poškození nebo zničení archiválií nebo dokumentu, vývoz archiválií bez povolení podle § 29 odst. 1) se stanoví pokuta až do výše 100 000,-Kč.

K novelizačnímu bodu 192 (§ 74 odst. 1)

Navrhovaná změna, obdobně jako další úpravy navrhované pro oblast skutkových podstat přestupků a správních deliktů v oblasti archivnictví a jejich sankcionování, sleduje přesnější specifikaci nežádoucího nakládání s archiváliemi právníckými a podnikajícími fyzickými osobami, které je možné posuzovat jako skutkovou podstatu správního deliktu. Ustanovení se upravuje obdobně jako ustanovení § 73 odst. 1.

K novelizačnímu bodu 193 (§ 74 odst. 3)

Navrhovaná změna je opravou chyby v dosavadním znění § 74 odst. 1, kde je v části řešící správní delikty nesprávně odkázáno na spáchání přestupku.

K novelizačnímu bodu 194 [§ 74 odst. 3 písm. b)]

V ustanovení se mění odkaz v souvislosti s úpravou provedenou v § 25.

K novelizačnímu bodu 195 (§ 74 odst. 7)

Navrhovanou změnou se dosavadní skutková podstata neuchování dokumentu a neumožnění provedení výběru archiválií právníckou nebo podnikající fyzickou osobou v souladu se změnou navrhovanou v § 3 odst. 3 bude vztahovat rovněž na právní nástupce veřejnoprávního anebo soukromoprávního původce, pokud povinnost uchovávat dokumenty a umožnit výběr archiválií měli již tito původci.

K novelizačnímu bodu 196 [§ 74 odst. 8 písm. d)]

Připojuje se nové písmeno d). Přestupky určeného původce v oblasti spisové služby se doplňují o neukládání dokumentů podle spisového a skartačního plánu. Neplnění této povinnosti může mít škodlivé následky především pro samotného původce dokumentů pro jejich vyhledávání, přípravu skartačního řízení a může být jednou z příčin jejich ztráty.

K novelizačnímu bodu 197 [§ 74 odst. 10 písm. a)])

Obdobně jako v novelizačním bodě 198 se za spáchání správního deliktu podle § 74 odst. 1 písm. b) a odstavce 3 písm. d) vzhledem k jejich důsledkům pro archiv, popřípadě pro dokumenty vypovídající o historickém a kulturním dědictví, stanoví pokuta až do výše 400 000 Kč; nově se do této sazby sankce doplňuje správní delikt podle § 74 odst. 1 písm. b).

K novelizačnímu bodu 198 [§ 74 odst. 10 písm. b)])

Sankcí za spáchání správního deliktu podle § 74 odst. 1 písm. a) a odstavců 6, 7, 8 nebo 9 (vzhledem k novému označení odstavců) je pokuta až do výše 200 000 Kč; nově se do

této sazby sankce doplňuje správní delikt podle § 74 odst. 1 písm. a) a odstavec 7 (viz bod 196).

K novelizačnímu bodu 199 [§ 74 odst. 10 písm. c)]

Sankcí za spáchání správního deliktu podle § 74 odst. 1 písm. c) je pokuta až do výše 100 000,- Kč; vyjímá se správní delikt podle § 74 odst. 1 písm. a).

K novelizačnímu bodu 200 (§ 78 odst. 3)

Náhradou spojení „u něho uložených“ spojením „náležejících do jeho péče“ se ustanovení upravuje v souvislosti se zavedením pojmu „péče o archiválie“, který v sobě obsahuje mj. uložení archiválií (viz novelizační bod 2).

K novelizačnímu bodu 201 (§ 78a)

Nový § 78a vylučuje použití uvedená ustanovení v souvislosti s archiváliemi v digitální podobě. Je tomu tak proto, že je potřebné vymezit přesněji okruh archiválií, kterých se ustanovení týkají. Z podstaty věci sice plyne, že je nelze použít pro archiválie v digitální podobě, přesto je potřebné tyto části zákona zmínit. Jako příklad lze uvést problematiku vývozu archiválií do ciziny za účelem vystavování, výzkumu, konzervace či restaurování (§ 29). V případě archiválií v digitální podobě není předmětem ochrany jejich fyzická podstata, která byla významná u archiválií v analogové podobě. Vývoz archiválií v analogové podobě pro výstavní účely, výzkum nebo pro jejich konzervaci a restaurování byl povolován či nepovolován vždy s ohledem na jejich fyzický stav, nikoliv s ohledem na jejich obsah. V případě archiválií v digitální podobě tento problém odpadá a speciální ustanovení o vývozu archiválií v digitální podobě nemá smysl. Vzhledem k možnostem dálkového přístupu je pro vystavovatele možné stažení archiválie v digitální podobě a převedení pro konkrétní výstavní potřebu ad hoc do fyzické podoby kopie. Otázka vývozu archiválií v digitální podobě se tak redukuje na obecnou otázku zpřístupnění či nezpřístupnění archiválií.

K novelizačnímu bodu 202 [§ 79 odst. 2 písm. a)]

Zrušení spojení slov „ve skartačním řízení a při výběru archiválií mimo skartačního řízení“ je legislativně-technickou úpravou vyvolanou změnami provedenými novelizačním bodem 10 v dosavadním znění § 6 zákona.

K novelizačnímu bodu 203 (§ 80 odst. 4)

V textu se pouze opravuje dosud chybně uvedený název Národní galerie v Praze (dosud uvedený pouze slovy „Národní galerie“).

K novelizačnímu bodu 204 (§ 83 odst. 3)

Mění se formulace dosavadního znění ustanovení § 83 odst. 3, neboť je potřebné zpřesnit vymezení okruhu archiválií a archivů, jichž se týká. Dále se slovo „ukládají“ nahrazuje slovy „náleží do péče“; ustanovení se upravuje v souvislosti se zavedením pojmu „péče o archiválie“, který v sobě obsahuje mj. uložení archiválií (viz novelizační bod 2).

K novelizačnímu bodu 205 (§ 86)

Úprava ustanovení je legislativně-technickou úpravou reagující na nově doplněná zmocnění k vydání prováděcího právního předpisu (struktura spisového a skartačního plánu, údaje vedené v doložce provedeného převodu dokumentu z analogové a do digitální podoby a naopak, náležitosti soupisu předávaných dokumentů v digitální podobě, struktura jednoznačného identifikátoru).

K novelizačnímu bodu 206 (příloha č. 1)

Příloha č. 1 se upravuje v souvislosti se změnou ustanovení § 3 odst. 2 písm. a) a § 3 odst. 2 písm. c). Redukcí jednotlivých ustanovení se snižuje rozsah povinnosti soukromoprávních původců překládat k výběru archiválií výrazně menší rozsah typů dokumentů, než tomu bylo dosud, což se projeví příznivě rovněž ve snížení jejich administrativní zátěže, naopak se doplňují dokumenty, které jsou výstupem auditů, jako velmi významné dokumenty svědčící o chodu a způsobu řízení právnické osoby. Současně se doplňují dokumenty, které jsou povinni uchovávat notáři a z nichž jsou povinni umožnit výběr archiválií. V souvislosti s provedenými změnami byla rovněž upravena struktura přílohy č. 1 tak, aby tato byla systematická a uživatelsky přehledná.

K novelizačnímu bodu 207 (příloha č. 3 a změna v označení přílohy č. 4)

Příloha č. 3 se zrušuje v souvislosti s vypuštěním § 20 zákona. Navrhovaná úprava v dosavadním označení znění přílohy č. 4 je legislativně-technickým důsledkem zrušení přílohy č. 3 (označení jako příloha č. 3).

K novelizačnímu bodu 208 [příloha č. 3, písm. a) bod 10]

V ustanovení písm. a) bod 10 se sídlo Státního okresního archivu Praha – Západ mění z Prahy na Dobřichovice; změna souvisí s přenesením sídla státního okresního archivu.

K čl. II

K usnadnění aplikační praxe při zrušení kategorizace archiválií se stanoví další osud úkonů týkajících se kategorizace archiválií provedených před účinností tohoto zákona.

K čl. III

Předseda vlády se s přihlédnutím k rozsahu navrhovaných úprav zmocňuje k vydání úplného znění zákona č. 499/2004 Sb. ve znění změn přijatých v dalším legislativním procesu na základě návrhu zákona.

K části druhé

K čl. IV

Obecně

1.

Problematika elektronických podatel, respektive přijímání některých typů dokumentů v podobě datové zprávy je neorganicky zařazena v zákonu č. 227/2000 Sb. Institut elektronických podatel, jakkoliv je v zákonu č. 227/2000 Sb. vymezen jako soubor opatření sloužících k příjmu a odesílání dokumentů opatřených zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a umožňujícím jednoznačnou identifikaci podepisující osoby, je ve skutečnosti užíván k přijímání a odesílání i jiných datových zpráv. Navíc je sporné, zda má sloužit k přijímání a odesílání pouze těch datových zpráv, které jsou distribuovány prostřednictvím sítě elektronických komunikací, nebo k přijímání a odesílání datových zpráv distribuovaných i jinými komunikačními kanály (datovou schránkou, jinými informačními systémy veřejné správy, technickým nosičem dat). Z těchto důvodů se navrhuje institut elektronické podatelny zrušit a problematiku přijímání a odesílání datových zpráv upravit jednotně v zákonu č. 499/2004 Sb., případně jeho prováděcích předpisech. V zákonu č. 499/2004 Sb. se upravuje obecnější institut podatelny, tedy zařízení (de facto soubor opatření) sloužící k přijímání a odesílání dokumentů původcem. Podatelna je místem, prostřednictvím kterého určený původce přijímá a odesílá dokumenty bez ohledu na jejich podobu (formu) či distribuční kanál (držitel poštovní licence, kurýr, osobní podání, zaslání na elektronickou adresu, zaslání datovou schránkou apod.). Předmětným ustanovením se tedy zákon č. 227/2000 Sb. oprostňuje od institutu elektronické podatelny.

Stávající znění § 11 vyvolává interpretační problémy jak stran určení oblasti, v níž je užití zaručeného elektronického podpisu založeného na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a umožňujícím jednoznačnou identifikaci podepisující osoby (tzv. uznávaný elektronický podpis) nebo elektronické značky založené na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb obligatorní, tak i stran samotné definice právě uvedeného typu elektronického podpisu.

V první řadě není zřejmé, zda je povinností užívat uznávaný elektronický podpis při komunikaci od adresáta veřejné moci k orgánu veřejné moci. Jiné právní předpisy upravující náležitosti podání vůči orgánům veřejné moci až na výjimky požadují „pouze“ zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb či zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu, tj. absentuje požadavek, aby kvalifikovaný certifikát umožňoval jednoznačnou identifikaci podepisující osoby, případně i požadavek, aby kvalifikovaný certifikát vydal akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb. Jednoznačné určení podepisující osoby je však z hlediska orgánu veřejné moci esenciální.

Dále v praxi existují spory stran subsidiarity zákona č. 227/2000 Sb. ve vztahu k ustanovením jiných právních předpisů upravujícím užití elektronického podpisu orgány veřejné moci. V těchto předpisech se obvykle užívá formulace zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a podobně jako v případě uvedeném v předchozím odstavci absentuje zmínka o požadavku na jednoznačnou určitelnost podepisující osoby. Přestože záměr zákonodárce byl, aby zákon č. 227/2000 Sb., konkrétně jeho § 11 plnil úlohu subsidiární normy, a tedy aby byl užíván tzv. uznávaný elektronický podpis, objevují se i výklady považující zvláštní ustanovení jiných právních předpisů upravujícím užití elektronického

podpisu orgány veřejné moci za vylučující použití § 11 zákona č. 227/2000 Sb. Obdobné tendence se objevují i v případě zahraničních elektronických podpisů stanovených vlastností, které musí být akceptovány orgány veřejné moci a které jsou v platném znění zákona č. 227/2000 Sb. považovány za uznávaný elektronický podpis.

Rovněž z hlediska legislativně technického vykazuje stávající úprava tzv. uznávaného elektronického podpisu určité nedostatky, zejména ve vztahu k jiným právním předpisům obsahujícím pravidla o jeho užívání. Legální název tzv. uznávaného elektronického podpisu – zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a umožňujícím jednoznačnou identifikaci podepisující osoby – je jednak příliš dlouhý, jednak nedosahuje té míry technologické neutrality, která je pro zákon žádoucí. První z uvedených problémů některé zákony řeší podobně jako zákon č. 227/2000 Sb. zavedením legislativní zkratky „uznávaný elektronický podpis“, jiné zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a umožňujícím jednoznačnou identifikaci podepisující osoby přímo nazývají uznávaným elektronickým podpisem, ačkoliv právní řád tento pojem nezná. Co se týče míry technologické neutrality, užití názvu zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb (a umožňujícím jednoznačnou identifikaci podepisující osoby) v jiných právních předpisech znamená, že v případě změny technologie elektronického podpisu, případě změny v procesu jeho poskytování, je nutný legislativní zásah do těchto právních předpisů, přestože z jejich hlediska jsou tyto aspekty irelevantní.

Z výše uvedených důvodů se § 11 zákona č. 227/2000 Sb. reformuluje tak, že namísto legislativní zkratky „uznávaný elektronický podpis“ zavádí pro zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a umožňujícím jednoznačnou identifikaci podepisující osoby název „uznávaný elektronický podpis“. Tato skutečnost se současně zohledňuje ve všech právních předpisech obsahujících pravidla pro jeho použití. Obdobně je postupováno v případě elektronické značky založené na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb. § 11 zákona č. 227/2000 Sb. dále obsahuje vymezení obou institutů. V případě budoucí změny technologie či procesu poskytování uznávaného elektronického podpisu nebo uznávané elektronické značky bude pozměněn pouze § 11 zákona č. 227/2000 Sb., případně jiná jeho ustanovení, zatímco jiné právní předpisy obsahující pravidla jejich používání nebude potřeba měnit. Souvisejících legislativních zásahů v těchto předpisech je využito i k sjednocení terminologie užívání uznávaného elektronického podpisu, uznávané elektronické značky a kvalifikovaného časového razítka – dokument se podepisuje uznávaným elektronickým podpisem, označuje uznávanou elektronickou značkou nebo opatřuje kvalifikovaným časovým razítkem. V § 11 se dále stanoví případy obligatorního užití uznávaného elektronického podpisu či uznávané elektronické značky. Uznávaným elektronickým podpisem nebo uznávanou elektronickou značkou bude potřeba podepsat jakýkoliv dokument, u něhož je vyžadováno podepsání elektronickým podpisem či označení elektronickou značkou, který je adresován státu či jeho orgánům (např. správní úřady, soudy), územním samosprávným celkům či jejich orgánům (např. obecní úřady, obecní policie), právnickým osobám zřízeným zákonem (např. samosprávné komory zřízené zákonem, veřejné vysoké školy), zřízeným či založeným podzákonným aktem státu, územního samosprávného celku či právnické osoby zřízené zákonem anebo jejich orgánům. Povinnost podepsat uznávaným elektronickým podpisem nebo uznávanou elektronickou značkou se týká jakéhokoliv dokumentu, u něhož je vyžadováno podepsání elektronickým podpisem či označení elektronickou značkou, bez ohledu na povahu úkonu [tj. zda je úkon činěný vůči adresátu povahy veřejnoprávní

(např. žádost o vydání stavebního povolení) či soukromoprávní (např. výpověď nájemní smlouvy)]. Pouze v případě právnických osob vykonávajících veřejnou správu, které nejsou uvedeny výše, a fyzických osob vykonávajících veřejnou správu se povinnost podepsat jakýkoliv dokument, u něhož je vyžadováno podepsání elektronickým podpisem či označení elektronickou značkou, omezuje pouze na dokumenty týkající se výkonu veřejné správy (podání apod.). Stejná pravidla platí i v případě podepisování dokumentů z provenience státu, územních samosprávných celků, právnických osob zřízeným zákonem, zřízeným nebo založeným podzákonným aktem státu, územního samosprávného celku či právnické osoby zřízené zákonem anebo jejich orgánů, jakož i dokumentů týkajících se výkonu veřejné správy z provenience ostatních právnických osob vykonávajících veřejnou správu a fyzických osob vykonávajících veřejnou správu. Oproti stávajícímu znění § 11 zákona č. 227/2000 Sb. se tak oblast povinného užívání uznávaného elektronického podpisu de iure rozšiřuje. Dosud musely stát, územní samosprávné celky a právnické osoby zřízené zákonem či zřízené nebo založené státem, územním samosprávným celkem nebo právnickou osobou zřízenou zákonem používat uznávaný elektronický podpis nebo uznávanou elektronickou značku pouze při výkonu veřejné moci. Důvodem rozšíření je povinnost těchto subjektů vykonávat spisovou službu (není vázána pouze na výkon veřejné moci), přičemž používání uznávaného elektronického podpisu či uznávané elektronické značky je jedním z prostředků zajišťujících její řádné vedení. Používání jiných typů elektronických podpisů nebo elektronických značek, které nemají vlastnosti uznávaného elektronického podpisu nebo uznávané elektronické značky (jednoznačná určitelnost podepisující osoby), toto neumožňují. Je potřeba dodat, že de facto k rozšíření nedochází, neboť většina povinných subjektů za stávajícího znění zákona č. 227/2000 Sb. užívá k podepisování či označování dokumentů v podobě datové zprávy uznávaného elektronického podpisu či uznávané elektronické značky i tehdy, kdy se nejedná o výkon veřejné moci (užívání dvou typů elektronických podpisů či značek není praktické). Navíc je potřeba zdůraznit, že užití uznávaného elektronického podpisu nebo uznávané elektronické značky k podepsání nebo označení bude povinné pouze v případě, kdy jiný právní předpis požaduje, aby byl dokument podepsán elektronickým podpisem nebo označen elektronickou značkou (např. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád). Zákon č. 227/2000 Sb. sám povinnost podepisovat dokumenty elektronickým podpisem či označovat elektronickou značkou nestanoví.

2.

Současně se návrhem zákona vytváří aplikační podmínky pro implementaci Rozhodnutí Komise 2011/130/EU ze dne 25. února 2011, kterým se stanoví minimální požadavky na přeshraniční zpracování dokumentů elektronicky podepsaných příslušnými orgány podle směrnice 2006/123/ES Evropského parlamentu a Rady o službách na vnitřním trhu, a to zejména v rozsahu oznamovací povinnosti stávajících možností ověření uznávaného elektronického podpisu nebo uznávané elektronické značky, které splňují požadavky podle tohoto rozhodnutí a zpřístupňování aplikace, která umožní okamžité ověření uznávaného elektronického podpisu nebo uznávané elektronické značky, v případech, kdy podepisující osoba neužívá uznávaný elektronický podpis nebo uznávanou elektronickou značku v referenčním formátu podle tohoto rozhodnutí (navrhované znění § 11 odst. 5). Referenčním formátem uznávaného elektronického podpisu nebo uznávané elektronické značky se podle rozhodnutí rozumí zaručený elektronický podpis na bázi XML, CMS nebo PDF ve formátu BES nebo EPES v souladu s technickou specifikací přílohy rozhodnutí.

Z rozhodnutí vyplývá, že státy, jejichž orgány podepisují dokumenty za použití jiných než referenčních formátů elektronických podpisů v něm uvedených, oznámí Komisi stávající možnosti ověřování těchto dokumentů a zpřístupní aplikaci, která bude umožňovat ověřovat dokumenty podepsané v těchto specifických formátech a která bude přístupná online.

Orgánem odpovědným za plnění této povinnosti vůči Komisi je za Českou republiku Ministerstvo vnitra. Povinnost dodat Ministerstvu vnitra aplikaci s bezplatným užíváním, se proto vztahuje na všechny orgány veřejné správy uvedené v navrhovaném znění § 11 odst. 2, které budou podepisovat nebo označovat dokumenty v jiných než referenčních formátech.

K novelizačnímu bodu 1 [§ 2 písm. d)]

Touto úpravou se pro účely zákona upřesňuje, že i datový soubor sám o sobě (bez obálky používané k přenosu datových zpráv) uložený na technickém nosiči dat může být elektronicky podepsaný.

K novelizačnímu bodu 2 [§ 2 písm. w)]

Technické zařízení pro vytváření nebo ověřování elektronických podpisů je užívané pouze poskytovatelem certifikačních služeb, což z původního textu není zřejmé. Jiná technická zařízení mohou být např. ve spisovnách, v různých aplikacích u uživatelů, ale ty nástrojem elektronického podpisu ve smyslu zákona nejsou.

K novelizačnímu bodu 3 [§ 2 písm. y)]

Viz obecná část odůvodnění tohoto článku.

K novelizačnímu bodu 4 (§ 6 odst. 5)

Navrhovaná úprava je zajištěním terminologického souladu mezi zákonem a zákonem o archivnictví a spisové službě (čl. 40 odst. 1 Legislativních pravidel vlády). Dosavadní terminologie (informace a dokumentace) je z pohledu výkonu spisové služby nesprávná, což se projevuje zejména ve vztahu k navrhovanému znění § 6 odst. 6.

K novelizačnímu bodu 5 a 6 (§ 6 odst. 6)

S přihlédnutím k významu dokumentů souvisejících s poskytováním kvalifikovaných certifikačních služeb a podmínkám jejich dlouhodobého využívání se upřesňuje skartační lhůta těchto dokumentů. Zároveň se zrušuje poznámka pod čarou č. 2.

K novelizačnímu bodu 7 (§ 6 odst. 7)

Nově navrhované ustanovení § 6 odst. 7 zčásti přejímá řešení věcné problematiky předávání dokumentů souvisejících s poskytováním kvalifikovaných certifikačních služeb Ministerstvu vnitra. Z původní úpravy však nebylo zcela zřejmé, kdy nastane povinnost předat Ministerstvu vnitra seznam zneplatněných certifikátů (tzv. CRL). CRL se vydává i několikrát denně, navrhovaná úprava proto upřesňuje lhůtu, kdy by měli kvalifikovaní poskytovatelé certifikačních služeb předávat seznamy CRL Ministerstvu vnitra tak, aby toto předávání bylo jednotné, účelné a využitelné. Z praktických důvodů je navrhováno, aby byly seznamy zneplatněných certifikátů v daném roce předávány Ministerstvu vnitra souhrnně jednou ročně, a to po uplynutí lhůty 10 let. Současně je stanovena lhůta, do které musí být tato povinnost splněna, a to dne 31. ledna následujícího kalendářního roku po uplynutí shora uvedené lhůty.

K novelizačnímu bodu 8 [§ 9 odst. 2 písm. h)]

Viz bod 1 obecné části odůvodnění tohoto článku.

K novelizačnímu bodu 9 (§ 11)

Tato úprava, s výjimkou odstavce 5, jak je uvedeno shora, vyplývá z odůvodnění uvedeného v bodě 1 obecné části odůvodnění tohoto článku. Pokud jde o odstavec 5, viz odůvodnění uvedené v bodě 2 obecné části odůvodnění tohoto článku.

K novelizačnímu bodu 10 (§ 20 odst. 4)

Navrhovaná změna je legislativním důsledkem změny provedené v bodě 8.

K části třetí a čtvrté

K čl. V a VI

Změny provedené v těchto částech návrhu zákona jsou promítnutím terminologických úprav provedených v bodě 8 části druhé návrhu zákona (§ 11 odst. 3 a 4 zákona č. 227/2000 Sb.), zajišťují tedy terminologický soulad s pojmy „podepisování uznávaným elektronickým podpisem“ a „označování uznávanou elektronickou značkou“ (čl. 40 odst. 1 Legislativních pravidel vlády) tak, jak jsou zcela běžně používány v praxi podle takto příslušnými zákony zavedených legislativních zkratk pro pojmy „zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb“ a „elektronická značka založená na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb“. Celé názvy uvedených pojmů sice přesně vystihují podstatu těchto nástrojů, ale pro užívání v praxi, včetně praxe legislativní, jsou příliš neobratné, což dokazuje kromě jiného 38 zákonů, zavádějících shodné legislativní zkratky za účelem srozumitelnosti a přehlednosti normativního textu.

Do normativního textu příslušných zákonů prováděné úpravy jsou navrhovány kromě uvedeného také z důvodu, že praxe pojmy „uznávaný elektronický podpis“ a „uznávaná elektronická značka“ přijala bez jakýchkoliv výkladových problémů a aplikačních chyb.

Navrhované změny v příslušných zákonech současně odrážejí úpravu systému spisové služby a péče o archiválie v oblasti vytvoření jednotných a systematických podmínek provozování elektronické podatelny v jednom právním předpise, který současně nahradí nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášku č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelkách. V souvislosti s tím se rovněž provádí terminologická úprava, upřesňující nepřesné užívání pojmu „elektronická podatelna“ tam, kde se správně jedná o pojem „adresa elektronické podatelny“.

K části páté

K čl. VII

Navrhovanou změnou v příloze č. 3 „Koncesované živnosti“ zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, se provádí pouze legislativně-technická oprava chybně citovaného odkazu na § 68 odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb. tam, kde z povahy věci je zřejmé, že pro udělení povolení živnosti, jejímž předmětem je „vedení spisovny“, nemůže příslušný správní orgán posuzovat „povinnost určeného původce ukládat všechny vyřízené spisy a jiné dokumenty po dobu trvání skartační lhůty ve spisovně“ (tedy podle chybného odkazu na § 68 odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb.). Podmínkou pro udělení koncese naopak je posouzení, zda budova, v níž má být spisovna provozována splňuje stavebně-technické podmínky tak, jak jsou stanoveny v § 68 odst. 4 zákona č. 499/2004 Sb. Uvedená chyba v zákoně č. 499/2004 Sb. v praxi často vede k tomu, že po žadatelích o udělení koncese k vedení spisovny je chybně požadováno splnění stavebně-technických, prostorových, bezpečnostních, materiálních, finančních a personálních

podmínek a pro vedení archivů ve smyslu § 61 zákona č. 499/2004 Sb., a to i přesto, že ze znění § 61 odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb. je zřejmé, že užití tohoto ustanovení pro vedení spisoven není určené, a to ani v případném přiměřeném rozsahu. Použití § 61 zákona č. 499/2004 Sb. neodpovídá účelu vedení spisoven a navíc zasahuje do odpovědnostního rozhodování jejich zřizovatelů. Navrhovanou změnou budou tyto rozpory odstraněny.

K části šesté

K čl. VIII

Rovněž také v souvislosti s úpravou provedenou v novelizačních bodech 7 a 108 v části první návrhu zákona se v § 75a odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákona č. 499/2004 Sb., ve větě druhé vylučují bytová družstva z povinnosti likvidátora připojovat k návrhu na výmaz společnosti z obchodního rejstříku potvrzení územně příslušného státního oblastního archivu, že s ním bylo projednáno zabezpečení archivu a dokumentů zanikající společnosti, a to pro nadbytečnost plnění takové povinnosti vůči bytovým družstvům s přihlédnutím k povinnostem příslušných původců vyplývajících přímo ze zákona č. 499/2004 Sb.

K části sedmé až šestnácté

K čl. IX až XVIII

Změny provedené v těchto částech návrhu zákona jsou promítnutím terminologických úprav provedených v bodě 8 části druhé návrhu zákona (§ 11 odst. 3 a 4 zákona č. 227/2000 Sb.), zajišťují tedy terminologický soulad s pojmy „podepisování uznávaným elektronickým podpisem“ a „označování uznávanou elektronickou značkou“ (čl. 40 odst. 1 Legislativních pravidel vlády) tak, jak jsou zcela běžně používány v praxi podle takto příslušnými zákony zavedených legislativních zkratk pro pojmy „zaručený elektronický podpisy založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb“ a „elektronická značka založená na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb“. Celé názvy uvedených pojmů sice přesně vystihují podstatu těchto nástrojů, ale pro užívání v praxi, včetně praxe legislativní, jsou příliš neobratné, což dokazuje kromě jiného 38 zákonů, zavádějících shodné legislativní zkratky za účelem srozumitelnosti a přehlednosti normativního textu.

Do normativního textu příslušných zákonů prováděné úpravy jsou navrhovány kromě uvedeného také z důvodu, že praxe pojmy „uznávaný elektronický podpis“ a „uznávaná elektronická značka“ přijala bez jakýchkoliv výkladových problémů a aplikačních chyb.

Navrhované změny v příslušných zákonech současně odrážejí úpravu systému spisové služby a péče o archiválie v oblasti vytvoření jednotných a systematických podmínek provozování elektronické podatelny v jednom právním předpise, který současně nahradí nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášku č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelkách. V souvislosti s tím se rovněž provádí terminologická úprava, upřesňující nepřesné užívání pojmu „elektronická podatelna“ tam, kde se správně jedná o pojem „adresa elektronické podatelny“.

K části sedmnácté

K čl. XIX

K novelizačnímu bodu 1 (§ 25 odst. 4)

S přihlédnutím k požadavkům praxe se doplňuje povinnost matričních úřadů vydat úmrtní list také fyzickým osobám, které na jeho vydání prokáží právní zájem; dosavadní možnost získat úmrtní list na základě § 25 odst. 1 zákona o matrikách se totiž ukázala vzhledem ke skutečným potřebám fyzických osob a různorodosti právních vztahů, kdy je úmrtní list předkládán jako důkazní prostředek, jako nedostatečná (např. provedení změn v neaktuálních zápisech na listech vlastnictví v katastru nemovitostí). Současně se stanovuje možnost vydat úmrtní list fyzické osobě, která žila se zemřelým ve společné domácnosti v době jeho smrti nebo která je vypravitelem jeho pohřbu, a to z důvodů vyřizování skutečností souvisejících např. s ukončením užívání bytu, zajištěním pohřbu a dalšími souvisejícími událostmi.

K novelizačním bodům 2 a 3 (§ 25 odst. 6, § 45)

Navrhovaným doplněním odstavce do § 25 se sjednocuje právní režim podepisování na žádostech o vydání maticního dokladu v § 25 odst. 6 a žádostech o vydání vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do registrovaného partnerství podle § 45 zákona o matrikách, který musí být obdobný, jako je tomu např. v dosavadním znění 76 odst. 1. V obou případech zákon o matrikách sleduje zajištění jednoznačné autentizace žadatele.

K novelizačnímu bodu 4 (§ 73a)

Navrhovanou změnou se stanoví jednoznačný právní režim pro zapsání změny příjmení u osob, které změny rodinný stav, a to tak, aby v matričních dokladech zůstala zachována jedinečná vazba identické osoby, přestože je nositelem více příjmení.

K čl. XX

Stanoví se možnost zápisu původního rodného příjmení do rodného listu osobám, u kterých byla povolena změna příjmení a které změny osobní stav před účinností tohoto zákona, tedy u těch, kde se tato změna promítala do rodného listu, aniž by bylo respektováno původní rodné příjmení před povolenou změnou.

K části osmnácté

K čl. XXI

K novelizačnímu bodu 1 (§ 6f odst. 1)

Doplnění ustanovení odstraňuje problém, který vznikl při schvalování předchozí novely zákona č. 365/2000 Sb. – zákona č. 263/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Poslanecká sněmovna akceptovala vypuštění věty stanovící vazbu mezi portálem veřejné správy a informačním systémem datových schránek (portál veřejné správy se jí stanovoval

součástí informačního systému veřejné správy), aniž by tato skutečnost byla reflektována v určení správce portálu veřejné správy. S ohledem na interpretační problémy – správce portálu je nutno dovozovat prostřednictvím jiných ustanovení zákona č. 365/2000 Sb. – se proto výslovně stanovuje, že Ministerstvo vnitra je správcem portálu veřejné správy.

K novelizačním bodům 2 až 6 (§ 9 odst. 2, § 9b odst. 2, 9b odst. 4 písm. d), § 9c odst. 1, § 9c odst. 3)

Změny jsou promítnutím terminologických úprav provedených v bodě 8 části druhé návrhu zákona (§ 11 odst. 3 a 4 zákona č. 227/2000 Sb.).

K části devatenácté až dvacáté sedmé

K čl. XXII až XXX

Změny provedené v těchto částech návrhu zákona jsou promítnutím terminologických úprav provedených v bodě 8 části druhé návrhu zákona (§ 11 odst. 3 a 4 zákona č. 227/2000 Sb.), zajišťují tedy terminologický soulad s pojmy „podepisování uznávaným elektronickým podpisem“ a „označování uznávanou elektronickou značkou“ (čl. 40 odst. 1 Legislativních pravidel vlády) tak, jak jsou zcela běžně používány v praxi podle takto příslušnými zákony zavedených legislativních zkratk pro pojmy „zaručený elektronický podpisy založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb“ a „elektronická značka založená na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb“. Celé názvy uvedených pojmů sice přesně vystihují podstatu těchto nástrojů, ale pro užívání v praxi, včetně praxe legislativní, jsou příliš neobratné, což dokazuje kromě jiného 38 zákonů, zavádějících shodné legislativní zkratky za účelem srozumitelnosti a přehlednosti normativního textu.

Do normativního textu příslušných zákonů prováděné úpravy jsou navrhovány kromě uvedeného také z důvodu, že praxe pojmy „uznávaný elektronický podpis“ a „uznávaná elektronická značka“ přijala bez jakýchkoliv výkladových problémů a aplikačních chyb.

Navrhované změny v příslušných zákonech současně odrážejí úpravu systému spisové služby a péče o archiválie v oblasti vytvoření jednotných a systematických podmínek provozování elektronické podatelny v jednom právním předpise, který současně nahradí nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášku č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelkách. V souvislosti s tím se rovněž provádí terminologická úprava, upřesňující nepřesné užívání pojmu „elektronická podatelna“ tam, kde se správně jedná o pojem „adresa elektronické podatelny“.

K části dvacáté osmé

K čl. XXXI

K novelizačnímu bodu 1 a 10 [§ 8 písm. c) bod 3 a § 9 písm. h) bod 3]

Obsah ověřovací doložky se doplňuje o záznam, že listina, ze které byla vidimovaná listina pořízena, je výstupem z autorizované konverze dokumentů. Toto doplnění si vyžádala praxe poté, kdy zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, přinesl nový typ dokumentu – výstup z autorizované konverze dokumentů

– s právními účinky ověřené kopie dokumentu, který je vstupem autorizované konverze dokumentů. S přihlédnutím k tomu, že ověřovací doložka podle § 8 písm. c) bod 2 zákona o ověřování obsahuje záznam o tom, že listina, ze které je vidimovaná listina pořízena, je „již ověřenou vidimovanou listinou“, je nutné doplnit rovněž také záznam o tom, že vidimovaná listina je pořízena z listiny (dokumentu), který má právní povahu ověřené kopie dokumentu.

K novelizačnímu bodu 2 [§ 8 písm. f)]

Navrhovaná změna § 8 písm. f) zákona o ověřování rozšiřuje soubor záznamů, které tvoří obsah ověřovací doložky, jíž se provádí vidimace listiny, o záznam o tom, že vidimovaná listina byla pořízena z listiny, která obsahuje viditelný zajišťovací prvek, jenž je součástí právního významu této listiny, a to s přihlédnutím k tomu, že taková listina je z hlediska své autentičnosti jedinečná (viz dále k bodu 5).

K novelizačním bodům 3 a 4 a 6 až 9 [§ 9 písm. a) a b) a § 9 písm. e) až h)]

Navrhovaná změna je upřesněním dosavadního normativního textu tak, aby bylo zřejmé, že vyloučení vidimace se posuzuje podle stavu předložené listiny, z níž by měly být pořízeny kopie nebo opis určený k vidimaci (tedy podle legislativní zkratky zavedené v § 6 odst. 1 zákona o ověřování „vidimovaná listina“), a současně se v písmenu a) dosavadní text upřesňuje tak, aby úvodní slova tohoto písmene jazykově správně navazovala na úvodní větu § 9.

K novelizačnímu bodu 5 [§ 9 písm. c) a d)]

Ustanovení § 9 zákona o ověřování se doplňuje o typ listiny, pro kterou lze vidimaci provést výlučně za zákonem stanovených podmínek. Výluka pro provedení vidimace bude nově platit také obecně pro případy, že listina, z níž by listina určená k vidimaci měla být pořízena, je opatřena viditelným zajišťovacím prvkem, jež je součástí právního významu této listiny (například hologramem). S přihlédnutím k tomu, že v praxi nelze obecně omezit provádění vidimace u listin, které obsahují (jsou opatřeny) některou z technologií, která je využívána v rámci využívání zajišťovacích prvků na listinách (resp. dokumentech obecně) (např. hologram, suchá pečeť, viditelný vodoznak, reliéfní tisk nebo embossing), navrhuje se vyloučit z možnosti provedení vidimace pouze u těch listin, kde zajišťovací prvek je například zákonem stanovenou součástí vydávané veřejné listiny nebo se jinak výslovně vztahuje k platnosti takové listiny. Současně se však s přihlédnutím k možnostem vizuálního ověření takového zajišťovacího prvku na originále (prvopisu) listiny jej obsahující umožňuje provedení vidimace listiny, pokud je předložený prvopis ověřen vidimací provádějící osobou a pokud kopii listiny pořídí tato osoba na vlastním kopírovacím zařízení.

S přihlédnutím k požadavku autenticity předkládané listiny obsahující viditelný zajišťovací prvek tak, aby bylo možné tento věrohodně ověřit a posoudit tak, zda předkládaná listina skutečně je prvopisem příslušné – zpravidla veřejné – listiny, zcela se vylučuje provedení vidimace u listin pořízených z listin obsahujících ověřovací doložku se záznamem, že již ony byly pořízeny z listiny obsahující viditelný zajišťovací prvek [vidimaci je tak možné provést pouze v případě předložení originální listiny (prvopisu) obsahující viditelný zajišťovací prvek tvořící součást právního významu listiny].

K části dvacáté deváté až třicáté osmá

K čl. XXXII až XLI

Změny provedené v těchto částech návrhu zákona jsou promítnutím terminologických úprav provedených v bodě 8 části druhé návrhu zákona (§ 11 odst. 3 a 4 zákona

č. 227/2000 Sb.), zajišťují tedy terminologický soulad s pojmy „podepisování uznávaným elektronickým podpisem“ a „označování uznávanou elektronickou značkou“ (čl. 40 odst. 1 Legislativních pravidel vlády) tak, jak jsou zcela běžně používány v praxi podle takto příslušnými zákony zavedených legislativních zkratk pro pojmy „zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb“ a „elektronická značka založená na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb“. Celé názvy uvedených pojmů sice přesně vystihují podstatu těchto nástrojů, ale pro užívání v praxi, včetně praxe legislativní, jsou příliš neobratné, což dokazuje kromě jiného 38 zákonů, zavádějících shodné legislativní zkratky za účelem srozumitelnosti a přehlednosti normativního textu.

Do normativního textu příslušných zákonů prováděné úpravy jsou navrhovány kromě uvedeného také z důvodu, že praxe pojmy „uznávaný elektronický podpis“ a „uznávaná elektronická značka“ přijala bez jakýchkoliv výkladových problémů a aplikačních chyb.

Navrhované změny v příslušných zákonech současně odrážejí úpravu systému spisové služby a péče o archiválie v oblasti vytvoření jednotných a systematických podmínek provozování elektronické podatelny v jednom právním předpise, který současně nahradí nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášku č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelkách. V souvislosti s tím se rovněž provádí terminologická úprava, upřesňující nepřesné užívání pojmu „elektronická podatelna“ tam, kde se správně jedná o pojem „adresa elektronické podatelny“.

K části třicáté deváté

K čl. XLII

K novelizačnímu bodu 1 (§ 14a odst. 2)

Jedná se o legislativně-technickou úpravu zesouladňující znění § 14a odst. 2 se zněním §14a odst. 1, tj. potvrzuje se diskreční oprávnění Ministerstva vnitra při rozhodování o žádostech poskytovatelů internetových služeb.

K novelizačnímu bodu 2 (§ 15 odst. 1)

Využívání referenčních údajů ze základních registrů pro potřeby správy informačního systému datových schránek a zřizování a správy datových schránek samých je naprosto nutné vzhledem k celkové koncepci eGovernmentu a k základnímu principu zákona o základních registrech, podle něhož jsou referenční údaje považovány za správné, pokud není prokázán opak nebo pokud nevznikne oprávněná pochybnost o jejich správnosti. Navrhovaná novela stanoví rozsah, v jakém je Ministerstvo vnitra oprávněno tyto údaje, jakož i ostatní potřebné údaje z informačního systému evidence obyvatel a informačního systému cizinců využívat.

K novelizačnímu bodu 3 (§ 16)

Z praktického hlediska není nutné, aby byla Ministerstvu vnitra poskytována informace o vzetí do vazby nebo do výkonu trestu každé fyzické osoby, ale postačuje, když bude tato informace poskytnuta o osobě, která má zřízenou datovou schránku. Cílem navrhovaného ustanovení je snížení administrativní zátěže.

K novelizačním bodům 4 až 8 (§ 20 odst. 1 písm. c), § 24 odst. 1 písm. b) § 24 odst. 1 písm. c) a § 27 odst. 2)

Změny jsou promítnutím terminologických úprav provedených v bodě 8 části druhé návrhu zákona (§ 11 odst. 3 a 4 zákona č. 227/2000 Sb.).

K novelizačnímu bodu 5 (§ 29)

V souvislosti se zrušením institutu elektronické podatelny se zrušuje její provázanost s datovými schránkami.

K části čtyřicáté

K čl. XLIII

Změny provedené v této části návrhu zákona jsou promítnutím terminologických úprav provedených v bodě 8 části druhé návrhu zákona (§ 11 odst. 3 a 4 zákona č. 227/2000 Sb.).

K části čtyřicáté první

K čl. XLIV

K novelizačnímu bodu 1 (§ 7 odst. 2)

Zákon č. 365/2000 Sb. obecně připouští, aby správce informačního systému veřejné správy svěřil část informační činnosti související s informačním systémem tzv. provozovatel. S ohledem na skutečnost, že není účelné, aby technickou stranu správy základního registru obyvatel, základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci a základního registru agend orgánů veřejné moci a některých práv a povinností řešil ústřední správní úřad, navrhuje se, aby tuto převzala Správa základních registrů, jejíž účel tomu lépe odpovídá.

K novelizačnímu bodu 2 (§ 7 odst. 6)

Doplnění nového odstavce do § 7 se navrhuje v souvislosti se změnou provozovatele příslušných základních registrů (viz novelizační bod 1). Aby Správa základních registrů mohla zajistit bezproblémový provoz uvedených základních registrů, je nezbytné, aby jednotliví správci jí k tomu poskytli příslušné finanční prostředky.

K novelizačnímu bodu 3 a 4 (§ 20 odst. 2 a § 28 odst. 3)

Jedná se o legislativně-technickou úpravu reflektující změnu obsaženou v novelizačním bodu 1.

K novelizačnímu bodu 5 (§ 58 odst. 2)

Změny jsou promítnutím terminologických úprav provedených v bodě 8 části druhé návrhu zákona (§ 11 odst. 3 a 4 zákona č. 227/2000 Sb.).

K části čtyřicáté druhé až čtyřicáté čtvrté

K čl. XLV až čl. XLVII

Změny provedené v této části návrhu zákona jsou promítnutím terminologických úprav provedených v části druhé návrhu zákona (novela zákona č. 227/2000 Sb.).

K části čtyřicáté páté

K čl. XLVIII

Zrušuje se nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelnách, a to v souvislosti s provedenou analýzou koncepčnosti a efektivnosti obou uvedených právních předpisů provádějících zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů. Oba uvedené právní předpisy již nespĺňují úlohu systematické a ucelené právní úpravy jednoznačně vyhovující potřebám praxe, což dlouhodobě vede k pokusům dílčí otázky řešit v příslušných speciálních zákonech pro potřeby té které oblasti právních vztahů. Předmět právní úpravy obou zrušovaných právních předpisů převezme z části nová vyhláška upravující podrobnosti výkonu spisové služby, která v rámci úpravy příjmu dokumentů upraví také uceleně problematiku příjmu dokumentů v digitální podobě prostřednictvím adres elektronické podatelny a dále v rámci zpracovávání dokumentů v digitální podobě také jejich podpisování elektronickým podpisem a označování časovým razítkem nebo elektronickou značkou, zčásti pak nová vyhláška o struktuře údajů, na základě kterých je možné osobu jednoznačně identifikovat, a postupu při ověřování platnosti zaručeného elektronického podpisu, elektronické značky a kvalifikovaného časového razítka .

K části čtyřicáté šesté

K čl. XLIX

Navrhuje se, aby zákon nabyl účinnosti dnem 1. července 2012, a to jednak k nezbytnosti vytvoření podmínek péče o archiválie v digitální podobě k tomuto datu, ale také s přihlédnutím ke změnám navrhovaným v části čtyřicáté první, kterými se navrhuje prodloužit o tři roky lhůtu, jejíž ukončení je dosud přechodnými ustanoveními zákona č. 190/2009 Sb. stanoveno právě dnem 1. července 2012.

V Praze dne 18. ledna 2012

RNDr. Petr Nečas, v. r.
předseda vlády

Jan Kubice, v. r.
ministr vnitra